

TOHOLAMMIN KUNTA

TILINPÄÄTÖS 2025

Kunnanhallitus 30.3.2026 § 61

Tarkastuslautakunta 11.5.2026 § 17

Kunnanvaltuusto 15.6.2026 § 27

SISÄLLYSLUETTELO

1 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET.....	5
2 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT	6
2.1 Tilinpäätös.....	6
2.2 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	6
3 TOIMINTAKERTOMUS.....	7
3.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset.....	7
3.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	7
3.2.1 Kunnanjohtajan katsaus vuodesta 2024.....	7
3.2.2 Kunnan organisaatio	9
3.2.3 Henkilöstö	12
3.2.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	13
3.2.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	21
3.2.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	21
3.2.7. Ympäristöasiat	21
3.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	22
3.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	23
3.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	23
3.4.2 Toiminnan rahoitus.....	25
3.5 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	27
3.6 Kokonaistulot ja –menot	28
3.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	29
3.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	29
3.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	29
3.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	29
3.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	30
3.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	30
3.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	30
3.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	33
3.8.1 Asiaa koskeva sääntely.....	33
3.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely	33
3.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	33
4 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	34
4.1 Seurantaa koskeva sääntely	34
4.2 Tavoitteiden toteutuminen	34
4.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	34
4.3.1 Käyttötalouden toteutuminen	34

4.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	68
4.3.3 Investointien toteutuminen.....	69
4.3.4 Rahoitusosan toteutuminen.....	70
4.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	71
5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	72
5.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet.....	72
5.2 Tuloslaskelma	72
5.3 Rahoituslaskelma	73
5.4 Tase.....	74
5.5 Konsernilaskelmat	75
6 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	78
6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	78
6.1.1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät.....	78
6.2. Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	78
6.2.1 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus	78
6.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	79
6.3.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	79
6.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	80
6.4.1 Toimintatuotot	80
6.4.2 Verotulojen erittely	80
6.4.3 Valtionosuuksien ja verotulomenetyksen korvausten erittely	80
6.4.4 Palvelujen ostojen erittely.....	80
6.4.5 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä.....	80
6.4.6 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	81
6.4.7 Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	81
6.4.8 Osinkotuottojen erittely.....	82
6.5 Tasetta koskevat liitetiedot	82
6.5.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	82
6.5.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	85
6.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	87
6.6.1 Vuokravastuut	87
6.6.2 Muut vastuusitoumukset.....	87
6.6.3 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt.....	87
6.7 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot	88
6.7.1 Henkilöstön lukumäärä.....	88
6.7.2 Taseeseen aktivoituneet henkilöstömenot.....	88

6.7.4 Tilintarkastusyhteisölle suoritettut palkkiot	89
7 ERIYTETTYT TILINPÄÄTÖKSET	90
7.1 Tytäryhtiöiden tilinpäätökset	90
8 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	103
9 TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT	104

1 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä soveltuvin osin kirjanpitolain- ja asetuksen säännöksiä (KuntaL 113 §). Kuntalaki on kirjanpitolakiin nähden erityislain asemassa. Siltä osin kuin mainittujen lakien säännökset poikkeavat toisistaan noudatetaan kuntalakia (KPL 8:5 §). Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (KuntaL 112 §). Myös konserni-tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (KuntaL 112 §).

Kunnan tilinpäätöksen sisältö määritellään kuntalaissa. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus (KuntaL 113 §). Lisäksi kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Kunnan konsernitilinpäätöksen laatimista ohjeistetaan tarkemmin kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamassa yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Tilinpäätöslaskelmat laaditaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukaisiin kaavoihin. Liitetietojen antamisessa noudatetaan kuntajaoston antamaa yleisohjetta.

Tilinpäätöstä laadittaessa ja tilinavausta tehtäessä on noudatettava ns. yleisiä tilinpäätösperiaatteita (KPL 3:3 §). Säännös sisältää kuusi eri tilinpäätösperiaatetta ja yhden tilinavausperiaatteen.

- Oletus toiminnan jatkuvuudesta
- Johdonmukaisuus menettelytavoissa tilikaudesta toiseen
- Sisältöpainotteisuus
- Varovaisuuden periaate
- Tasejatkuvuuden periaate
- Suoriteperusteisuus
- Erillisarvostusta koskeva periaate

Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös siihen liittyvine asiakirjoineen ja allekirjoituksineen tilintarkastajan tarkastettavaksi. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja. Tilintarkastajan on viimeistään toukokuun loppuun mennessä tarkastettava päätyneen tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös ja luovutettava tarkastuslautakunnalle valtuustolle osoitettu tilintarkastuskertomus. Kertomukseen sisältyy lausunto siitä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus (KuntaL 123 §, 125 §).

Jos tilintarkastuskertomus sisältää muistutuksen, tarkastuslautakunta hankkii asianomaisten selitykset sekä kunnanhallituksen lausunnon. Tarkastuslautakunta antaa arvionsa tehdyistä muistutuksista, siihen annetuista selityksistä ja kunnanhallituksen lausunnosta (KuntaL 125 §). Kunnanhallitus saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan valmistelun jälkeen edelleen valtuuston käsiteltäväksi viimeistään tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä (KuntaL 113 §).

2 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT

2.1 Tilinpäätös

Kunnan tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen, tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, luettelot ja selvitykset sekä allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkinnät. Kunnan tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase sekä konsernitase, konsernituloslaskelma ja konsernirahoituslaskelma. Konsernitase laaditaan, jos kunnalla on määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa.

2.2 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Tilinpäätöstä varmentavia asiakirjoja ovat tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt (KPL 3:13 §). Ne säilytetään paperitulosteena.

3 TOIMINTAKERTOMUS

3.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja (KuntaL 68§).

Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymisestä koskevista tärkeistä seikoista (KPL 3:1§). Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista (KuntaL 68§). Talousarvion toteutumisvertailu on siten olennainen osa toimintakertomusta. Kunnanhallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

3.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

3.2.1 Kunnanjohtajan katsaus vuodesta 2025

Vuosi 2025 oli Toholammin kunnalle monella tapaa muutosten ja sopeutumisen vuosi. Toimintaympäristö säilyi epävarmana, ja erityisesti valtakunnallinen talouskehitys, työllisyystilanteen heikkeneminen sekä kustannustason nousu heijastuivat myös kunnan talouteen ja toimintaan. Tästä huolimatta kunnan talous säilyi kokonaisuutena hallinnassa, ja tilikausi muodostuu 180 618 euroa ylijäämäiseksi. Tulosta voidaan pitää hyvänä, sillä talousarviossa tulokseksi oli määritelty 0 euroa.

Vuosikate oli 1 104 766 euroa, verrattuna talousarvion 960 070 euroon, eli vuosikate toteutui 144 696 euroa talousarviota paremmin. Toimintatuotot olivat 23 553 052 euroa, eli toteuma oli hyvin lähellä talousarviota, muutaman tuhatta euroa sen yli. Toimintakulut olivat -32 834 726 euroa, mikä alitti talousarvion 879 033 eurolla jolloin, toimintakate toteutui 887 149 euroa talousarviota parempana. Verotuloja kertyi 6 107 133 euroa, mikä on 4867 euroa talousarviota vähemmän, ja valtionosuuksia 5 338 308 euroa, mikä on 52 284 euroa enemmän kuin talousarviossa. Henkilöstömenot olivat -22 790 278 euroa, alittaen talousarvion 1 363 321 eurolla. Tähän vaikutti erityisesti se, että ruokahuolto ja siivous oli budjetoitu itse tuotettujen kustannusten mukaan, eikä vuoden aikana tapahtunutta ulkoistamista ollut siis huomioitu. Vuoden aikana toteutettiin myös siirtyminen uuteen tasopalkkajärjestelmään, joka oli merkittävä uudistus kunnan työnantajapolitiikassa. Uudistus saatiin vietyä läpi hallitusti ja hyvässä yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Verotulot ja valtionosuudet kehittyivät alkuvuonna ennakoitua paremmin, mutta talouden kokonaiskuva heikensi työllisyystilanteen kehitys. Työttömyyden kasvu lisäsi kunnan rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista ja kasvatti menoja arvioitua enemmän. Vuoden merkittävimpiin rakenteellisiin uudistuksiin kuului ruoka- ja siivouspalveluiden ulkoistaminen, jonka vaikutus kunnan talouteen oli erittäin positiivinen, arviolta noin 400 000 euroa maaliskuulta vuoden loppuun kestäneen jakson aikana. Tulosta voidaan pitää erinomaisena, sillä uudistuksella tavoiteltiin noin 200 000 euron vuosittaisia säästöjä. Ratkaisu paransi kustannustehokkuutta ja selkeytti palvelutuotannon rakennetta. Vuoden aikana edistettiin myös kunnan kiinteistökannan kartoitusta, jonka perusteella kiinteistöverotukseen tehtiin tarkennuksia. Tällä on myönteinen vaikutus kunnan verotuloihin jatkossa.

Vuoden 2025 alussa toimintansa käynnisti Keski-Pohjanmaan työllisyysalue, minkä vastuukuntana toimii Kokkola. Työllisyysalueiden käynnistymisen myötä vastuu TE-palveluista siirtyi merkittävästi aiempaa laajemmin kunnille. Ensimmäisen toimintavuoden aikana työllisyysalueen tarjoamien palveluiden käyttö jäi Toholammin osalta ennakoitua vähäisemmäksi, mikä näkyi työllisyyden budjetoitujen palvelumenojen alittumisena. Toimintaa saatiin vuoden aikana vakiinnutettua, ja kunta panosti lisäksi työllisyyden edistämiseen muun muassa Kaustisen seutukunnan kehittämisasiantuntijan työpanoksella. Työllisyysalue on viestinyt, että sen palveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan järjestämällä palveluita entistä vahvemmin asiakkaiden omalla paikkakunnalla.

Tilikauden tulosta heikentää kertaluonteinen, mutta vaikutuksiltaan merkittävä erä, joka liittyy Toholammin Viemäri Oy:n käyttöomaisuuden alaskirjaukseen. Yhtiössä tehdyn teknistaloudellisen arvonmäärittelyn perusteella käyttöomaisuuden kirjanpitoarvot eivät vastanneet todellista arvoa, minkä vuoksi alaskirjaukset toteutettiin vuoden 2025 tilinpäätöksessä kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Samassa yhteydessä kunta päätti kunnanvaltuuston päätöksellä (KH 26.1.2026 § 17, KV 16.2.2026 §4) konvertoida osan yhtiölle myöntämästään lainasaamisesta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon (SVOP) yhtiön taloudellisen aseman turvaamiseksi. Järjestely on luonteeltaan kirjanpidollinen eikä aiheuta välitöntä kassavaikutusta, mutta heikentää tilikauden tulosta.

Kuntakonsernin perspektiivistä kokonaisuus säilyi pääosin vakaana. Toholammin Energia Oy:n toiminta jatkui vakaalla pohjalla. Kiinteistö Oy Toholammin vuokratilojen osalta tappiollisen tuloksen taustalla oli toivottua matalampi käyttöaste, vaikkakin edeltävää vuotta parempi. Toholammin Kehitys Oy toimii kiinteistönomistajana ja vuokraa kiinteistöjä, ja yhtiön tulos oli selkeästi positiivinen, joskin jatkolle on merkittäviä riskejä, kun suurin vuokralainen on irtisanonut vuokrasopimuksensa päättymään seuraavana kesänä ja tiloille tulee löytää uusi vuokralainen. Kunnanjohtaja osallistuu aktiivisesti konserniyhtiöiden hallitusten työskentelyyn ja yhteistyössä yhtiöiden johdon kanssa varmistaa konsernin strategisen ohjauksen toteutumisen.

Vuoden aikana hyväksyttiin uusi kuntastrategia vuosille 2026–2030. Strategia korostaa tasapainoista taloutta, elinvoiman vahvistamista sekä rohkeaa uudistumista. Tulevaisuus nähdään Toholammilla hallittavissa olevana, mutta edellyttää aktiivista otetta investointien houkuttelussa, talouden tasapainon ylläpitämisessä sekä palvelurakenteen kehittämisessä. Tulevaisuuden näkymien kannalta merkittävä myönteinen tekijä on myös kunnan alueella sijaitsevan Ullavan sähköaseman rakentamisen aloittaminen ja sähköaseman kunnalle tuomat mahdollisuudet. Vuoden aikana käynnistettiin ensimmäisiä keskusteluita sähköasemaa hyödyntävien toimijoiden kanssa. Sähköaseman ja laajemmin Fingridin Lakeuslinjan vaikutusalue luovat edellytyksiä uusille investoinneille erityisesti energiaan liittyvissä hankkeissa, kuten tuuli- ja aurinkovoimassa, sekä muussa sähköintensiivisessä toiminnassa.

Kokonaisuutena vuosi 2025 osoittaa, että Toholammin kunnan talous on edelleen hallittavissa, mutta edellyttää jatkossa tarkkaa taloudenpitoa ja ennakoivaa päätöksentekoa. Väestökehitys, työllisyystilanne sekä mahdolliset valtionosuusjärjestelmän muutokset tulevilla hallituskaudella muodostavat keskeiset epävarmuustekijät. Samanaikaisesti energiahankkeet ja sähköasemaan liittyvät investointimahdollisuudet tarjoavat kunnalle realistisia kasvun ja vahvistumisen näkymiä.

Haluan kiittää kunnan henkilöstöä, luottamushenkilöitä ja yhteistyökumppaneita kuluneesta vuodesta. Yhteistyöllä ja vastuullisella päätöksenteolla olemme pystyneet turvaamaan kunnan palvelut ja luomaan edellytyksiä tulevaisuuden kehittämiselle.

Juho Niemelä
kunnanjohtaja

3.2.2 Kunnan organisaatio

Toholammin kunta on perustettu vuonna 1865 ja se sijaitsee Lestijoen keskijuoksulla, Keski-Pohjanmaalla. Naapurikaupunki lännessä on Kannus ja naapurikuntia ovat idässä Lestijärvi, pohjoisessa Sievi ja etelässä Kokkola. Toholammin kunta kuuluu maakunnallisesti Keski-Pohjanmaahan. Seudullisesti kunta kuuluu vuonna 1993 perustettuun Kaustisen seutukuntaan yhdessä Kaustisen, Vetelin, Lestijärven ja Halsuan kuntien kanssa.

Toholammin kunta

Perustamisvuosi	1865
Pinta-ala	626,36 km ²
Vesipinta-ala	6,54 km ²
Maapinta-ala	619,82 km ²
Peltopinta-ala	n 7956 ha
Metsäpinta-ala	n. 11931 ha
Kaavoitettu alue	265,66 ha
Väestötiheys	4,5 as./km ²

3.2.2.1 Luottamushenkilöorganisaatio 31.5.2025 asti
KUNNANVALTUUSTO

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto. Valtuusto valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan neljän vuoden välein järjestettävillä kuntavaaleilla.

Valtuuston toimikausi 1.8.2021 - 31.5.2025

Kunnanvaltuusto 19 valtuutettua	pj. Raija Potila I vpj. Saukko Jarno 19.3.2025 asti I vpj. Lintilä Mika 19.3.2025 alkaen II vpj. Ali-Haapala Virpi 2021–2023 II vpj. Rimpioja Jukka 2023–2025
Tarkastuslautakunta 4 jäsentä	pj. Olkkola Mika vpj. Hylkilä Marja
Kunnanhallitus 7 jäsentä	pj. Suomala Ville vpj. Lintilä Pasi
Keskusvaalilautakunta 5 jäsentä	pj. Keskitalo Helena vpj. Korhonen Matti 9.4.2025 asti vpj. Dagny Hopeavuori 9.4.2025 alkaen
Rakennus- ja ympäristölautakunta 7 jäsentä	pj. Tuikka Jarmo vpj. Isosaari-Pollari Sari
Sivistyslautakunta 7 jäsentä	pj. Korhonen Matti vpj. Saukko Jarno 19.3.2025 asti vpj. Janne Isopahkala 19.3.2025 alkaen

Kunnanvaltuuston puoluejakauma 2021–2025

Kesk.	13
SDP	2
Kok.	2
PS	1
KD	1
Yhteensä	19

Valtuuston toimikausi 1.6.2025 - 31.5.2029

Kunnanvaltuusto 17 valtuutettua	pj. Raija Potila I vpj. Ulla-Riitta Harju II vpj. Rimpioja Jukka
Tarkastuslautakunta 4 jäsentä	pj. Olkkola Mika vpj. Tuomainen Touko
Kunnanhallitus 7 jäsentä	pj. Suomala Ville vpj. Nurmela Hanna
Keskusvaalilautakunta 5 jäsentä	pj. Potila Matti vpj. Niemelä Siiri
Rakennus- ja ympäristölautakunta 7 jäsentä	pj. Korhonen Matti vpj. Potila Matti
Sivistyslautakunta 7 jäsentä	pj. Hylkilä Marja vpj. Järvenoja Marko

Kunnanvaltuuston puoluejakauma 2025–2029

Kesk.	13
SDP	2
Kok.	1
 KD	 1
Yhteensä	17

KUNNANHALLITUS

Kunnanhallitus johtaa kunnan hallintoa ja taloutta, valmistelee kunnanvaltuustossa käsiteltävät asiat ja huolehtii kunnanvaltuuston päätösten toimeenpanosta. Sen tehtäviin kuuluu myös kunnan etujen valvominen, kunnan edustaminen ja lausuntojen antaminen kunnan puolesta.

Kunnanhallituksen toimikausi on neljä vuotta. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja ja hänen ollessaan estyneenä tai esteellisenä hallintojohtaja.

Tilivelvollisia ovat luottamushenkilöistä kunnanhallituksen ja lautakuntien puheenjohtajat ja jäsenet.

Viranhaltijoista tilivelvollisia ovat kunnanjohtaja, osastopäälliköt ja tulosalueiden esimiehet sekä lautakuntien esittelijät. Eri projektien projektivastaavat ovat tilivelvollisia kunnan hallinnoimien projektien osalta.

3.2.2.2 Kunnan viranhaltijajohto 2025

3.2.3 Henkilöstö

Toholammin kunnan palveluksessa oli vuoden 2025 lopussa 549 työntekijää. Palkat ja palkkiot vuonna 2025 olivat 570 589 euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Merkittävin yksittäinen selittävä tekijä henkilöstökulujen muutoksessa oli siivous- ja ruokahuoltopalvelujen ulkoistus, joka toteutettiin 1.3.2025 alkaen.

Vuosi	2024	2025	muutos
Palkat ja palkkiot	19 838 109	19 267 520	-2,90 %
Henkilöstömäärä 31.12.	585	549	-6,20 %

Kunnassa on laadittu erillinen henkilöstöraportti tilikaudelta 2025.

3.2.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

TYÖTTÖMYYS

Suomen työttömyysaste vuoden 2025 lopussa oli 13,0 % mikä oli 1,0 %-yksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Toholammin kunnan työttömyysaste vuoden 2025 lopussa oli 9,2 % mikä oli 0,5 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Toholammin työttömyysaste oli vuonna 2025 alimmillaan lokakuussa, jolloin se oli 8,0 %. Pohjanmaan ELY-keskusalueen työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuussa 2025 Manner-Suomen alhaisin (9,3 %; 7,6 % vuonna 2024). Ilmoitettujen työttömyyslukujen tietolähteenä on Elinvoimakeskusten tilastoaineisto.

KOROT

EKP:n ohjauskorko laski vuoden aikana: ohjauskorko oli tammikuussa 3,15 % ja joulukuussa 2,15 %. 12 kuukauden euribor-korko laski niin ikään tasaisesti läpi vuoden.:

Euribor-korot	1/2025	12/2025
1 kk	2,785	1,939
3 kk	2,736	2,026
12 kk	2,519	2,243

Peruskorko 1.1.–30.6.2025: 2,75 % ja 1.7.-31.12.2025: 2,25 %

Viivästyskorko 1.1.-30.6.2025 10,50 % ja 1.7.– 31.12.2025: 9,50 %

KUNTATALOUDEN KEHITYS

Kuntatalouden tila heikkeni odotetusti vuonna 2025. Toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna kuntataloudessa oli yli 800 miljoonan euron alijäämä vuonna 2025, sillä kuntien kustannukset kasvoivat muun muassa TE-palvelu-uudistuksen myötä reippaasti. Talouden tilan heikkenemistä selittävät myös verotulojen aleneminen sekä valtionosuuksien leikkaukset. Kuntien ja kuntayhtymien nettotoimintakulut eli toimintakate heikkeni 7,8 % eli noin miljardi euroa vuonna 2025. Tiedot käyvät ilmi kuntatalouden tilaa vuonna 2025 arvioivasta Kuntaliiton tilinpäätösanalyysistä.

Kuntien yhteenlaskettu tulos oli 740 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuonna 2025 reilut kolmasosa Manner-Suomen kunnista oli alijäämäisiä tilikauden tuloksella mitattuna. Tulokseltaan alijäämäisissä kunnissa asui noin 44 prosenttia Manner-Suomen väestöstä.

Kunnat myivät omaisuuttaan vuonna 2025 kuitenkin sadoilla miljoonilla euroilla. Kertaerät paransivat yksittäisten kuntien tulosta merkittävästi. Yli 80 prosenttia vuoden 2025 tuloksesta syntyi kolmessa kaupungissa.

Vuosikatteella mitattuna kuntien väliset erot tasoittuivat edelleen vuonna 2025. Verorahoitus ei riittänyt kattamaan kaikkia investointeja, sillä kunnat pitivät investointitasonsa korkealla tasolla myös vuonna 2025.

Lähde: Suomen Kuntaliitto ry

OMAN TALOUSALUEEN KEHITYS

Kaustisen seutukunnan palvelutarpeen arviointi 2016–2025 (Toholammin kunta):

Toholammin palvelutarpeen kannalta haasteet ovat edelleen samat kuin edellisenä vuonna: palvelurakenteen muutostarpeessa ja työikäisen väestön merkittävästä vähenemisestä väestöennusteiden mukaan.

Keskeiset johtopäätökset palvelutarpeen muutoksista vuoteen 2025 mennessä

- 1) Väestön ikääntymisen seurauksena vanhusväestölle suunnattujen palvelujen tarve kasvaa.
- 2) Lasten päivähoidon osalta palvelutarpeen ennakoidaan vähenevän lapsimäärän vähentyessä, ellei kunnallisen päivähoidon piirissä olevien lasten osuus tuntuvasti nouse nykyisestä
- 3) Perusopetuksen palvelutarve vähenee oppilasmäärien vähenemisen seurauksena
- 4) Väestömäärän väheneminen vaikuttaa sekä kunnan tulopohjaan että muihinkin kuin edellä mainittuihin palveluihin.

Toiminta toimintasuunnitelman mukaisissa Kaustisen seutukunnan painopisteissä:

Seutukunnan toiminta toteutui suunnitelmallisesti ja strategiset tavoitteet etenivät haasteellisesta yleisestä taloustilanteesta huolimatta. Talousarvion toteutumisaste oli 80,4 % ja menot pysyivät kurissa säästötoimenpiteiden ansiosta.

Kuntayhteistyö oli tiivistä erityisesti strategisessa suunnittelussa, johtoryhmän ja kuntien viranhaltijoiden yhteistyössä, palveluiden tuottamisessa, investointien edistämisessä ja edunvalvonnassa. Varautumisyhteistyö konkretisoitui seudullisen varautumissuunnitelman laatimisella ja 14 aseman kyläradioverkon rakentamisella. Kuntayhteistyö jatkui työllisyyspalveluissa ei-lakisääteisten palvelujen muodossa Halsualla ja Toholammilla, täydentäen uuden työllisyysalueen toimintaa. Kuntien yhteisessä digikehittämisessä otettiin käyttöön seudullinen digistrategia vuosille 2025–2028 ja kuntien digiyhteistyöryhmä toimi aktiivisesti. Kuntien tietosuoja kehittyi jatkosopimuksella ja tekoälyohjeistuksilla.

Seutukunnan kuntien ja yritysten edunvalvontaa toteutettiin vahvasti investointien mahdollistamiseksi. Merkittävin toimenpide oli seutukunnan koordinoima 26 kunnan yhteinen vetoamus luvitusprosessien sujuvoittamiseksi ja sähkönsiirtoinfran, kuten Fingridin Lakeuslinjan, edistämiseksi. Lisäksi kehitettiin Clean Energy Corridor -konseptia ja vaikutettiin tiehankkeisiin (KT63/86, VT13).

Vuonna 2025 korostui mm. bio- ja kiertotalouden sekä uusiutuvan energian ekosysteemien valmistelu ja edistäminen, kuten biohiili- ja biokaasuhankkeet, kaivos- ja tuulivoimahankkeisiin liittyvien yritysverkostojen edistäminen ja suurhankkeiden hyödyntäminen alueen elinvoiman kasvattamiseksi.

Yrityspalveluiden kysyntä säilyi hyvällä tasolla, vaikka yleinen taloustilanne heikensi yritysten investointihalukkuutta euromääräisesti. Yrityspalvelun määrälliset tulokset asiakaskontakteissa pysyivät korkealla tasolla (723 kpl). Palveluita käyttäneitä yrityksiä oli 137 kpl. Seudun yrityksille myönteisiä tukipäätöksiä toteutui yhteensä noin 0,97 miljoonalla eurolla, missä oli noin 60 % lasku edellisvuoteen verrattuna hankkeiden pienentyneen kokoluokan vuoksi. Uusia yrityksiä perustettiin alueelle 62 kpl. Suurhanketoimisto.fi-palvelu vakiinnutti asemansa investointien ja paikallisten yritysten kohtaamispaikkana, ja sen käyttäjämäärä kasvoi.

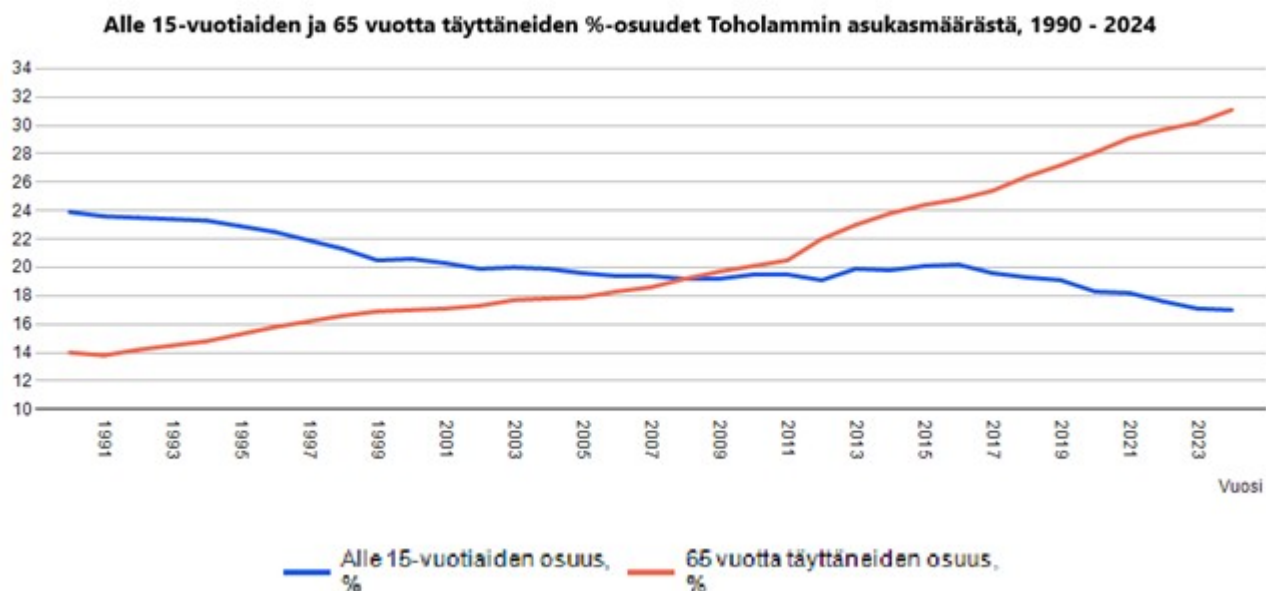
Aluekehityspalvelujen ja hanketoiminnan osalta vuosi oli aktiivinen. Toiminta perustui hyväksyttyyn Kaustisen seudun elinvoimaohjelmaan vuosille 2022–2026. Seutukunnan hanketoiminnan volyymi eli hankesalkun arvo oli vuoden lopussa n. 1,92 miljoonaa euroa. Ulkopuolisen rahoituksen osuus hankkeissa oli korkea, n. 86 %. Kuntien rahoitusosuus uusista hankkeista oli vain 18,8 %. Käynnissä olevien hankkeiden määrä oli 18 kpl (+1 kpl), ja uusia myönteisiä rahoituspäätöksiä saatiin 7 kappaletta. Hankkeet ovat kohdistuneet seudun kehittämisen painopisteisiin, kuten uusiutuvaan energiaan ja biotalouteen, digitalisaatioon ja matkailuun. Matkailun kehittämiseksi toteutettiin 3:a hanketta ja uudistettiin Visitkaustisenseutu.fi -sivusto.

Viestintää ja aluemarkkinointia uudistettiin merkittävästi ottamalla käyttöön uusi visuaalinen ilme. Viestinnän volyymi kasvoi (mm. 33 tiedotetta) ja sosiaalisen median seuraajamäärät lisääntyivät. Toimenpiteet ovat noudattaneet viestintäsuunnitelmaa ja korostaneet seutua "älymaaseutuna" sekä uusiutuvan energian ja biotalouden investointikohteena. Viestinnässä käytettiin monia kanavia, kuten somekanavia (Facebook, LinkedIn, YouTube), kuntatiedotteita ja uudistettuja nettisivuja.

Seudullinen kehitysyhtiö KASE Kehitys Oy toteutti vuoden 2025 aikana yhden hankkeen, KASE Tuulikellen. Hankkeessa tehtiin scoping study -selvitykset datakeskuksista, biotermiinaaleista ja kiertovesikasvatuksesta, mikä loi pohjaa alueen uusille investointimahdollisuuksille. Lisäksi yhtiön ja seutukunnan välinen palvelusopimus hyväksyttiin.

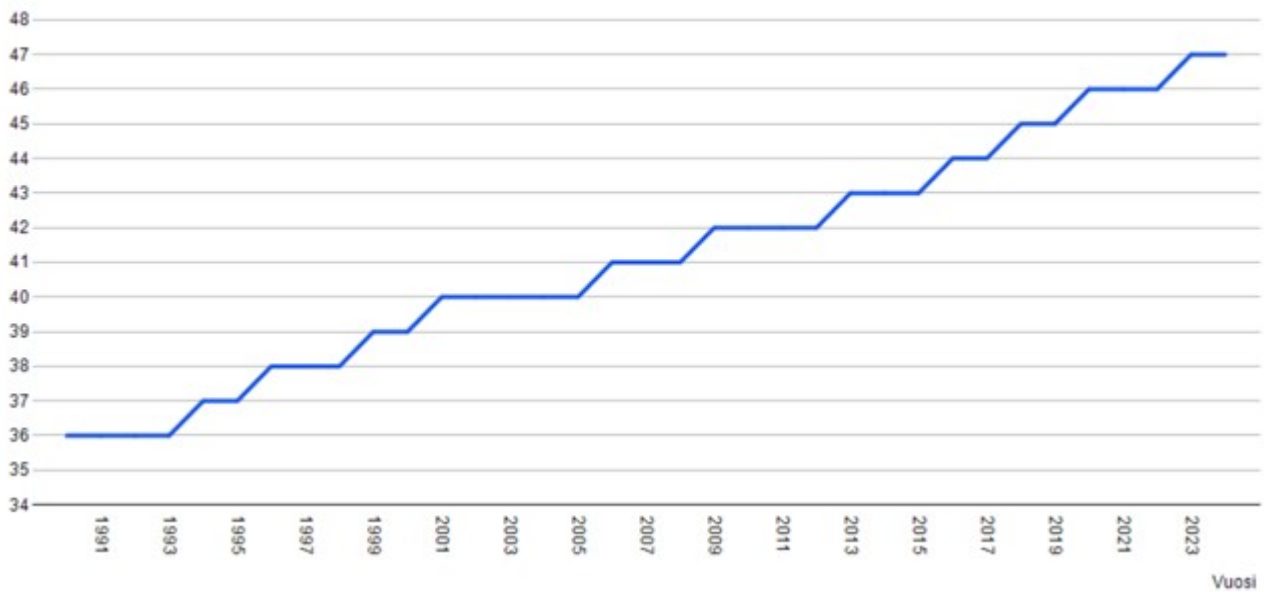
Väestö ja elinolot

Toholammin kunnan väestökehitys

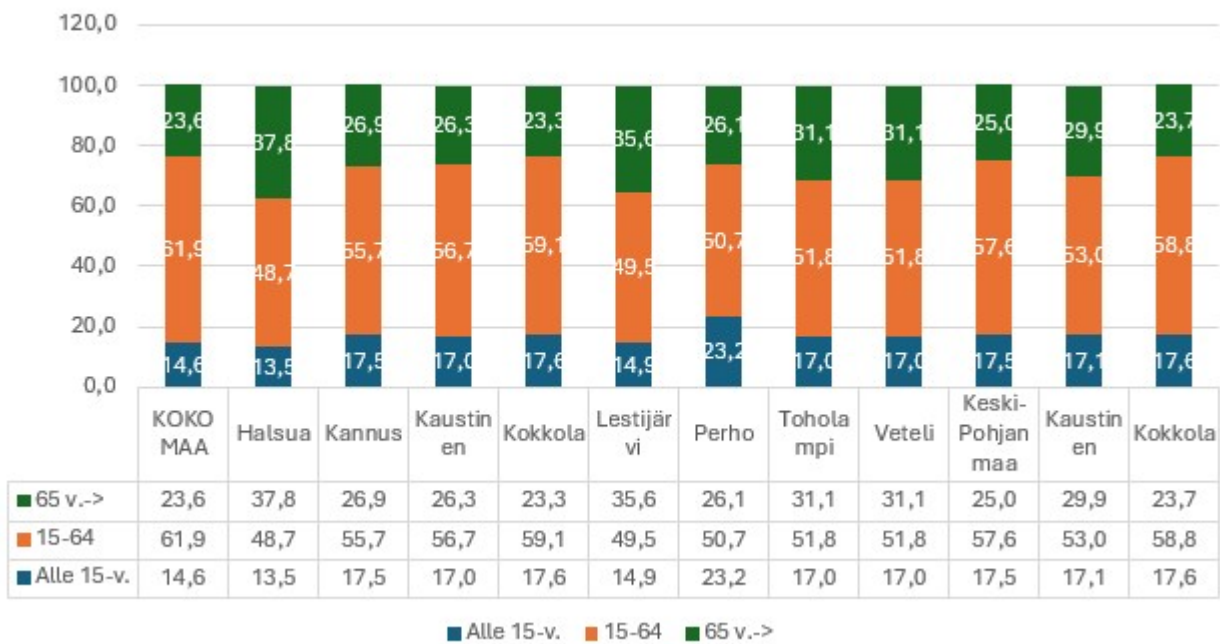

Lähde: Tilastokeskus

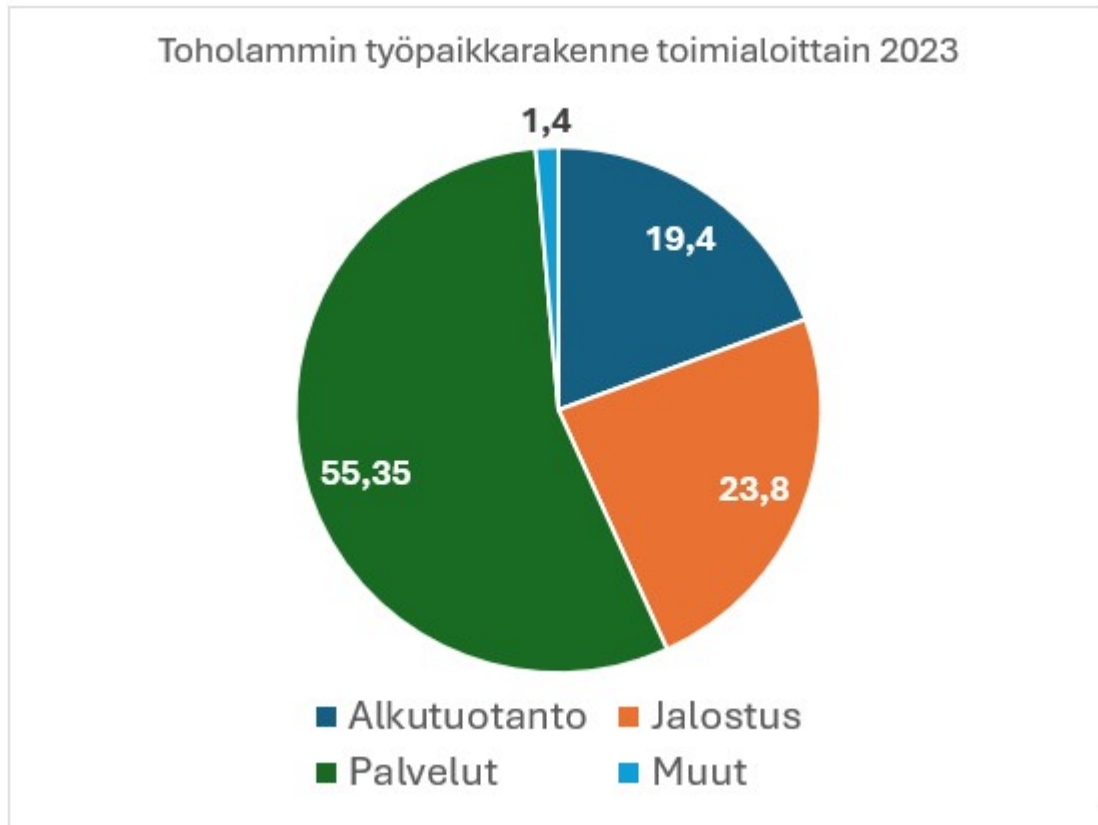
Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Vuosi. Toholampi, Keski-ikä, molemmat sukupuolet.

Väestön ikärakenne 31.12.2024

Toholammin kunnan työpaikkarakenne elinkeinoittain jakaantuu seuraavasti: palvelut 55,35 %, jalostus 23,8 %, alkutuotanto 19,4 %, muut 1,4 %.

Työpaikkaomavaraisuusaste %, 2013 - 23

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Halsua	94,0	98,3	95,6	93,8	93,1	91,7	93,4	86,8	85,9	87,3	88,1
Kannus	97,7	98,7	99,9	99,0	94,8	93,2	95,8	91,2	91,8	92,8	95,3
Kaustinen	97,7	97,3	92,9	91,1	88,6	89,1	85,9	86,1	86,1	86,9	90,4
Kokkola	103,4	103,4	103,3	103,9	104,3	105,0	105,0	105,5	104,8	105,5	105,2
Lestijärvi	103,7	102,4	96,8	104,7	105,9	107,0	101,6	98,8	100,4	100,8	93,0
Perho	96,5	96,6	96,6	96,5	92,4	94,5	97,1	98,2	96,1	96,6	94,5
Toholampi	93,0	91,4	93,0	93,5	88,7	91,4	91,4	99,0	94,6	90,3	92,0
Veteli	83,8	80,7	82,0	86,0	84,9	83,1	84,0	88,8	87,4	86,0	84,0
Keski-Pohjanmaa	100,7	100,6	100,4	100,9	100,3	100,9	101,1	101,5	100,8	101,3	101,5

Alueella työssäkäyvät (työpaikat) muuttujina Työpaikan alue, Toimiala, Sukupuoli, Vuosi ja Tiedot

	Yhteensä								Muutos
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2016-23
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	255	234	224	214	215	209	202	189	-66
B Kaivostoiminta ja louhinta	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C Teollisuus	178	175	183	175	157	162	160	175	-3
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysl.	3	4	4	3	3	3	4	4	+1
E Vesi-, viemäri-, jätevesihuolto, jäteh.	21	16	16	21	17	19	20	4	-17
F Rakentaminen	44	47	49	57	52	50	50	48	+4
G Tukku-/vähittäiskauppa; moottoriaj.korj.	72	65	63	55	53	58	61	51	-21
H Kuljetus ja varastointi	102	96	105	82	115	102	95	98	-4
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	28	30	36	39	33	32	35	28	0
J Informaatio ja viestintä	2	3	3	3	3	2	2	0	-2
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	16	13	14	11	10	13	10	12	-4
L Kiinteistöalan toiminta	3	4	4	1	4	0	3	2	-1
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toi	15	24	28	24	31	26	21	20	+5
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	39	39	32	35	46	49	45	35	-4
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	41	25	30	31	41	19	21	21	-20
P Koulutus	64	73	69	70	66	66	70	75	+11
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	134	118	122	129	154	137	132	158	+24
R Taiteet, viihde ja virkistys	3	5	3	1	2	6	5	7	+4
S Muu palvelutoiminta	49	46	45	40	35	35	27	27	-22
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	1	3	11	3	6	5	4	4	+3
U Kansainväliset organisaatiot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Tuntematon	14	20	14	21	15	17	14	14	0
Toimialat yhteensä	1084	1040	1055	1015	1058	1010	981	972	-112

*Viimeisimmät saatavilla olevat tilastotiedot.

TYÖTTÖMYYSASTE

Toholammin kunnan työttömyysaste vuonna 2025 oli keskimäärin 8,8 % (7,4 % vuonna 2024). Korkeimmillaan työttömyysaste oli kesä-heinäkuussa: 10,1 %, matalimmillaan lokakuussa: 8,0 %. Työttömiä oli kuukausittain keskimäärin 101 henkilöä (85 vuonna 2024).

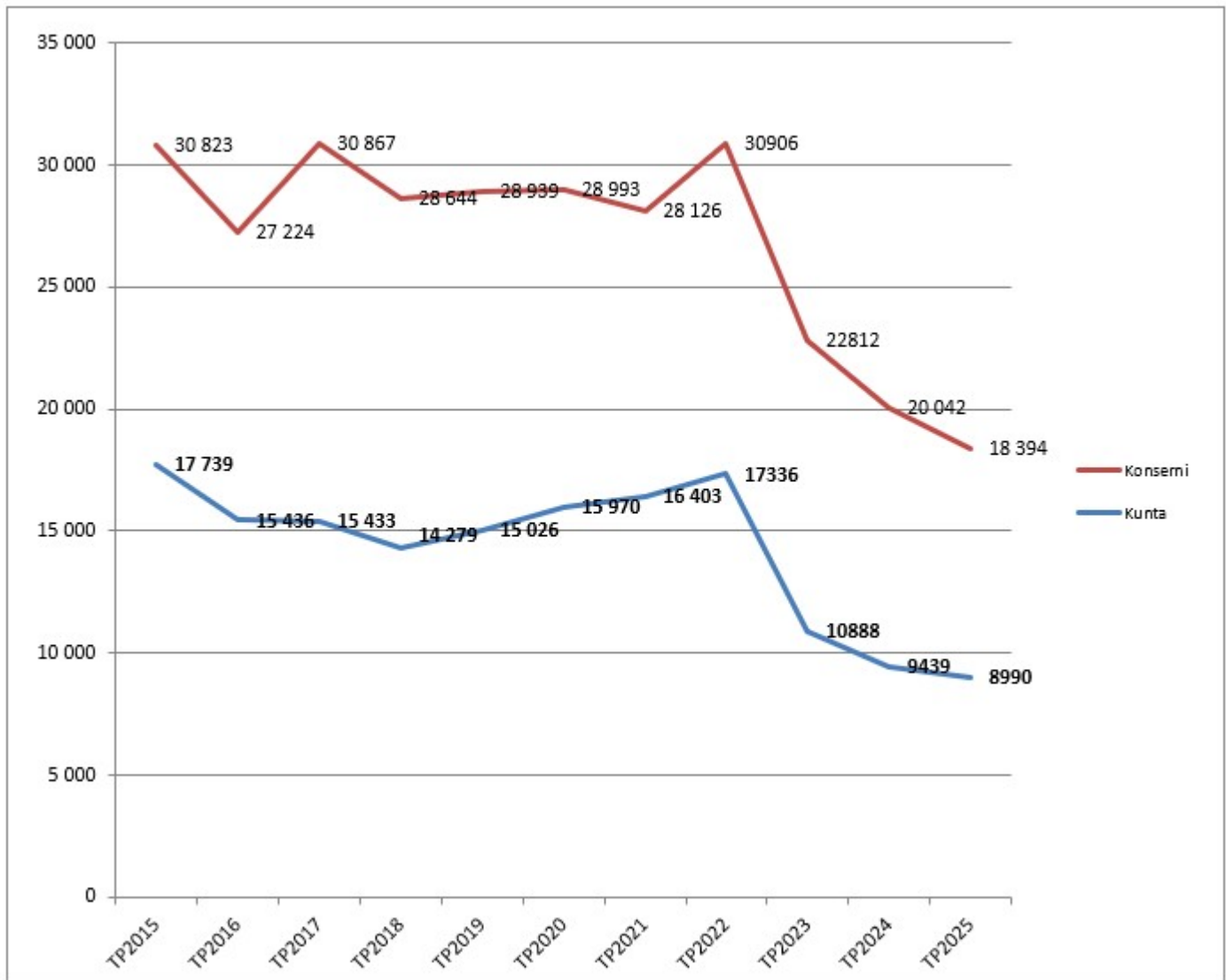
VEROTUS

Tuloveroprosentti 9,90 %

Kiinteistöveroprosentit 2025

- yleinen veroprosentti	1,00 %
- vakituiset asuinrakennukset	0,65 %
- muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,10 %
- rakentamattomien rakennuspaikkojen veroprosentti	2,90 %
- yleishyödyllisen yhdistyksen kiinteistöveroprosentti	0,00 %
- voimalaitosten veroprosentti	3,10 %
- maapohjan kiinteistöveroprosentti	1,30 %

LAINAMÄÄRÄ 1000 €

Toholammin kunnan lainakanta oli vuoden 2025 lopussa 449 000 euroa pienempi kuin vuoden 2024 lopussa. Vuonna 2025 se oli 8,9 miljoonaa euroa.

Vuonna 2025 lainoja oli kunnalla 3 273 euroa / asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 43,5 %.

Vuonna 2024 lainoja oli kunnalla 3 372 € / asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 45,1 %.

Kuntakonsernin lainakanta on vuoden 2025 lopussa (18,4 milj. euroa) 1,6 milj. edellistä vuotta vähemmän.

Vuonna 2025 lainoja oli kuntakonsernilla 6 696 € / asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 69 %.

Vuonna 2024 lainoja oli koko kuntakonsernilla 7 160 € / asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 68 %.

3.2.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Toholammin kunnan maksuvalmiuden rahoitus on hoidettu sekä lyhytaikaisilla kuntatodistuksilla että pitkäaikaisilla kiinteäkorkoisilla lainoilla. Kunnan kassan tilanne oli koko vuoden erinomainen ja käyttötalouteen ei tarvittu lyhytaikaista lainoitusta vuoden 2025 aikana.

Syksyllä 2024 järjestetyn kilpailutuksen tuloksena ateria- ja puhtauspalvelut ulkoistettiin Fodbar Oy:n tuottamiksi ajalle 3/2025 - 2/2030. Henkilöstö siirtyi uudelle toimijalle vanhoina työntekijöinä liikkeenluovutuksella. Henkilöstövaikutuksia irtisanomisin ei näin ollen koitunut.

TE-uudistus tuli voimaan vuoden 2025 alusta: alueellisena työvoimaviranomaisena toimii Keski-Pohjanmaan työllisyyslautakunta, minkä ohella kunnassa ollaan jatkettu seudullisen yhteistyötä sekä omaa työpajatoimintaa.

Kunta-alan merkittävin uudistus, tasopalkkajärjestelmän käyttöönotto, toteutettiin KVTES- ja OVTES osio G -sopimuksissa vuoden 2025 aikana. Järjestelmää koskevat neuvottelut työnantajan ja henkilöstön edustajien välillä sujuivat hyvässä hengessä, ja paikallinen tasopalkkamalli saatiin käyttöön valtakunnallisen velvoiteaikataulun puitteissa.

3.2.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskien hallintaa on kuvattu Konsernivalvontaohjeessa, tietoturvapoliitikassa ja turvallisuussuunnitelmassa. Kunnan riskien arviointia ja hallintaa suoritetaan johtoryhmän toimesta.

Kunnan vakuutukset on kilpailutettu vuonna 2024 Novum Oy:n vakuutusmeklarin toimesta ja keskitetty kilpailutuksen tuloksena. Vakuuttaminen on toteutettu riittävällä tavalla vahinkoriskien rajaamiseksi.

3.2.7. Ympäristöasiat

Suljettujen kaatopaikka-alueiden tilaa on säännöllisesti tarkkailtu. Pinta- ja pohjavesinäytteitä on otettu. Jätehuolto-yhtiö Vestia Oy:n Toholammin automatio-soitu lajittelupiha osoittautunut toimivaksi. Uudistuksen vaatimaan investointiin on kunnalta osoitettu omavelkainen takaus enintään 645.000 euron suuruiseen lainaan Kuntarahoitus Oy:ltä vuonna 2024.

3.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Selonteon taustaa

Arvioinnin ja valvonnan suorittaminen

Selvityksen perusteena on Toholammin kunnan sisäisen valvonnan ohjeistus. Riskien hallintaa sekä muihin toiminnan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyviä asioita on käsitelty konsernivalvontaohjeessa, tietoturvaläpikäytössä ja turvallisuussuunnitelmassa. Osavuosikatsaukset ja tilinpäätöskertomus kuvaavat osaltaan sisäisen valvonnan järjestämistä.

Talousarvion ja -suunnitelman mukaisten taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan kuukausittain johtoryhmässä sekä raportoidaan hallitukselle. Raportoinnin yhteydessä selvitetään toimintaympäristön muutoksia, ja niiden vaikutuksia kunnan toimintaan.

Osastopäälliköt ovat raportoineet osavuosikatsauksessa toiminnan ja talouden kehityksestä ja oleellisista poikkeamisista tavoitteeseen ja edellisen vuoden tilanteeseen nähden. Toiminnan tarkastelu on toteutettu kunnanjohtajan ja osastopäälliköiden välisillä tilannekatsauksilla ja vapaamuotoisilla kehittämiskeskusteluilla.

Sisäisen valvonnan ohje ja konserniohje ovat voimassa ja käytössä.

Sisäisen tarkastuksen organisointi 2025

Sisäinen tarkastus on osittain ulkoistettu. Vuonna 2025 kunnan tilintarkastusyhteisönä jatkoi Oy SK-Reviisorit Ab (KV 27.6.2022 § 8). Tarkastuksessa todennetaan voimassa olevat sisäisen valvonnan ohjeet. Sisäisen valvonnan asianmukaisuutta valvotaan jatkuvasti muun tarkastuksen yhteydessä sekä erikseen valituilla painopistealueilla.

Työpaikkahäirinnän ohjeistus on voimassa myös kunnan tytäryhtiöissä.

Viranhaltijat ovat omalta osaltaan suorittaneet sisäisen valvonnan ohjeen mukaisesti tarkastusta ja valvontaa ja raportoineet siitä esimiehilleen.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Lautakuntien alaisten viranhaltijoiden päätökset tuotiin lautakunnille tiedoksi lautakuntien kokouksissa. Lautakuntien ja kunnanhallituksen alaisten viranhaltijoiden päätökset tuotiin kunnanhallitukselle tiedoksi kunnanhallituksen kokouksissa. Päätökset mainittiin esityslistalla ja päätösluettelot toimitettiin esityslistan mukana.

Päätösten valmistelussa pyrittiin erityiseen tarkkuuteen lakien ja säännösten noudattamisessa, ja jo valmisteluvaiheessa konsultoitui tarvittaessa lainopillisia asiantuntijoita ja tilintarkastajia. Hallintosääntö määrittelee aukottomasti päätösvallan ja sitä noudatettiin toiminnassa. Hallintosääntö päivitettiin toukokuussa 2025 muun muassa lainsäädäntö- ja organisaatiomuutoksista koituneiden tarpeiden vuoksi.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuksien hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole toteutunut menetyksiä eikä niissä ole jouduttu korvaus- tai muihin oikeudellisiin vastuisiin.

Kalustotilien pääkirjat toimivat kalustoluetteloina.

Sopimustoiminta

Voimassa olevilla sopimuksilla ei ole ollut kunnalle negatiivisia seurauksia. Sopimusten noudattaminen ja niiden vanhentumisajan seuraaminen kuuluu kunkin hallintokunnan vastuulliselle viranhaltijalle.

Sopimusten järjestelmällisestä seuraamisesta ja vastuuhenkilön nimeämisestä on syytä edelleen muistuttaa hallintokuntia. Sopimukset on tallennettu kunnan asianhallintajärjestelmään, josta myös lähtee määritellylle vastuuhenkilölle muistutus sopimuksen päättymisen lähestyessä. Tämä auttaa sopimusten järjestelmällisessä seuraamisessa uusien ja päivitettyjen sopimusten osalta.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on kirjaus kunnan hallintosäännössä (83§). Sisäiseen tarkastukseen ei ole osoitettu erillisiä omia päätoimisia resursseja eikä palveluja hankita ulkopuolelta.

3.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmalla ja siitä laskettavilla tunnusluvuilla. Tunnusluvut on laskettu kunnan **ulkoisesta** tuloslaskelmasta, josta kunnan **sisäiset erät on eliminoitu**.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Tuloslaskelmassa selvitetään tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys tilikaudelle jaksotettuihin menoihin, jotka laskelmassa on esitetty määrättyssä etuoikeusjärjestyksessä. Tulorahoituksen riittävyys arvioidaan toiminta-, käyttö- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Tuloslaskelman toimintakate ilmoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

TULOSLASKELMA

1000 euroa

01.01.-31.12.2025

01.01.-31.12.2024

Toimintatuotot	23 553,1	24 011,5
Toimintakulut	-32 834,7	-33 078,6
Toimintakate	-9 281,7	-9 067,1
Verotulot	6 107,1	5 870,0
Valtionosuudet	5 338,3	5 118,9
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	104,6	69,7
Muut rahoitustuotot	52,2	63,4
Korkokulut	-294,5	-342,2
Muut rahoituskulut	-921,3	-9,2
Vuosikate	1 104,8	1 703,6
Poistot ja arvonalentumiset	-924,1	-1 261,4
Tilikauden tulos	180,6	442,1
Satunnaiset tuotot ja kulut	0,0	0,0
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	180,6	442,1

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut,%	71,73 %	72,59 %
Vuosikate/Poistot,%	119,54 %	135,05 %
Vuosikate, euroa/asukas	402,17	608,63
Asukasmäärä	2747	2799

Toholammin kunnan toimintakate tilinpäätöksessä 2025 on -9 281 674 euroa.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Toimintakate on erilainen eri kunnissa ja siihen vaikuttavat mm. kunnan oman toiminnan määrä (lukio).

Tilikauden aikana tehtiin lisätalousarvio.

Toimintatuottoja kertyi 458 428 euroa vähemmän kuin vuonna 2024 ja toimintakuluja 477 652 euroa vähemmän kuin vuonna 2024. Henkilöstömenoja oli 561 640 euroa vähemmän kuin vuonna 2024. Palvelujen ostot lisääntyivät 494 852 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku, joka arvioi rahoituksen riittävyyttä. Perusolettamus on, että terveessä taloudessa sen on katettava poistot. Vuoden 2025 vuosikate on positiivinen.

Toholammin kunnan vuosikate on 1 104 766 euroa, mikä on 402 euroa/asukas.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöksessä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

Toholammin kunnan tilikauden tulos on ylijäämäinen 180 618 €.

Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista on 71,73 %. Tunnusluku osoittaa, kuinka paljon toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Jos tilannetta tarkastellaan toisin päin 28,27 % toiminnasta rahoitetaan verorahoituksella.

Vuosikate prosentteina poistoista kuvaa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan tulo-rahoituksen olevan riittävä. Luku on **119,54 %**. **Vuosikate euroa/asukas** on 402 e. Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei ole voitu asettaa, koska mm. kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi sekä kuntien erilaiset veroprosentit vaikuttavat vuosikatetavoitteen asettamiseen kunnassa.

3.4.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA 1000 euroa

	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 104,8	1 703,6
Satunnaiset erät	0,0	0,0
Tulo-rahoituksen korjauserät	0,0	0,0
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-258,4	-281,9
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8,0	0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9,9	2,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	864,2	1 423,7
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	-100,0
Antolainasaamisten vähennykset	1 042,3	69,4
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-449,1	-449,1
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,0	-1 000,0
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	107,4	877,0
Rahoituksen rahavirta	700,6	-602,7
Rahavarojen muutos	1 564,8	821,0
Kassavarat 31.12.	2 787,4	1 222,6
Kassavarat 1.1.	1 222,6	401,6

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, th€	9 938	10 706
Investointien tulo-rahoitus, %	441,16	604,28
Lainanhoitokate todellinen	1,88	1,14
Lainanhoitokate laskennallinen	0,99	1,34
Kassan riittävyys, pv	29,27	13,65
Asukasmäärä	2 747	2 799

Toiminnan ja investointien rahavirta ilmaisee kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen luku ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirran 5 vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Kunnan tunnusluku on 9 938.

Investointien tulorahoitus-% kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai toimintapääomalla. Toholammin kunnan investointien tulorahoitusprosentti on 441,16 %.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tunnusluvun laskennassa on käytetty laskennallisia lyhennyksiä, jossa ei ole mukana kertalyhenteiset lainat sekä todellisia lyhennyksiä. Kunnan tunnusluku laskennallisilla lyhennyksillä on 0,99. Todellisilla lyhennyksillä lainanhoitokate on 1,88. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys kuvaa kunnan maksuvalmiutta. Tunnusluku 30,51 ilmaisee, monenko päivän maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Tuloslaskelmaan merkittyjen tulojen tulisi kattaa tuloslaskelmaan merkityt menot. Rahoitusnäkökulmasta arvioiden vuosikatetta suhteutetaan investointeihin ja lainanlyhennyksiin. Tulorahoituksen riittävyydestä voidaan tehdä johtopäätöksiä, onko kunnan talous tasapainossa vai ei. Tilikauden vuosikate on positiivinen ja tulos positiivinen, ja vuosikate riittää kattamaan investoinnit sekä lainojen lyhennykset. Valtakunnallisen arviointitavan mukaan kohdistuu luokkuun 1.

1 Ylijäämäinen tai vahva talous Vuosikate riittää sekä korvausinvestointeihin että toteutettujen investointien rahoittamiseen otettujen lainojen takaisinmaksuun.	2. Tasapainossa oleva talous Vuosikate riittää suunnitelman mukaisten poistojen kattamiseen. Sumupoistojen tulisi vastata vuotuisia korvausinvestointeja.
3. Heikko talous Vuosikate on positiivinen, tilikauden tulos negatiivinen	4. Kriisitalous Vuosikate on negatiivinen.

3.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta. Taseen tunnusluvut ovat hieman parantuneet edellisestä vuodesta. Lainamäärä on pienentynyt 449 000 euroa. Kassassa on rahaa 1,56 miljoona euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Seuraavassa on Toholammin kunnan tase tuhansina euroina vuosilta 2024–2025 sekä taseen tunnusluvut.

TASE 31.12.2025

VASTAAVAA	2025 1 000 €	2024 1 000 €	VASTATTAVAA	2025 1 000 €	2024 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	9 093,4	9 093,4
Aineettomat oikeudet			Arvonkorotusrahasto		
Muut pitkävaikutteiset menot		0,0	Muut omat rahastot		
Ennakkomaksut			Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 778,0	5 335,9
Aineettomat hyödykkeet yht.	0,0	0,0	Tilikauden yli-/alijäämä	180,6	442,1
Aineelliset hyödykkeet				15 052,0	14 871,4
Maa- ja vesialueet	1 842,2	1 851,7	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Rakennukset	13 521,6	14 188,9	Valtion toimeksiannot		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 482,0	2 310,0	Lahjoitusrahastojen pääomat	75,4	35,5
Koneet ja kalusto	34,8	56,8	Toimeksiantojen pääomat yht.	75,4	35,5
Muut aineelliset hyödykkeet	15,4	15,4	VIERAS PÄÄOMA		
Ennakkomaksut ja kesken-			Pitkäaikainen		
eräiset hankinnat	116,0	272,5	Joukkovelkakirjalainat		
Aineelliset hyödykkeet yht.	18 012,0	18 695,2	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	8 677,3	8 989,8
Sijoitukset			Liittymismaksut ja muut velat		
Osakkeet ja osuudet	6 171,6	6 172,0	Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	8 677,3	8 989,8
Muut lainasaamiset	2 253,8	3 296,1	Lyhytaikainen		
Sijoitukset yht.	8 425,4	9 468,1	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	312,5	449,1
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Saadut ennakot	189,1	144,4
Valtion toimeksiannot			Ostovelat	866,6	719,7
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet			Liittymismaksut ja muut velat	563,6	552,8
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.			Siirtovelat	4 802,7	5 064,9
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	6 734,5	6 930,9
Saamiset			(vieras pääoma)	15 411,8	15 920,7
Pitkäaikaiset saamiset	55,5	0,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	30 539,2	30 827,6
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	496,2	606,3			
Lainasaamiset	200,0	200,0			
Muut saamiset	544,9	598,4			
Siirtosaamiset	17,8	37,0			
Lyhytaikaiset saamiset yht.	1 259,0	1 441,7			
Rahat ja pankkisaamiset	2 787,4	1 222,6			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	30 539,2	30 827,6			

TASEEN TUNNUSLUVUT:	2025	2024
Omavaraisuusaste, %	49,6 %	48,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	43,5 %	45,1 %
Kertynyt yli-/alijäämä 1000€	5 959	5 778
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	2 169	2 064
Lainakanta 31.12. 1000€	8 990	9 439
Lainakanta 31.12. €/as	3 273	3 372
Lainat ja vastuut 31.12.	9 244	9 826
Lainat ja vastuut 31.12. €/asukas	3 365	3 510
Lainasaamiset 1000€	2 254	3 296

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Toholammin kunnan omavaraisuusaste on 49,6 %. Omavaraisuusaste parani edellisestä vuodesta 1,1 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Toholammin kunnan käyttötuloista 43,5 % tarvittaisiin velkojen takaisinmaksuun. Tästä voi seurata, kuinka hyvin kunta voi maksaa velkansa pelkästään tulorahoituksella. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kunnan lainakanta on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna 4,8 %. Vähennystä 163 euroa/asukas. Lainaa oli vuoden 2025 lopussa 3 273 euroa asukasta kohden. Samaten lainat ja vastuut tunnusluku on pienentynyt.

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

3.6 Kokonaistulot ja –menot

KUNNAN KOKONAISTULOT JA MENOT v. 2025					
TULOT	euroa	%	MENOT	euroa	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	23 553 051,92	65,04	Toimintakulut	32 834 725,84	94,47
Verotulot	6 107 132,77	16,86	- Valmistus omaan käyttöön		
Valtionosuudet	5 338 308,00	14,74	Korkokulut	294 472,17	0,85
Korkotuotot	104 610,98	0,29	Muut rahoituskulut	921 302,84	2,65
Muut rahoitustuotot	52 163,38	0,14	Satunnaiset kulut		
Satunnaiset tuotot					
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät		
- Pakollisen varauksen käyttö			- toteutumaton investointi menoksi		
- Käyttöomaisuuden myyntivoitto			- kuluerä investoinneissa		
Investoinnit			- käyttöomaisuuden myyntitappiot		
Rahoitusosuudet investointeihin	8 000,00	0,02	Investoinnit		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 886,00	0,03	Käyttöomaisuusinvestoinnit	258 425,37	0,74
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	1 042 285,90	2,88	Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			Pitkäaikaisten lainojen vähennys	449 092,00	1,29
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Oman pääoman lisäykset			Oman pääoman vähennykset		
Kokonaistulot yhteensä	36 215 438,95	100,00	Kokonaismenot yhteensä	34 758 018,22	100,00

3.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

3.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt		
KOY Toholammin Vuokratalot	x	
As. Oy Kerttulanrivi	x	
Muut yhtiöt		
Toholammin Energia Oy	x	
Energisoiva Oy (Toholammin Energia Oy)	x	
Toholammin kehitys Oy	x	
Toholammin Viemäri Oy	x	
Kuntayhtymät		
Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä	x	
Keski-Pohjanmaan Liitto ky	x	
Korpelan Voima ky	x	
Osakkuusyhteisöt		
As Oy Kultavieri		x
KASE Kehitysyhtiö Oy	x	
	10	1

Toholammin Energialla uutena tytäryhtiönä on Energisoiva Oy. Se on myös yhdistelty Toholammin kuntakonserniin tytäryhtiön tavoin.

3.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Toholammin kunnan nykyinen konserniohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 29.5.2017. Konserniohje antaa konsernitason toimintaohjeet ja määrittelee konsernitason toimintaperiaatteet sekä täsmentää kunnan ja kunnanhallituksen asemaa konsernin johtajana.

Konserniohje sisältää konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä asioita sekä määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitason tasolla tehdään esimerkiksi rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa ja henkilöstöasioissa.

3.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuoden 2025 aikana konsernirakenteeseen ja tytäryhtiöihin liittyi useita olennaisia tapahtumia. Toholammin Viemäri Oy:n taloudellisen aseman turvaamiseksi toteutettiin käyttöomaisuuden alaskirjaukseen perustuva rahoitusrakenteen järjestely, jossa kunta konvertoi osan yhtiölle myöntämästään lainasaamisesta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Järjestelyllä varaudutaan vesihuoltolain vaatimuksiin sekä tuleviin investointitarpeisiin, erityisesti teollisen jätevedenpuhdistamon uudistamiseen nykyisen laitoksen tullessa käyttöikänsä päähän. Lisäksi Toholammin Energia Oy:n toimitusjohtajan työpanosta on myyty Viemäri Oy:lle, mikä on tukenut yhtiön operatiivista johtamista.

Toholammin Kehitys Oy hankki vuoden aikana biotankkausasemaa varten kaasun siirtokontin, ja hankkeessa kunta vastaa aseman edellyttämistä maatoista. Yhtiön toimintaan liittyy kuitenkin uusi riski, kun suurimman vuokralaisen irtisanottua vuokrasopimuksensa yhtiö joutuu hakemaan tiloihin uutta käyttäjää.

Toholammin Energia Oy:n toiminnassa vuosi oli investointien ja liiketoiminnan kehittämisen kannalta merkittävä. Yhtiö toteutti noin 1,6 MW:n sähkökattilainvestoinnin oheislaitteineen ja käynnisti uuden liiketoiminnan valtakunnanverkon taajuussäätöpalveluissa. Investointi vahvistaa yhtiön tulonmuodostuksen edellytyksiä ja monipuolistaa liiketoimintaa.

Tytäryhtiöiden toiminnasta on tarkemmat kuvaukset erillistilinpäätöksissä.

3.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernin toimintaan ja rakenteeseen ei ole vuonna 2025 odotettavissa merkittäviä muutoksia. Kunnanhallitus on 9.3.2026 tehnyt päätöksen sote-pela-kiinteistöjen yhtiöittämisestä jättämisestä ulkopuolisen markkinaselvityksen tulosten perusteella.

3.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvontaa on suoritettu kunnan talouskatsausten yhteydessä. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ovat kertomassa yhtiöidensä taloudellisesta ja toiminnallisesta tilanteesta osavuositarkastusten, talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä kunnan hallitukselle ja valtuustolle. Lisäksi he käyvät juoksevia asioita läpi kunnanjohtajan ja viranhaltijoiden kanssa aina kun tarvetta on. Kunnanjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa.

3.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (1000 €)	2025	2024
Toimintatuotot	31 720	33 653
Toimintakulut	-40 221	-40 871
Toimintakate	-8 501	-7 218
Verotulot	6 069	5 835
Valtionosuudet	6 786	6 625
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	46	30
Muut rahoitustuotot	66	75
Korkokulut	-472	-590
Muut rahoituskulut	-126	-198
Vuosikate	3 867	4 559
Poistot ja arvonalentumiset		
Sumupoistot	-2 483	-2 660
Arvonalentumiset	-34	0
Satunnaiset erät	0	-1
Tilikauden tulos	1 350	1 898
Tilinpäätössiirot	90	60
Tilikauden verot	-1	0
Vähemmistöosuudet	-9	-5
Tilikauden ylijäämä	1 430	1 954
Tulorahoituksen korjauserä	105	-903

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	78,86	82,34
Vuosikate/Poistot, %	155,75	171,40
Vuosikate, euro/asukas	1 407,77	1 628,71
Asukasmäärä	2 747	2 799

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut
TOHOLAMMIN KUNTA
KONSERNIRAHOITUSLASKELMA (1 000€)

	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 867	4 559
Tulorahoituksen korjauserät	103	-768
	3 971	3 791
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 426	-1 413
Rahoitusosuudet investointimenoihin	17	7
Investointien taseen luovutukset	10	227
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	996
Investointien rahavirta	-1 399	-183
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 571	3 608
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	129	158
	129	158
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	136	388
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 761	-1 978
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-22	-1 120
	-1 647	-2 710
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutoks	73	-4
Vaihto-omaisuuden muutos	-47	-17
Saamisten muutos	301	942
Korottomien velkojen muutos	-22	-197
	305	724
Rahoituksen rahavirta	-1 213	-1 829
Rahavarojen muutos	1 358	1 779
Kassavarat 31.12.	7 175	5 704
Kassavarat 1.1.	5 817	3 925
Rahavarojen muutos	1 358	1 779

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	5 942	4 415
Investointien tulorahoitus, %	274	324
Laskennallinen lainanhoitokate	1,68	2,00
Kassan riittävyys, pv	60	46

Konsernitase ja sen tunnusluvut
KONSERNITASE 31.12.2025 (1000 €)

VASTAAVAA	2025	2024	VASTATTAVAA	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT	42 581	44 049	OMA PÄÄOMA	21 829	20 508
Aineettomat hyödykkeet	443	394	Peruspääoma	9 093	9 093
Aineelliset hyödykkeet	37 933	38 519	Muut omat rahastot	3 124	3 025
Maa- ja vesialueet	2 471	2 512	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 181	6 436
Rakennukset	21 857	23 037	Tilikauden yli-/alijäämä	1 430	1 954
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 214	8 073			
Koneet ja kalusto	3 843	2 838	VÄHEMMISTÖOSUUDET	110	131
Muut aineelliset hyödykkeet	1 333	1 503			
Ennakkomaksut ja kesken-			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	140	272
eräiset hankinnat	216	556	Valtion toimeksiannot	48	220
Sijoitukset	4 206	5 136	Lahjoitusrahastojen pääomat	75	36
Osakkuusyhteisöosuudet	1 896	3 642	Muut toimeksiantojen pääomat	16	16
Osakkeet ja osuudet	2 230	1 286	VIERAS PÄÄOMA	30 688	32 128
Muut lainasaamiset	80	209	Pitkäaikainen	21 069	22 587
Muut saamiset	0	0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 001	18 460
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	33	237	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	3 976	4 035
Muut toimeksiantojen varat	33	237	Laskennalliset verovelat	92	92
VAIHTUVAT VASTAAVAT	10 153	8 752	Lyhytaikainen	9 619	9 541
Vaihto-omaisuus	388	341	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 393	1 582
Aineet ja tarvikkeet	315	241	Saadut ennakot	233	280
Valmiit tuotteet	59	60	Ostovelat	1 494	1 151
Muu vaihto-omaisuus	14	13	Muut velat	1 143	1 136
Ennakkomaksut	0	27	Siirtovelat	5 356	5 391
Saamiset	2 590	2 707	Laskennalliset verovelat	0	1
Pitkäaikaiset saamiset	60	4	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	52 767	53 039
Myyntisaamiset	0	4			
Muut saamiset	60	0			
Lyhytaikaiset saamiset	2 530	2 702	TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Myyntisaamiset	1 748	1 812	Omavaraisuusaste, %	39	39
Lainasaamiset	0	0	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	68	69
Muut saamiset	693	820	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	9 611	8 390
Siirtosaamiset	89	70	Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	3 499	2 998
Rahoitusarvopaperit	909	0	Lainakanta 31.12. 1000€	18 394	20 042
Rahat ja pankkisaamiset	6 266	5 704	Lainakanta 31.12. €/as	6 696	7 161
VASTAAVAA YHTEENSÄ	52 767	53 039	Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1000€	18 797	20 594
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	6 843	7 358
			Lainasaamiset, 1000€	80	209
			Asukasmäärä	2 747	2 799

Konserniyhtiöiden henkilöstömäärät ovat seuraavat:

Toholammin Energia Oy

Toimitusjohtaja ja kaksi vakituista työntekijää. Lisäksi osa-aikainen siivooja. Päivystykset on hoidettu osittain ostopalveluna.

Kiinteistöosaakeyhtiö Toholammin Vuokratalot

Isännöintipalvelu ja hallinnointi ostetaan ostopalveluna kunnalta, n. 0,5 henkilötyövuosi. Talonmiestyöt ostopalveluna.

Toholammin Kehitys Oy

Ei työntekijöitä tilikaudella.

Toholammin Viemäri Oy

Viemäri Oy:llä vuoden aikana yksi vakituinen laitostyöntekijä. Lisäksi ostopalveluina ostettu Toholammin vesilaitokselta yksi henkilötyövuosi. Toimitusjohtajan työpanos ostopalveluna Toholammin Energialta.

3.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

3.8.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella ja taloussuunnitelmakaudella (KuntaL 69 §).

3.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja.

Tilikauden tulos ennen varaus- ja rahastosiirtoja	180 618,00
Lisätään poistoeron vähennys	0,00
Tilikauden tulos	180 618,00
Edellisten tilikausien ylijäämä taseessa	5 778 030,51
Tilikauden yli-/alijäämä	180 618,00
Ylijäämä yhteensä 31.12.2025	5 958 648,51

Kunnanjohtajan esitys (KH 30.3.2026): kunnanhallitus esittää kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi, että tilikauden ylijäämä 180 618 euroa lisätään omaan pääomaan tilikauden ylijäämätilille.

3.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kunnassa ei ole laadittu kuntalain edellyttämää talouden tasapainottamisohjelmaa, koska kunnan tase on ylijäämäinen.

4 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

4.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL65.5 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.

4.2 Tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain 68 §:n mukaan kunnan tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelmatalousarvio jakaantuu käyttötalousosaan, tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan (KuntaL 65.4 §). Samaa rakennetta noudatetaan toimintakertomukseen otettavassa talousarvion toteutumisvertailussa. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä määrärahojen ja tuloarvioiden sitovuustasoksi tilikaudelle vahvistettiin **osasto netto**, sisäiset erät mukaan lukien. Toteutumisvertailussa sitovat luvut ovat harmaalla taustalla

Hyväksyttäessä talousarviota on valtuusto määritellyt toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet osastojen ja vastuuhenkilöiden sitovasti noudatettavaksi. Talousarvion vastuuhenkilöt on Toholammin kunnassa määriteltä.

4.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

4.3.1 Käyttötalouden toteutuminen

HALLINTO-OSASTO

Toimielin: kunnanhallitus

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Toiminta-ajatus:

Hallinto-osasto vastaa kunnanhallituksen asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä koko konsernin palvelutoiminnan toimivuudesta. Hallinto-osasto edustaa Toholammin kuntaa työnantajana sekä kehittää ja koordinoi kunnan työnantajapolitiikkaa ja henkilöstöstrategiaa. Hallinto-osasto huolehtii myös tietohallintopalveluiden tuottamisesta.

Henkilöstöpalvelujen vastuualueen tehtävänä on johtaa ja kehittää henkilöstöhallintoa ja -palveluja. Henkilöstöpalvelut hoitavat omalta osaltaan lainsäädännön työnantajalle asettamia velvoitteita sekä toimii näissä kunnan asiantuntijatahona. Henkilöstöpalvelut edistävät henkilöstön työhyvinvointia koordinoimalla koko kuntaa koskevia johtamisen, henkilöstön ja työyhteisötaitojen kehittämisen palveluita, henkilöstöetuuksia ja työterveyshuollon palveluita.

Taloushallintopalveluiden tehtävänä on johtaa ja valvoa kunnan ja tytäryhtiöiden taloushallintoa, suunnitella ja ohjata kunnan taloutta, huolehtia talousarvion, taloussuunnitelman ja tilinpäätöksen valmistelusta ja laadinnasta. Talouspalvelut huolehtivat kunnan maksuvalmiudesta, rahoituksesta ja konsernirahoituksesta ja viranomaisraportoinnista.

Henkilöstön hyvinvointi on strateginen menestystekijä, joka heijastuu suoraan organisaation toimintaan ja tuloksellisuuteen. Hyvinvoinnin edistäminen vaatii ennen kaikkea johdon, esihenkilöiden ja työntekijöiden yhteistyötä. Työntajan vastuulla on, että työntekijöillä on terveellinen ja turvallinen työympäristö. Myös työntekijä on vastuussa oman itsensä kehittämisestä sekä työyhteisön toimivuudesta ja työilmapiiristä. Työntekijöitä kannustetaan osallistumaan koulutuksiin ja kehittämään omaa osaamistaan ja ammattitaitoaan.

Kunta on jatkanut määrätietoisia toimia työhyvinvoinnin parantamiseksi sekä työtapaturmien ehkäisemiseksi. Henkilöstöä on kannustettu terveelliseen ja liikunnalliseen elämäntapaan erilaisilla toiminnoilla: omaehtoista liikumista on tuettu liikuntalisällä, jota on saanut kerätä omilla liikuntamerkinnöillä enimmillään 15 euroa viikossa, ja työhyvinvointia on tuettu e-Passi-palvelun avulla 120 euroa/vuosi/henkilö. Lisäksi käytössä on GoByBike-polkupyöräetu.

Psykososiaalisen kuormituksen vähentämisen keinoja on kehitetty yhdessä työterveyshuollon kanssa. Työterveyshuollossa painopistettä pyritään siirtämään sairaanhoidosta ennaltaehkäisevään suuntaan. Työterveyspalvelujen päätoteuttajana ja sopimuksen päävastuullisena toimijana on Työplus Oy.

Työhyvinvointikysely toteutettiin syksyllä koko kuntaorganisaation työntekijöille. Kyselyn tulosten perusteella henkilöstö voi pääsääntöisesti hyvin, ja tulokset olivat edelleen parantuneet vuodesta 2024. Tulokset auttavat kohdentamaan toimenpiteitä henkilöstön hyvinvoinnin ja työkyvyn edistämiseksi.

Kunnan koko henkilöstölle järjestettiin tyky-päivät kesäkuussa Kalajoella ja lokakuussa Härmän Kylpylässä. Lisäksi työyksiköissä on järjestetty omaa tyky-toimintaa.

Kunnan ulkoisen ja sisäisen viestinnän kehittämistä jatkettiin. Verkko- ja someviestintä oli aktiivista. Kunnanhallituksen hyväksymä kuntamarkkinoinnin vuosisuunnitelma oli käytössä. Sisäisen viestinnän kanavavana intraa kehitettiin ja henkilöstöä kannustettiin sen käyttöön. Intra toimii kunnan pääasiallisena sisäisen viestinnän kanavana ja kaikki henkilöstöä koskeva viestintä julkaistaan ensi sijassa intrassa. Intra toimii myös tietovarastona, johon kootaan henkilöstöä koskevat ohjeistukset ja lomakkeet. Intran tietosisältöjen täydentäminen ja kehittäminen on jatkuva prosessi. Tohotuli-kuntalaistiedote jaettiin maksutta kotitalouksiin neljä kertaa vuoden aikana.

Digitalisaatio ja tekoälyn murros muuttavat työn sisältöä ja työn tekemisen tapoja. Myös osaamistarpeet muuttuvat, kun asiantuntijuus ja tiedolla johtaminen korostuvat. Samalla johtaminen uudistuu: varsinkin etä- ja työkykyjohtaminen tuovat esihenkilöiden työhön uusia ulottuvuuksia, mahdollisuuksia ja haasteita. Etätyö on tullut jäädäkseen osaksi työntekeksen tapoja, ja sen integroiminen työyhteisöön toimivaksi kokonaisuudeksi kehittyi edelleen vuoden 2025 aikana. Tekoälyteemassa järjestettiin koulutusta henkilöstölle.

Tiedonhallintalain asettamien velvoitteiden täytäntöönpano olivat toiminnan painopisteenä myös vuoden 2025 toiminnassa. Sähköinen arkisto otettiin käyttöön.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelujen painopisteenä vuonna 2025 oli työllisyyden kuntakokeilun päättymisen jälkeiseen palvelutarpeeseen vastaaminen sekä työllisyys-, rekrytointi- ja kotoutumispalvelujen kehittäminen. Seutukunta tuotti ei-lakisääteistä työllisyyspalvelua Toholammilla lähipalvelumallilla. Tavoitteena on edistää työvoiman saatavuutta, yritysverkostoja ja työllisyyspalvelujen toimintamalleja.

Lisäksi valmisteltiin ESR+ -hankehakemus kehittämistyön tueksi. Toiminta sisälsi tiivistä verkostoyhteistyötä työllisyysalueen, kuntien, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Tilannekuvaa työllisyydestä ylläpidettiin aktiivisesti, ja palveluja kehitettiin sekä henkilö- että yritysasiakkaille muun muassa työ- ja työkokeiluapaikkojen edistämisen, tapahtumien järjestämisen ja työnantajayhteistyön kautta.

Elinkeinojen kehittäminen

Vuoden 2025 aikana elinkeinojen kehittämisessä korostui energainfrastruktuuriin perustuvien mahdollisuuksien edistäminen. Toholammin alueella sijaitsevan Ullavan sähköaseman rakentaminen käynnistyi, ja sen myötä avautui kunnalle uusi kehitysalusta. Vuoden aikana käynnistettiin keskusteluja sähköasemaa hyödyntävien toimijoiden kanssa, ja kiinnostus on kohdistunut erityisesti energiantensiiviseen toimintaan.

Kunnassa on vireillä useita kaavoitushankkeita, jotka mahdollistavat tuuli- ja aurinkovoiman sekä muiden investointien toteutumisen. Energiahankkeiden lisäksi kaavoitusaloitteita on tullut myös maatalouden ja elintarviketeollisuuden toimijoilta, muun muassa meijeritoiminnan laajentamiseen liittyen. Yritysten investointihalukkuus on kunnalle myönteinen signaali elinvoimasta. Kaavoitusta on edistetty suunnitelmallisesti investointivalmiuden varmistamiseksi.

Vuoden aikana edistettiin myös keskustaan sijoittuvan biotankkausaseman toteuttamista. Toholammin Kehitys Oy hankki kaasun siirtokontin, ja kunta vastaa aseman maatoista. Toholammin Kehitys Oy:n toiminta on kannattavaa ja keskittyy kiinteistöjen omistamiseen ja vuokraukseen. Vuoden aikana yhtiöön kohdistui kuitenkin uusi riski suurimman vuokralaisen irtisanomisen myötä, mikä edellyttää uusien vuokralaisten aktiivista hakemista.

Vuonna 2025 hyväksytty kuntastrategia vuosille 2026–2030 linjaa elinkeinopolitiikkaa kunnan vahvuuksiin nojaavaksi sekä korostaa mahdollisuuksien hyödyntämistä ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

TAVOITTEET 2025

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toteutunut 31.12.2025
Henkilöstön työn ja ammattitaidon kehittäminen	Toteutuneiden koulutuspäivien seuranta. Työhyvinvointikyselyn tulokset.	Koulutussuunnitelman päivittäminen ja -suunnitelman toteuttaminen. Koulutuksiin osallistaminen, verkkokoulutusten lisääminen, käytössä FCG:n sekä KT:n koulutukset. Jatkuvat koulutukset ja valmennukset esihenkilöille ja johtajille	Henkilöstön osallistumista koulutuksiin on mahdollistettu ja kannustettu. FCG:n ja KT:n järjestämiin koulutuksiin on kannustettu osallistumaan. Työyksiköissä on järjestetty vuoden aikana mm. työhyvointi- ja esihenkilökoulutuksia. Kyselyllä mitattu henkilöstön työhyvinvointi-indeksi 8,3 (skaala 0-10; 8,0 vuonna 2024; kunta-alan ka. 7,9 / 2025, kaikkien alojen ka. 7,6 / 2025)
Esihenkilötaitojen ja henkilöstöjohtamisen kehittäminen (liittyy myös työhyvinvoinnin kehittämiseen).			

Työhyvinvoinnin kehittäminen	Kehityskeskustelut käyty 100 %:sti. Työterveyshuollon menojen seuranta.	Työterveyshuollon kanssa tehtävän yhteistyön tiivistäminen ja kehittäminen. Kehityskeskusteluista saadun palautteen hyödyntäminen/jatkotoimenpiteet. Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen.	Yhteistyöpalavereita pidettiin säännöllisesti läpi vuoden, uuden kauden toimintasuunnitelma valmisteltiin yhdessä. Kehityskeskustelumahdollisuus on tarjottu 100 %:sti. Työhyvinvointikysely toteutettiin syksyllä 2025: mitattu työhyvinvoinnin taso on edelleen parantunut edellisestä kyselykerrasta (2024). Tulokset on läpikäyty henkilöstön ja luottamushenkilöjen kanssa sekä julkaistu koosteena intrassa.
Tasapainoinen kuntatalous	Taseessa ei ole alijäämää. Velkamäärä euroa/asukas	Talouden analyysien laadinta ja säännöllinen seuranta johtoryhmässä. On varauduttava mahdollisiin sopeuttamistoimenpiteisiin taloustilanteen muuttuessa.	Toteutunut: taloussuunnittelija on osallistunut aktiivisesti johtoryhmän kokouksiin, kunnanjohtaja ja hallintojohtaja raportoivat osaltaan. Osavuositarkastukset on raportoitu toimielimille aikataulussaan. Talouden raportointi on ajantasaista ja yhteistyö kuntien Hetapalvelujen kanssa toimii: Accuna-järjestelmä on käytössä ja osoittautunut toimivaksi. Valtiokonttorin talousraportointia on edelleen kehitetty yhdessä palveluntuottajan kanssa. Järjestely toimii. Kassatilanne ollut hyvä ja tasapainoinen koko vuoden.

Aktiivinen yhteydenpito yrittäjien kanssa ja yritysmyönteisyyden vahvistaminen	Yrittäjätapaamisten määrä (vähintään v. 2024 tasolla). Yritysvierailujen määrä (vähintään v. 2024 tasolla).	Säännölliset tapaamiset yrittäjäyhdistyksen kanssa. Kunnanhallituksen yritysvierailut. Aktiivinen ja ratkaisukeskeinen palveluasenne paikkakunnalla jo toimivia yrityksiä ja elinkeinonharjoittajia kohtaan sekä uusyrityshankinnassa.	Toteutunut: tapaamisia on pidetty säännöllisesti kunnanjohtajan aamutilaisuuksissa sekä muilla foorumeilla, pääsääntöisesti vähintään kerran kuukaudessa. Toteutunut: yritysvierailuja 4.
Vaikuttava kuntamarkkinointi ja Toholampi-imagon vahvistaminen	Myönteinen näkyvyys mediassa, kampanjatoimenpiteet Kuntamarkkinoinnin vuosisuunnitelma hyväksytty ja käytössä	Kuntamarkkinoinnin vuosisuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen. Erityisesti sosiaalisen median kanaviin kohdennettu kuntamarkkinointikampanja, jossa tuodaan esiin Toholammin etuja asuin- ja yrittäjyyspaikkakuntana. Aktiivisen ja monikanavaisen kuntaviestinnän jatkaminen.	Toteutunut: suunnitelma hyväksytty (KH 17.2.2025 § 30) ja käytössä. Kampanjatoimenpiteet suunnitelman mukaiset.
Toimivat palkka- ja taloushallinnon palvelut	Toiminnan sujuvuus ja luotettavuus Kuntien Hetapalvelut Oy:n kanssa	Säännölliset viikkopalaverit sekä kuukausittaiset ohjausryhmät, välitön raportointi mahdollisista laatueroista.	Toteutunut: yhteistyö toimii. Taloussuunnittelijan poissaoloaikana tehtävät on kyetty onnistuneesti toteuttamaan väliaikaisjärjestelyin Hetapalvelujen kanssa.
Työllisyydenhoidon kehittäminen	Työttömyysprosentti, pitkäaikaistyöttömien määrä ja osuus, työmarkkinatuen kuntaosuus.	Sujuva yhteistyö työllisyysalueen kanssa. Kustannusten ja vaikuttavuuden jatkuva seuranta.	Yhteistyö sujuu, vuoropuhelua kehitettävä edelleen. Kustannusvaikuttavuuden seurantaa on toteutettu. Työttömyysprosentti (8,7 % -> 9,2 %) ja pitkäaikaistyöttömien määrä kuitenkin (28 -> 44) nousivat vuoden aikana. Työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 211 000 euroa.
Poikkipolittisen järjestöyhteistyön kehittäminen	Järjestö-kunta-tapaamisten määrä (vähintään v. 2024 tasolla).	Pidetään yhteyttä paikallisten yhdistysten ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja tunnustetaan yhdessä tekemisen mahdollisuuksia.	Toteutunut: yhteydenpito on aktiivista, erityisesti kulttuuritapahtumia on järjestetty monipuolisesti ja säännöllisesti.
Digitalisaation ja asiakaspalvelun kehittäminen	Sähköisten lomakkeiden lukumäärä. Järjestettyjen koulutusten lukumäärä.	Sähköisten lomakkeiden käyttöönotto ja kehittäminen. Digi- ja järjestelmäkoulutuksia henkilöstölle. Tekoälyn soveltuva käyttöönotto ja hyödyntäminen toiminnan tukena ja työkaluna sekä teemaa koskevat koulutukset.	Toteutunut: digitalisaatiota on edistetty. Sähköinen arkisto on otettu käyttöön. Henkilöstölle on järjestetty tekoälyaiheista koulutusta kootusti seutukunnan toteuttamana verkkokurssina sekä räätälöidysti työyksiköissä.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2025 Hallinto-osasto					
	TA2025	Muutos	TA+muutos	TOT2025	Poikkeama
Myyntituotot	615 264	0	615 264	647 082	31 818
Tuet ja avustukset	83 300	0	83 300	73 146	-10 154
Muut toimintatuotot	4 500	0	4 500	13 359	8 859
TOIMINTATUOTOT	703 064	0	703 064	733 587	30 523
Henkilöstökulut	-608 814	-50 000	-658 814	-667 368	-8 554
Palvelujen ostot	-1 338 631	0	-1 338 631	-1 218 928	119 703
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-43 864	0	-43 864	-33 150	10 714
Avustukset	-239 387	0	-239 387	-270 387	-31 000
Muut toimintakulut	-93 808	0	-93 808	-114 403	-20 595
TOIMINTAKULUT	-2 324 503	-50 000	-2 374 503	-2 304 236	70 268
TOIMINTAKATE	-1 621 439	-50 000	-1 671 439	-1 570 649	100 791
VUOSIKATE	-1 621 439	-50 000	-1 671 439	-1 570 649	100 791
TILIKAUDEN TULOS	-1 621 439	-50 000	-1 671 439	-1 570 649	100 791
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1 621 439	-50 000	-1 671 439	-1 570 649	100 791

LOMATOIMEN OSASTO
Toimielin: kunnanhallitus

Vastuhenkilö: lomituspalvelujohtaja

Toiminta-ajatus:

Lomituspalvelujen tarkoituksena on turvata paikallisyksikön alueella olevien maatalousyritysten toiminta yrittäjien vuosilomien ja sijaisapujen aikana sekä turkistilojen toiminta yrittäjien vuosilomien ja lisävapaiden aikana.

Tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toteutunut 31.12.2025
Paikallisyksikkö järjestää lakisääteiset vuosilomat ja sijaisavut päätösten mukaisesti	Vuosilomapäiviä toteutuu keskimäärin vähintään 25 pv/käyttäjä Vuosilomapäivät toteutuvat tasaisesti ympäri vuoden, tavoite 45 - 55 % / vuosipuolisko	Aktiivinen lomittajien rekrytointi Maatalouslomituksen ostopalvelusopimukset ja ostopalvelun käyttö huomioidaan työvuorosuunnittelussa	Vuosilomapäiviä toteutui 25,52 pv/käyttäjä. Vuosilomapäivistä toteutui eri vuosipuoliskoilla 41,7 % ja 58,3 % Maatalouslomituksen ostopalvelut kilpailutettiin vuosille 2025 - 2026
Paikallisyksikkö työllistää kuntaan työsuhteessa olevat maatalouslomittajat siten, ettei lomittajalle jää sellaista työaikaa, johon ei löydy työkohdetta. Työnantaja pitää huolen maatalouslomittajien työssä jaksamisesta ja työkyvystä	Paikallisyksikön järjestämän lomituksen bruttokustannus ilman matkakuluja ei ylitä keskimääräistä tuntihintaa yli 6 %:a eikä keskimääräistä päivähintaa yli 6 %:a	Huolellinen työvuorosuunnittelu Paikallisyksikkö toteuttaa omavalvontana lomittajan työllistymistä koskevaa seurantaa Paikallisyksiköt seuraavat työkyvyttömyyden perusteella toteutuvien poissaolojen määriä ja syitä sekä toteuttavat tarvittaessa poissaolojen vähentämiseen tähtääviä toimia. Yhteistyö työterveyshuollon kanssa Lomituspalveluihin räätälöidyn työhyvinvointikyselyn toteuttaminen	Kustannustietoa ei ole vielä saatavilla Melasta. Lomittajien työllistymistä seurataan ja käydään keskustelua lomitustyönohjaajien kanssa hallinnon palaverissa. Työterveyshuollon kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Työterveysneuvotteluluja käytiin suunnitelman ja tarpeiden mukaan yhteensä 27. Työterveyshuolto teki työterveyskyselyn lomittajille. Sen lisäksi lomatoimen osastolle toteutettiin sama työhyvinvointikysely kuin koko kuntaan.
Sähköisen asioinnin kehittäminen	95 % vuoden 2026 vuosilomahakemuksista on tehty Lomitusnetin kautta 95 % vuoden 2025 kirjallisista sijaisapuhakemuksista (pois lukien jatkohakemukset) on tehty Lomitusnetin kautta Sähköinen arkisto käytössä	Asiakkaiden opastus Lomitusnetin käyttöön Asiakkailta pyydetään suostumuksia sähköiseen asiointiin	94 % vuoden 2026 vuosilomahakemuksista on tehty Lomitusnetin kautta. 79 % vuoden 2025 kirjallisista sijaisapuhakemuksista (pois lukien jatkohakemukset) on tehty Lomitusnetin kautta. Sähköisen arkiston käyttöönotto valmistelussa.

Esihenkilötyön osaamisen kehittäminen	Esihenkilöt osallistuvat koulutukseen	Esihenkilöille hankitaan koulutusta Melasta ja muilta tarvittavilta tahoilta	Esihenkilöt osallistuivat KT:n koulutukseen. Koko lomahallinto osallistui Melan koulutuspäiville. Lisäksi koulutusta hankittiin MPS:ltä.
Lomituspalvelut varautuvat häiriö- ja poikkeusoloihin	Lomituspalveluilla on varautumissuunnitelma 31.12.2025 mennessä	Osallistutaan Melan järjestämään varautumissuunnitelman yhteiskehittelyyn	Osallistuttu Melan järjestämään varautumissuunnitelman yhteiskehittelyyn.
Työturvallisuuden parantaminen	Tilojen työolosuhdekartoitukset tehtynä vähintään kolmen vuoden välein Tapaturmien määrä Työturvallisuuskoulutukset	Tilakäyntien lisääminen Henkilöstön kouluttaminen työturvallisuusasioihin Asiakkaille tiedottaminen Työsuojelupäivien järjestäminen henkilöstölle	Työsuojeluasiantuntijan toimi täytettiin vakinaisesti. Työsuojeluasiantuntija ja lomitustyönohjaajat tekivät tilakäyntejä. Työolosuhdekartoituksia tehtiin 323 maatilalle ja kolmelle turkistarhalle. Alueelle jäi 14 maatilaa, joissa työolosuhdekartoituksesta yli 3 vuotta. Riskienarviointityötä jatkettiin. Tapaturmia sattui 72 kpl, joista 44 kpl johti sairauslomaan. Henkilöstölle järjestettiin ensiapu-, työturvallisuuskortti- ja tautisuojauskoulutusta. Työsuojelupäiviä ei järjestetty.
Viestinnän kehittäminen ja lomituspalvelujen näkyvyyden lisääminen	Uutiskirje yrittäjille 6 kpl/vuosi Lomittajatiedotteet 10 kpl/vuosi	Emailerin käytön lisääminen Some-kanavien aktiivinen hyödyntäminen Lomituspalvelujen esittely messuilla ja oppilaitoksissa	Emailerin kautta lähetettiin yrittäjille 6 tiedotetta. Lisäksi hakemusten ja päätösten mukana lähetettiin tiedotteet. Lomituspalveluilla on omat Facebook-sivut ja lisäksi hyödynnettiin kunnan somea. Lomittajatiedotteita lähetettiin 23 kpl. Lomituspalveluja käytiin esittelemässä Perhon yläkoululla, maatalousalan opiskelijoille Kpedun Kannuksen yksikössä, Nuorten rekrypäivässä ja Kpedun Farmiliiga-oppilastapahtumassa Kannuksessa sekä Maaseudun Tulevaisuus-seminaarissa Kalajoella. Lomituspalveluilla oli oma osasto Ollikkala-messuilla Kannuksessa.
Henkilöstön ammattitaidon kehittäminen	Koulutuspäivien ja osallistujien määrä	Koulutussuunnitelman laatiminen Riittävä koulutustarjonta ja koulutuksiin osallistaminen	Koulutuspäiviä 1018 kpl ja osallistujia 839 henkilöä

Lomatoimen osaston sijaisjärjestelyt on kirjattu 1.6.2025 voimaan tulleeseen hallintosäntöön.

Toiminta

Lomituspalvelut ovat muusta kunnan toiminnasta merkittävästi poikkeava toimiala. Toimialue on omaa kuntaa laajempi ja työtä tehdään muun kuin työnantajan hallinnoimilla työpaikoilla. Toholammin kunta hallinnoi maatalousyrittäjien ja turkisyrittäjien lomituspalvelujen järjestämistä 22 kunnan alueella Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaan eteläosissa. Paikallisyksikkö on lomituspäivien määrällä mitattuna Suomen suurin. Paikallisyksikön hallinnollinen keskus on Toholampi, jonka lisäksi on sivutoimipisteet Kalajoella ja Nivalassa.

Vuonna 2025 alueella oli 887 lomituspalvelujen piirissä olevaa maatilaa ja 1 549 lomaan oikeutettua yrittäjää, joista vain 89 (5,4 %) oli valinnut itse järjestetyn lomituksen. Turkisyrittäjien lomituspalvelua haki 28 turkistarhaa ja 33 turkisyrittäjää, joista suurin osa (90 %) oli itse järjestetyssä lomituksessa.

Henkilöstöä rekryttiin vuoden aikana sekä hallintoon että maatalouslomitukseen. Työsuojeluasiantuntijan tehtävä täytettiin vakinaisesti. Ostopalvelulomitukset kilpailutettiin vuosille 2025–2026. Vuodelle 2026 tehtiin täydentävä kilpailutus uusille palveluntuottajille, joita saatiin 8 kappaletta. Yhteensä ostopalvelutuottajia on 2026 vuoden alusta 33 kappaletta.

Maatalouslomittajien ammattitaidon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi järjestettiin useita koulutuksia. Edellisenä vuonna alkanut maatalousalan ammattitutkintoon valmistava koulutukseen osallistuneet saivat tutkinnon valmiiksi. Sikalalomitusten osaamista vahvistettiin siten, että 4 lomittajaa suorittaa maatalousalan ammattitutkinnon Porsaiden kastroatio – tutkinnon osaa ja yksi henkilö tutkinnon osia maatalousalan perustutkinnosta. Täydennyskoulutuksia järjestettiin 43 ryhmää eri aiheista: työturvallisuus, EA, tarttuvut eläintaudit, poikima-avun antaminen, Lelyn, DeLavalin ja GEAn lypsyrobotit, appeenteko, peruskoneiden käyttö, antibioottitestin teko, lantarobotin ja vasikoiden juoma-automaatin käyttö.

Maatalouslomittajille järjestettiin alueellisia lomittajapalavereita, joissa tiedotettiin ajankohtaisista asioista, kartoitettiin lomittajien osaamista ja opastettiin sähköpostin ja älypuhelimien käyttöä. Lomahallinto ja lomittajat osallistuivat kunnan henkilöstölle järjestettyihin tyhy-päiviin Kalajoelle ja Härmään.

Lomitustyön tunnettavuuden edistämiseksi on tänä vuonna pitkän tauon jälkeen järjestetty valtakunnallinen lomittajakilpailu. Alkukarsinnat järjestettiin paikallisyksikössä teoriakokeena. Toholammin lomituspalveluista Sedulla pidettyyn alueen semifinaaliin pääsi kaksi osallistujaa. Toholammin edustajat menestyivät loistavasti ja molemmat selvittivät tiensä lomittajakilpailun finaaliin Kiteelle: kunnan edustajien loppukilpailusijoitukset olivat 4. ja 6.

Lomituspalvelujohtaja ja henkilöstöasiantuntija kouluttautuivat tasopalkkajärjestelmään ja valmistelivat asiaa lomituspalvelujen osalta. Koska suurin osa kunnan henkilöstöstä on maatalouslomittajia, tasopalkkajärjestelmään siirtyminen oli lomatoimen osalta erittäin työllistävä urakka.

Melassa otettiin käyttöön PaTa-keskustelut, jossa paikallisyksiköiden kanssa käydään läpi toimintaa, tavoitteita ja kehittämisehdotuksia. Toholammilla tapaamiseen osallistuivat kunnan johto ja lomatoimen hallintoa.

Henkilöstön työkyvyn ylläpitämiseksi on tehty tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa. Työplus Oy huolehtii Terveystalon ja Mehiläisen kanssa tekemillään kumppanuussopimuksilla, että koko alueella on tasalaatuiset työterveyshuollon palvelut. Keväällä aloitti Kiila-kuntoutusryhmä ja syksyllä haettiin toinen ryhmä.

Sidosryhmäyhteistyö jatkui. Kunnanjohtaja ja lomituspalvelujohtaja osallistuivat MTK Keski-Pohjanmaan järjestämään lomituspalveluiden keskustelutilaisuuteen, johon osallistui myös Melan edustaja. Lomituksen yhteistoimintaryhmä, jossa on edustettuina lomahallinto, maatalousyrittäjät ja lomittajat, kokoontui 25.3.2025.

TUNNUSLUVUT

	TP2024	TA2025	TP2025
Toteutuneet maatalousyrittäjien lomituspäivät	76.815	73.000	73.770
Nettopäiväkustannus e/pv	210	221	219
Lomaan oikeutetut maatalousyrittäjät	1644	1520	1549
Lomaan oikeutetut turkistuottajat	37	30	33
Toteutuneet turkistarhaajien lomapäivät	vuosiloma 477 pv Lisävapaa 2250 h	vuosiloma 540 pv lisävapaa 3600 h	vuosiloma 510 pv lisävapaa 2384 h

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2025 Lomatoimen osasto

	TA2025	Muutos	TA+muutos	TOT2025	Poikkeama
Myyntituotot	18 453 180	0	18 453 180	18 453 578	398
Maksutuotot	2 475 700	0	2 475 700	2 500 945	25 245
Tuet ja avustukset	165 000	0	165 000	115 806	-49 194
Muut toimintatuotot	180 000	0	180 000	313 496	133 496
TOIMINTATUOTOT	21 273 880	0	21 273 880	21 383 825	109 945
Henkilöstökulut	-16 901 696	0	-16 901 696	-16 427 532	474 163
Palvelujen ostot	-2 889 218	0	-2 889 218	-2 606 203	283 015
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-192 500	0	-192 500	-230 177	-37 677
Avustukset	-986 000	0	-986 000	-1 318 796	-332 796
Muut toimintakulut	-304 467	0	-304 467	-394 321	-89 854
TOIMINTAKULUT	-21 273 880	0	-21 273 880	-20 977 030	296 851
TOIMINTAKATE	0	0	0	406 796	406 796
VUOSIKATE	0	0	0	406 796	406 796
TILIKAUDEN TULOS	0	0	0	406 796	406 796
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	0	0	0	406 796	406 796

TEKNINEN OSASTO

Toimielin: kunnanhallitus, rakennus- ja ympäristölautakunta

Vastuhenkilö: tekninen johtaja

Toiminta-ajatus:

Tuottaa taloudellisia ja tarkoituksenmukaisia palveluja eri hallintokunnille sekä osittain kuntalaisille, kuten kunnallistekniikan, tilapalvelun, it-palvelujen, ruokahuollon ja siivoustoimen osalta.

Teknisen osaston vastuulla on myös rakennus- ja ympäristölautakunta. Lautakunnan tulosalue jakaantuu rakennustarkastukseen, ympäristönsuojeluun. Lautakunta päättää myös yksityistielain mukaan tielautakunnalle kuuluvat asiat. Ympäristöterveydenhuolto, maaseututoimi sekä rakennus- ja ympäristövalvonta hoidetaan ostopalveluna.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN
2025 Tekninen osasto

	TA2025	Muutos	TA+muutos	TOT2025	Poikkeama
Myyntituotot	1 611 375	0	1 611 375	870 951	-740 424
Maksutuotot	25 000	0	25 000	7 114	-17 886
Tuet ja avustukset	0	0	0	39	39
Muut toimintatuotot	3 061 504	0	3 061 504	2 960 227	-101 277
TOIMINTATUOTOT	4 697 879	0	4 697 879	3 838 331	-859 548
Henkilöstökulut	-1 141 777	0	-1 141 777	-425 890	715 887
Palvelujen ostot	-2 203 318	0	-2 203 318	-1 960 351	242 967
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 282 912	176 500	-1 106 412	-926 331	180 081
Muut toimintakulut	-191 580	0	-191 580	-161 305	30 275
TOIMINTAKULUT	-4 819 586	176 500	-4 643 086	-3 473 877	1 169 209
TOIMINTAKATE	-121 707	176 500	54 793	364 454	309 661
VUOSIKATE	-121 707	176 500	54 793	364 454	309 661
Poistot ja arvonalentumiset	-873 918	0	-873 918	-838 577	35 341
TILIKAUDEN TULOS	-995 625	176 500	-819 125	-474 123	345 002
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-995 625	176 500	-819 125	-474 123	345 002

Vuoden 2025 tilinpäätöksessä suurempia poikkeama talousarvioon nähden on myyntituotoissa ja henkilöstökuluissa. Teknisen osaston ruoka- ja siivouspalvelut ulkoistettiin 1.3. eteenpäin, joten myyntiä sivistykselle ei tullut. Samoin myös henkilöstökulujen osalta on jäänyt määrärahaa käyttämättä siivous- ja ruokahuollon ulkoistamisen johdosta. Muutoksen jälkeen teknisen osaston henkilöstöön jäi 2 virkasuhteista ja 3 työsuhhteista.

Rakennusvalvonta ja kaavoitus

Rakennusvalvonta tuotetaan ostopalveluna Ylivieskan kaupungilta. Rakennustarkastajan työaika Toholammin kunnalle on keskimäärin 2,5 työpäivää viikossa. Toholammin kunnan rakennusvalvonnassa on käytössä sähköinen Lupapiste-asiointipalvelu, jonka kautta haetaan rakennusvalvonnan alaisia lupia ja ilmoituksia, kuten rakentamis-, poikkeamis- ja purkamisluvat. Lupapiste-asiointipalvelu toimii kuntalaisten käyttöliittymänä rakennusvalvonta-asioissa. Vuoden 2025 alussa voimaan tullut rakentamislaki muutti rakentamisen lupakäytäntöjä. Aiemmin käytössä olleet ilmoitus- ja toimenpide- ja rakennuslupamenettelyt poistuivat ja ne korvattiin yhdellä rakentamislupamenettelyllä. Samalla lupakynnystä nostettiin. Purkamisilmoitus- ja purkamislupa sekä maisematyölupa säilyivät entistä vastaavina. Lakimuutoksen vuoksi rakennusjärjestyksen päivitys on käynnissä (luonnosvaihe ollut nähtävillä). Uuden rakentamislain myötä myös lupataksa ja hallintosääntö on päivitetty.

Vuoden 2025 aikana rakennustarkastaja on vaihtunut. Rakentamislain uudet vaatimukset ovat vaatineet taustajärjestelmiin ja käytänteisiin muutoksia sekä lisännyt rakentajien neuvonnan ja ohjauksen tarvetta, mikä on aiheuttanut tilapäistä työkuormaa. Lakimuutoksen vuoksi rakentamiseen liittyvät luvat ovat vähentyneet merkittävästi, koska pienemmiltä rakennushankkeilta- tai toimenpiteiltä ei enää edellytetä lupaa. Vuoden 2025 loppuun mennessä on käsitelty 6 rakentamislupaa, 2 rakennuslupaa, 1 purkamislupa, 1 purkamisilmoitus, 1 maisematyölupa ja 2 poikkeamispäätöstä, yhteensä 13 kappaletta. Vuonna 2024 käsiteltiin yhteensä 33 kpl.

Kunnilla on velvollisuus huolehtia kiinteistörekisterinsä ajantasaisuudesta ja tarkoituksena on, että kiinteistörekisteri on yhdenvertainen kaikille kiinteistöveron muodostumisen vuoksi. Vuonna 2024 aloitetun kiinteistöinventoinnin taajama-alueen aloitusvaiheen jälkeen inventoimatta jääneen osan työ kilpailutettiin ja inventointityötä jatkettiin. Inventointityötä jäi tehtäväksi myös vuodelle 2026.

Aurinkovoimatoimija Energiequellen kaavoitusaloite Toristojannevan aurinkovoimapuistoon liittyen hyväksyttiin tammikuussa.

Pitkälähdon tuulivoimapuiston YVA-selostus valmistui, johon ELY-keskus antoi perustellun päätelmänsä ja edellytti lisäselvityksiä. ELY-keskus päätöksellään hyväksyi Hautakankaan kaatopaikan sulkemistyöt. Harjakankaan tuulivoimapuiston kaavoitusaloite hyväksyttiin 24.11.2025. Harjakankaan tuulivoimapuiston osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville.

Keski-Pohjanmaanliiton toimesta tehtävän 6. vaihemaakuntakaavan valmistumisajankohta on muuttunut. Aiemmin 6. vaihemaakuntakaavan oli suunniteltu valmistuvan marraskuuhun 2024 mennessä. Uusi arvioitu ajankohta on vuoden 2027 alkupuolella.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelupalvelut tuotetaan ostopalveluna Ylivieskan kaupungilta. Ympäristötarkastajan työaika Toholammin kunnalle on keskimäärin 2 työpäivää viikossa. Ympäristönsuojelulain, maa-aineslain ja jätelain mukaista valvontaa on tehty valvontasuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2025 aikana on annettu yleistä neuvontaa ja ohjeistusta. Käsittelyssä on ollut ympäristölupahakemus, joka siirtyi valtion viranomaisen käsiteltäväksi sekä maa-aineslupahakemus ja kaksi ympäristöluvan mukaisen toiminnan lopettamista. Kesäkauteen sisältyi vieraslajihavaintojen tarkistamista. Vuoden 2025 aikana ei suoritettu ympäristökatselmusta.

Kiinteistöjen ja teiden kunnossapito ja rakentaminen

Kiinteistönhoidossa vuoden 2025 aikana oli yleisesti normaaleja korjaus- ja huoltotoimenpiteitä. Kunnossapitotoimenpiteitä on kohdistettu Kuusiston koulun pieniin pintasaneeraustöihin ja portaikon kunnostukseen, kunnantalolle, uimarantojen koppeihin, urheiluhallin pienet maalaustyöt ja lintutalojen pienet kunnostukset. Ulkopäiväkoti Kanervalaan tehtiin hätäpoistumisportaat, pieniä parannustöitä ja rakennus ulkokuori maalattiin. Kesän aikana korjattiin Lampinhallin aulatilojen ja käytävän lattia. Kuusistonkoulun ensimmäisen kerroksen luokkien ilmanvaihdon toimivuutta parannettiin. Osa kirvesmiestyöresursseista on kohdentunut myös Toholammin Vuokra-asuntojen kiinteistöjen korjauksiin, kuten vesivahinkoasioihin. Kirvesmiestyötä kohdennettiin myös kunnantalon vieressä olevan vanhan viljamakasiinin maalaukseen. Männistön julkisivujen korjauksia. Männistön ja terveystakeskuksen lukitusjärjestelmä uusittiin.

Hyvinvointialue Soiten kanssa on käyty neuvotteluja ja käyty katselmuksella terveystakeskuksessa vuokrattaviin tiloihin liittyen. Hyvinvointialue Soite tiivisti toimintojaan ja vähensi vuokrattavia neliöitä terveystakeskuksen osalta. Kesän aikana suoritettiin muutostöitä terveystakeskuksen tiloihin Soiten toiveesta Toholammin kunnan toteuttamana ja Soiten kustantamana. Vuoden 2025 lopulla Soite pyysi vuokranalennusta vuoden 2025 vuokraan, johon kunta ei kuitenkaan suostunut.

Talvikaudella teitä aurattiin ja hiekoitettiin tarpeen mukaan. Kesäaikana kunnan taajama-alueen sorateitä sorastettiin, lanattiin ja suolattiin tarpeen mukaan. Kuusistontien asfaltointi kilpailutettiin ja asfaltointityö suoritettiin kesäkuun lopussa. Liikennemerkkejä päivitettiin vähäisissä määrin kesän aikana. Syksyn 2025 aikana kunnan sähkönhankinta kilpailutettiin, vaatimuksena oli kiinteä hinta yksikköä kohden vuosiksi 2026 ja 2027. Taajama-alueella sijaitsevia kunnan katuvaloja päivitettiin. Kaasutankkausaseman potentiaalisen toimijan kanssa neuvoteltiin ja kunnanhallitus hyväksyi maa-alueen vuokrasopimuksen. Teknisen osaston toimesta toteutettiin kodan hankinta ja pystytys ja puuladon rakentaminen.

Ruokahuolto ja siivousyksikkö

Kunnan toimesta valmistettiin koulujen, päiväkodin ja henkilökunnan ruoka sekä kotipalveluruoka helmikuun loppuun saakka. Kunnan toimesta siivoustoimi tuotti ja ylläpiti taloudellista ja tarkoituksenmukaista siivouksen laatutasoa kaikissa kunnan kiinteistöissä helmikuun loppuun saakka, pois lukien tilat, joissa toimi Soite. Ruokahuollon osalta kaksi työntekijää irtisanoutui ennen toiminnan siirtymistä Fodbar Oy:lle, 1 työntekijä vuoden 2024 loppuun ja toinen helmikuun 2025 loppuun. Myös siivoustoimen osalta 2 työntekijää irtisanoutui ennen toiminnan siirtymistä Fodbar Oy:lle, 1 työntekijä vuoden 2024 loppuun ja toinen eläköityi helmikuun 2025 loppuun. Maaliskuun alusta eteenpäin kunnan ruokahuoltoa ja siivousta on hoitanut Fodbar Oy.

Tammi- ja helmikuu menivät ruokahuollon ja siivouksen toiminnan osalta suunnitellusti. Pohdintaa työntekijöiden keskuudessa aiheuttivat ulkoistamiseen liittyvät asiat, jotka sujuivat kuitenkin hyvin. Maaliskuun alusta lähtien toiminta on toteutunut Fodbar Oy:n suorittamana ja siivouksen sekä ruokahuollon osalta asiat ovat sujuneet pääpiirteittäin hyvin. Toimintaa ja sen laatua on seurattu sekä saatua palautetta ruoasta ja siivouksesta on viety eteenpäin toimintaa kehittäen hyvässä yhteistyössä Fodbar Oy:n kanssa.

Ympäristöterveydenhuolto ja maaseututoimi (ostopalveluita)

Terveysvalvonta toteutui lähes budjetin mukaisesti ja eläinlääkintähuollon sekä maaseututoimen kulut toteutuivat alle arvioidun budjetin.

SIVISTYSOSASTO

Toimielin sivistyslautakunta

Vastuhenkilö sivistysjohtaja

Sivistyslautakunta vastaa kirjasto-, varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen (aamu- ja iltapäivätoiminta, esi- ja perusopetus, lukio, ostopalveluna kansalaisopisto) sekä kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä. Lautakunnan tehtäväalueeseen kuuluu myös kunnan hyvinvoinnin ja terveyden sekä ehkäisevän päihdetyön toimenpiteiden edistäminen.

Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinnossa toimii sivistysjohtaja ja toimistosihteeri. Hallinto tukee yksiköiden toimintaa, huolehtii yhteisestä koordinaatiosta ja yhteistyöstä sekä kehitystehtävistä. Sivistyslautakunta ohjaa toimintaa päätöksin. Sivistysjohtaja toimii kunnan hyvinvointikoordinaattorina.

Sivistystoimen hallinto tekee tiivistä yhteistyötä Keski-Pohjanmaan kuntien kanssa sivistyspalveluiden kehittämiseksi. Erityisesti hanketoiminta Kaustisen seutukunnan ja Perhon kuntien kesken on tiivistä ja erilaisia yhteistyömahdollisuuksia etsitään aktiivisesti. Tärkeä yhteistyökumppani on hyvinvointialue Soite, jonka kanssa toteutetaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä sekä yhteistä kehittämistyötä väestön hyväksi.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUTUMA
Lautakunta kokoontuu säännöllisesti	Järjestetään kokouksia säännöllisin väliajoin	Järjestettyjen kokousten määrä	Lautakunta toteuttaa päätöksin kuntastrategiaa	Sivistyslautakunta kokoontui yhdeksän kertaa.
Kuntalaisilla mahdollisuus omaehtoiseen opiskeluun vapaa-ajalla	Varataan 47 000 € KanTo-kansalaisopiston toimintaan Tuetaan Keski-Pohjanmaan konservatoriossa opiskelua kuntaosuuksin	Kansalaisopiston kurssien määrä, laatu ja laajuus Konservatoriossa 30 oppilasta Asiakaspalaute kuntalaisilta	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus <i>Palveleva kunta:</i> laadukkaiden vapaa-aika-palveluiden tarjoaminen	Kansalaisopiston toteuma 50,7 %. Vuodelle 2025 Toholammille suunniteltiin 2020 oppituntia, joista toteutui 1687. Suunnittelussa oltiin huomioitu se, että muutamat kurssit eivät todennäköisesti toteudu. Kurssien peruuntuminen johtui osin opettajan aikataulujen muuttumisesta ja osin kursseille ilmoittautuneiden vähäisestä määrästä. Konservatoriossa opiskeli kevätlukukaudella 32 opiskelijaa. Syksyllä määrä nousi 39 opiskelijaan. Opiskelijamäärän kasvun vuoksi konservatorion toteuma oli 118,7 % Konservatorion opettaja käy säännöllisesti pitämässä päiväkodissa ja Sykrylän ryhmiksessä eri ryhmille musiikkikasvatusta. Konservatorion omia konsertteja oli 4 ja lisäksi puhallinorkesterin konsertit.
Toimivat koulu-kuljetukset	Jatketaan yhteistyötä koulukuljetuksissa Wiimax oy:n kanssa. Käytetään optiovuosi 2025-2026 hankintaa koskien.	Koulukuljetukset toimivat turvallisesti. Havaitut puutteet korjataan viipymättä.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus	Kuljetukset ovat toimineet pääosin moitteetta. Havaituista puutteista on annettu palautetta yritykselle. Elokuussa alkoi hankinnan 1. optiovuosi. Lautakunta päätti 18.11.2025 § 77 käyttää vielä 2. optiovuoden eli lv. 2026 – 2027. ELY-keskus kilpailutti Yli-Lesti – Kokkola -yhteysvälin keväällä. Liikenneöitsijä toimii Wiimax.

Oppilaita koskevat päätökset tehdään määräaikojen puitteissa	Koulupaikat ovat tiedossa kesäkuun alkuun mennessä. Hallinnon tukipäätökset tehdään ilman viivytyksiä, kun kaikki tarvittavat selvitykset ovat koossa.	Asioiden ratkaisuaajat	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa. <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Esiopetuksen oppilaaksiottopäätös 29.4.2025. Esiopetuksen päättävät oppilaat jatkavat perusopetukseen ilman eri ilmoittautumista ja päätöstä. Kleemolan koulun toiminta loppui 31.5.2025 (KV 19.5.2025 § 23). Tämän takia oppilassiirtoja Herman Ojalan ja Sykäräisen kouluihin, oppilaspäätökset 23.6.2025. Tukipäätökset tehty ja tarkistettu vanhan lain mukaisesti 31.7.2025 saakka. Uuden lain nojalla ei tehty vielä päätöksiä
Jatketaan kehittämis-toimia hankkeiden avulla	Haetaan 10–15 hankerahoitusta vuosittain. Ne edistävät palveluiden toimintaa, saatavuutta ja laatua sekä henkilöstön osaamista.	Hankkeiden määrä, laatu ja laajuus. Omarahoitus n. 25 – 50 t€. Avustustulot 179 500 €.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa, nuorten osallisuuden lisääminen, monipuoliset harrastus-mahdollisuudet, jokimaiseman ja -laakson hyödyntäminen virkistyskäytössä <i>Palveleva kunta:</i> osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, laadukkaiden vapaa-aika-palveluiden tarjoaminen, jatkuva parantaminen innovaatioita hyödyntäen <i>Viihtyisä asuminen:</i> hyvät luonto-, virkistys- ja liikuntareitit <i>Tasapainoinen talous:</i> hankkeilla toteutetaan kuntastrategiaa edullisemmin kuin pelkästään omarahoituksella	Hanketuloja kirjautui 20 eri hankkeen tai erikseen haettavan toiminta-avustuksen alle. Kirjanpitoon kirjattu tukien ja avustusten tuloja 252 576 €.

Kasvatus- ja opetuspalvelut

Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus sekä lukio yhteisesti

Toimintaa järjestettiin keväällä ja kesällä 2025 kahdessa varhaiskasvatuksen toimipisteessä, neljässä alakoulussa sekä yläkoulussa ja lukiossa. Kleemolan koulun toiminta päättyi toukokuun 2025 lopussa. Toimialueella toimii kolme esihenkilöä: varhaiskasvatuksen johtaja, alakoulujen rehtori sekä yläkoulun ja lukion yhteinen rehtori.

Perusopetuksen tuen lakiuudistus tuli voimaan 1.8.2025. Opetushallitus antoi keväällä muutetut opetussuunnitelmien perusteet. Työ paikallisten opetussuunnitelmien päivittämiseksi alkoi ja uudistetut paikalliset opetussuunnitelmat otettiin käyttöön 1.8.2025 alkaen. Uudistuksen myötä esimerkiksi ryhmäkohtaiseen tukeen varataan kiinteä laskennallinen tuntimäärä. Tämä huomioitiin sivistyslautakunnan päättämissä koulujen tuntikehyksissä. Uuden lain mukaisia oppilaskohtaisen tuen päätöksiä ei tehty vielä syyslukukauden aikana, mutta tilinpäätöksen laadintahetkellä alkuvuonna 2026 on tehty ensimmäiset uuden lain mukaiset oppilaskohtaiset tukipäätökset.

Ateriapalveluiden tuotanto siirtyi maaliskuussa Fodbarille. Uusi arki tarkoitti muutokseen tottumista, sillä kilpailutuksen lisäksi samaan aikaan aterioissa lähdettiin noudattamaan tarkemmin valtakunnallisten ruokailusuositusten määräyksiä. Tämä näkyi ruokailuissa mm. rasvattomiin ruokajuomiin siirtymisenä, pehmeämpiä öljyjä sisältävän levitteen vaihdoksena sekä lisätyn suolan sekä sokerin määrien vähentymisenä. Kouluruokailusuositus on katsottu kuntia velvoittavaksi ja sen toteuttaminen huomioidaan mm. hyte-rahoituksessa. Muutoksen myötä on myös haettu pitkän tauon jälkeen EU:n koulujakelutukia koulussa tarjottavaa maitoa ja hedelmiä koskien. Avustusrytmin vuoksi tilinpäätökseen 2025 kirjautui vain maalis-heinäkuun osuus, joka oli noin 1650 €. Syyslukukauden osalta tukipäätökset saataneen kevään 2026 aikana. Muutoksen myötä saatu asiakaspalautte on käsitelty kunnan ja toimijan kesken. Ruokalistan osalta tarjoilu kehittyi siten, että kouluruokailussa päivittäin valittavana on kaksi eri lounasvaihtoehtoa. Lisäksi ruuan kanssa tarjolla on pehmeää leipää. Ruokalistalla olevia ruokalajeja on vaihdettu toimijan kanssa neuvotellen.

Syyslukukauden alkaessa kouluruokailu puhututti laajasti myös alueellamme ja keskustelu ulottui myös Toholammille. Kunta ja Fodbar ovat tehneet tiivistä yhteistyötä palautteen keräämiseksi, tilannekuvan muodostamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi. Kouluruokailua esiteltiin syyskuussa järjestetyssä alakoulujen liikuntapäivässä perheille. Koulujen oppilaat ovat osallistuneet perustettujen ruokaraatien kautta ruokalistan suunnitteluun sekä toiveruokapäivien toteutumiseen. Raatien työn kautta on kehitetty mm. ruokalistaa. Asiakastytyväisyys on palautteen perusteella noussut hiljakseen loppuvuotta kohti mentäessä. Syksyllä Fodbarin toteuttamaan asiakastytyväisyyskyselyyn saatiin noin 150 vastausta. Vastaajien tyytyväisyys ateriapalveluun oli hieman alle 3/5 ja siivoukseen lähes 4/5. Avoimista palautteista ei noussut sellaisia toistuvia seikkoja, jotka selittäisivät arvosanaa tarkemmin. Joka tapauksessa toimija on tehnyt paljon työtä asiakaspalautteiden perusteella mm. reseptejä on säädetty vastaamaan asiakaspalautetta, useita ruokalajeja valmistetaan paikallisesti Toholammin tuotantokeittiössä teollisen tuotannon sijasta ja teollisia valmisteita tuunataan vielä ennen tarjoilua.

Osa asiakaspalautteesta on koskenut tuotteiden tarjoilulämpötiloja ja koostumusta. Tältä osin haasteena on ruuan valmistus Männistön keittiössä siten, että tarjoiltava ruoka lähtee jakeluun jo klo 9 jälkeen kuljetuslaatikoihin pakattuna. Viimeisiltä klo 11.30 jälkeen aterioivilta ruokailijoilta on saatu jonkin verran palautetta siitä, että ruoka ei ole enää riittävän lämmintä tai esimerkiksi pastaruuat ovat ylikypsiä. Kehittämistoimia jatketaan edelleen ja tavoitteena on koulunmäen ruokailun sujuvoittaminen. Yhteinen tavoite on, että kouluruoka on laadukasta, ruokailijoille maistuvaa ja täyttää noin 1/3 päivin ravitsemustarpeesta.

Taloudellisesti arvioiden muutos on saavuttanut kunnanhallituksen sille asettamat tavoitteet. Jo ensimmäisen osittaisen ulkoistetun hankintavuoden aikana ateriapalvelun kustannukset laskivat merkittävästi. Tilinpäätöksen 2024 sisäisen ateriapalvelun kustannukset sivistystoimelle olivat 854 000 € ja vastaavasti 2025 sisäisen ateriapalvelun sekä Fodbarilta hankittujen ateriapalveluiden yhteismenot olivat 562 000 €. Tämä on noin 292 000 € säästö.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUTUMA
Hyvinvoiva kasvu- ja kouluyhteisö	Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja, ehkäistään yksinäisyyttä, edistetään osallisuutta ja puututaan aktiivisesti kiusaamiseen. Hanketoiminta edistää oppimista, tukea ja kouluyhteisön hyvinvointia. Osallistutaan Sairaalakoulun konsultoivan erityisopettajan kustannuksiin 31.7.2025 saakka (toiminta muuttuu lakisääteiseksi 1.8.2025).	Kouluyhteisössä ei ole jatkuvaa ja pitkäkestoista pahoinvointia. Kouluterveyskyselyt Tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppitunnit. Haettujen hankkeiden lukumäärä ja avustussummat Rahoitusosuus	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa, nuorten osallisuuden lisääminen <i>Palveleva kunta:</i> Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jatkuva parantaminen innovaatiota hyödyntäen <i>Tasapainoinen talous:</i> Ennalta ehkäisevä työ tuottaa säästöjä myös lyhyellä aikavälillä.	Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta edelleen 1 vvt kaikilla alaluokilla. Kouluterveyskyselyn tulokset saatiin syyskuussa 2025. Toholammilla kiusaaminen harvinaisempaa kuin maassa keskimäärin. Perusopetuksen oppilaista kahdeksan kymmenestä vastasi, ettei ole tullut kiusatuksi koko lukuvuonna (koko maa 70 %). Toisaalta summaindikaattorin <i>ollut koulukiusattuna tai osallistui koulukiusaamiseen lukuvuoden aikana</i> saatiin sama tulos kuin koko maan tasolla (29 %). Tarkempi analyysi kaikista kouluterveyskyselyn tuloksista tulee myöhemmin osana hyvinvointikertomusta. Hanketoiminnassa käynnissä mm. koulunuorisotyön kehittämishanke. Sairaalakoulun konsultoivan erityisopettajan palvelua on hyödynnetty aktiiviseksi.

Säädösmuutoksiin vastaaminen	Tehdään tarvittavat muutokset paikalliseen opetussuunnitelmaan. Tuntikehyksiin varataan uuden normin mukainen määrä tunteja eri oppiaineisiin. Koulutetaan henkilöstöä muutoksiin. Keskeisille ryhmille laajempi koulutus, kaikille opettajille vähintään 1 veso-päivän laajuinen koulutus säädösmuutoksista. Olemassa olevien tukipäätösten läpikäynti ja päivittäminen uuden säädöspohjan mukaisesti siirtymäajan puitteissa.	Päätökset Määrärahat Järjestetyt koulutukset Tukipäätöksien määrä	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa, nuorten osallisuuden lisääminen <i>Palveleva kunta:</i> Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jatkuva parantaminen innovaatiota hyödyntäen	Paikalliset opetussuunnitelmat voimaan 1.8.2025. Perusopetuksen valtakunnallista laajuutta vuosiviikkotunteina kasvatettiin 1.8.2025 alkaen tavoitteita muuttamatta. Sivistyslautakunta päätti uudistetun paikallisen tuntijaon. Henkilöstö on osallistunut OPH:n verkkokoulutuksiin uudistukseen liittyen. Veso-päivässä yhteistä kehittämistä oppimisen tuen uudistukseen liittyen. Olemme mukana Kaustisen kunnan hankkeessa, jonka kautta saadaan kehittämistä tuen lomakkeisiin ja toimintatapoihin. Olemassa olevat oppimisen tuen hallintopäätökset päivitetään lukuvuoden 2025-2026 aikana vastaamaan uutta lainsäädäntöä.
Opiskeluhoito	Kehitetään yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä, säännölliset yhteisölliset oppilashuollon palaverit Poissaolojen seurannan, ehkäisyn ja puuttumisen malli kokonaisuudessaan toiminnassa Yhteisövaikuttavuustyön haltuunotto ja toimintamallin kehittäminen	Hankkeiden hyödyntäminen, uudet toimintamallit, toteutuneiden palaverien lukumäärä Henkilökunta tuntee mallin periaatteet ja Wilman työkalut toimivat Soiten ja Itlan kanssa säännölliset tapaamiset, toimintamallit käyttöön	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa, nuorten osallisuuden lisääminen <i>Palveleva kunta:</i> Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jatkuva parantaminen innovaatiota hyödyntäen <i>Tasapainoinen talous:</i> Ennalta ehkäisevä työ tuottaa säästöjä myös lyhyellä aikavälillä.	Yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittämishanke päättyi 31.7.2025. Toholammin kunnan opiskeluhoillon ohjausryhmä kokoontui kerran ja alueellinen opiskeluhoillon yhteistyöryhmä 4 kertaa vuoden aikana. Poissaolojen seurannan automaatio saatiin käyttöön elokuussa. Toholammin ja Lestijärven yhteinen arkitiimi kokoontui kolme kertaa. Yhteisövaikuttavuutta edistetty kunnan ja Soiten kesken.

Kulttuuri-kasvatus-suunnitelma	Toteutetaan kulttuurikasvatus-suunnitelmaa lautakunnan päätöksen mukaisesti	Oppilaille järjestetyt aktiviteetit noudattavat suunnitelmaa	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen	Toteutettu kulttuurikasvatus-suunnitelmaa. Tarkemmin kts. kulttuuripalvelut.
Henkilöstökoulutus luo työhyvinvointia	Talousarvioon on varattu yksiköille määrärahaa koulutukseen Osallistutaan hankkeisiin, joissa mahdollisuuksia osaamisen päivittämiseen	Koulutuksiin osallistuvien henkilöiden määrä Hankkeiden määrä ja laatu	<i>Palveleva kunta:</i> osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jatkuva parantaminen innovaatioilla <i>Tasapainoinen talous:</i> hankkeilla toteutetaan kuntastrategiaa edullisemmin kuin pelkästään omarahoituksella	Koulujen henkilöstölle yhteinen koulutus 6.3. ja 5.8. positiivinen pedagogiikka ja hyvinvointi kouluissa. Henkilöstöä osallistunut maksuttomiin varhaiskasvatuksen täydennyskoulutuksiin, joita Keski-Pohjanmaan kesäyliopisto on toteuttanut. Sivistysjohtaja osallistuu ITLAn muutosjohtamisen koulutukseen (maksuton), joka jatkuu vielä 2026.
Yrittäjyyskasvatus	Jatketaan yhteistyötä Nuorten yrittäjyys ja talous NYT ry:n kanssa vuosille 2025–2028. Uuden sopimuskauden myötä myös yläkoulun ja lukion yrittäjyyskasvatukseen tulee sisältöjä NYT:n tarjonnasta.	Yhteistyö-sopimus laadittu. Tarkoituksen-mukaisuuden arviointi uuden toiminnan myötä tulevina vuosina.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, riittävä resurssointi lasten ja nuorten palveluissa sekä nuorten osallisuuden lisääminen	Yhteistyösopimus hyväksytty. Sekä alakoulun kuutosett että yläkoulun ysit ovat tehneet yrityskylävierailun. Lukion OPS uudistuu ja yrittäjyys tulee vahvemmin osaksi lukio-opintoja. Jatketaan asian paikallista valmistelua.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen johtajan alaisuudessa toimii Sateenkaaren päiväkoti ja Sykrylän ryhmis.

Varhaiskasvatus järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa alakoululaisille sekä vastaa perhepäivähoidon järjestämisestä ja kotihoidon tuen kustannuksista.

HENKILÖKUNTA	Sateenkaaren päiväkoti	Sykrylä	APIP-toiminta
Vakituiset viranhaltijat	1	-	-
Vakituiset työsuhteiset	16	2	2 + 3 pienluokan avustajaa iltapäivisin
Määräaikaiset työsuhteiset	8	1	1
Ostopalvelu	0	0	1

Työvapaalla 1 henkilö.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUTUMA
Pedagogisesti laadukas, tarpeen- ja ajanmukainen varhaiskasvatus	Varhaiskasvatussuunnitelma ja kolmiportainen tuki käytössä Henkilökunta koulutautuu muutoksiin (tuki, leikki- ja tunnetaidot) ja kehittää aktiivisesti osaamistaan Sykrylän ryhmis jatkaa kahden työntekijän yksikkönä Aamu- ja iltapäivätoiminta kirkonkylässä omana toimintanaan, esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus toteutuu omana toimintana (erillistä 1-2. lk ilttoiminnasta, mutta yhteistyössä), tarvittaessa sivukouluilla ostopalveluna Yksi vakituinen perhepäivähoitaja Avoin päiväkotitoiminta Haetaan uusia mahdollisia hankerahoituksia sekä jatkorahoituksia käynnissä oleville hankkeille	Varhaiskasvatussuunnitelman noudattaminen, tukipäätökset Koulutuksiin osallistumiseen varattu raha ja osallistumisaktiivisuus Palveluverkko vastaa perheiden tarpeisiin, lapsimäärä Hankkeiden määrä ja toiminta	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa <i>Palveleva kunta:</i> Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jatkuva parantaminen innovaatiota hyödyntäen <i>Tasapainoinen talous:</i> ennalta ehkäisevä työ tuottaa säästöjä myös lyhyellä aikavälillä, hankerahoituksella toteutetaan kuntastrategiaa edullisemmin kuin pelkästään omarahoituksella	Tukipäätöksiä tehty päiväkodin esitysten mukaan. Henkilöstöä osallistunut maksuttomiin varhaiskasvatuksen täydennyskoulutuksiin, joita Keski-Pohjanmaan kesäyliopisto on toteuttanut. Sykrylässä tarvittu kolmatta osa-aikaista työntekijää lasten määrän vuoksi. Apip-toiminta toteutui suunnitelman mukaan. Kirkonkylässä omaa toimintaa, Kleemolassa keväällä ja Sykäräisessä syksyllä ostopalveluna. Perhepäivähoito toteutui suunnitelman mukaan. Avointa toimintaa sekä muskari on toteutunut. Saatiin yhteinen VALSSI-järjestelmän käyttöönottohanke Kannuksen ja Vetelin kanssa. OKM:n myöntämä varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuusrahoitus jatkuu.
Kestävän elämäntavan tavoitteet ohjaavat kaikkea toimintaa sosiaalinen, ekologinen, taloudellinen ja kulttuurinen kestävä kehitys	Vakiintunut ulkopäiväkotitoiminta on näyttää esimerkkiä kestävä kehityksen ajattelun toteutuksesta varhaiskasvatuksessa Kulttuurinen kestävä kehitys huomioidaan kulttuurikasvatussuunnitelman aktiviteetein	Arvio kestävä kehityksen toiminnan laajuudesta Ulkopäiväkotitoiminnan piirissä olevien lasten määrä Järjestetyt aktiviteetit	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen	Ulkopäiväkotitoiminnassa 9 lasta.

	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Päivähoitopaikat	103	93	98	95
Aamu- ja iltapäivätoiminta	34	40	26	30

Esiopetus

Esiopetuksen järjestämisestä vastaa alakoulujen rehtori. Esiopetuksen oppilasmäärä vaihtelee lähivuosina 18–34 oppilaan välillä.

Henkilökunta	henkilöä
Vakituiset viranhaltijat	1
Vakituiset työsuhteiset	0
Määräaikaiset	3

Esiopetuksen oppilasmäärän ennuste (kylittäin)					
lukuvuosi	Herman Ojala	Kleemola	Sykäräinen	Viitoja	yhteensä
2024–2025	18	2	4	6	30
2025–2026	15	2	2	4	26
2026–2027	18	1	3	4	27
2027–2028	10	2	2	4	18
2028–2029	10	3	3	5	21 (22)*
2029–2030	13	4	3	3	23
2030–2031	11	4	2	2	19
2031–2032	9	0	4	5	18

* Oppilaan kotikunta Toholampi, ei julkista osoitetta, niin koulua ei ole voitu osoittaa.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUTUMA
Esiopetus järjestetään tarkoituksen mukaisissa ryhmissä	Esiopetusryhmät Herman Ojalan sekä Kleemolan kouluissa	Ryhmissä enintään 20 oppilasta Opetusta järjestetään ainakin kahden koulun tiloissa.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa <i>Palveleva kunta:</i> Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jatkuva parantaminen innovaatiota hyödyntäen	Keväällä 2025 esiopetusta järjestettiin kahdessa toimipisteessä: Herman Ojalan koulussa ja Kleemolan koulussa. Kleemolan koulussa esiopetus toteutettiin alkuopetuksen yhteydessä. Herman Ojalan koulussa esiopetus järjestettiin yhdessä 24 esioppilaan ryhmässä, jossa työskenteli yksi esikoulunopettaja ja kaksi koulunkäynninohjaajaa. Syksyllä 2025 esiopetus ei toteutunut Sykäräisen koululla, sillä huoltajatoiveiden perusteella esikoululaisia olisi ollut vain kaksi. Esiopetus toteutettiin Herman Ojalan koululla kahdessa esiopetusryhmässä, joissa molemmissa oli esikoulunopettaja ja koulunkäynninohjaaja. Ratkaisulla varmistettiin oppimisen tuen uudistuksen edellyttämä ryhmäkohtainen tuki sekä ryhmän pedagoginen ja turvallinen toiminta.

Perusopetuksen alakoulut

Alakoulujen rehtori johtaa alakoulujen toimintaa. Opetusta järjestettiin kevätlukukaudella 2025 Herman Ojalan, Kleemolan, Sykäräisen ja Viitojan kouluissa. Sivistyslautakunta esitti 10.4.2025 kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle Kleemolan ja Sykäräisen kouluja koskevia muutoksia. Kunnanvaltuusto päätti toukokuun kokouksessaan lakkauttaa Kleemolan koulun 31.5.2025. Oppilaat siirtyvät syyslukukaudella Sykäräisen ja Herman Ojalan kouluihin.

Henkilökunta	henkilöä
Vakituiset viranhaltijat	16
Vakituiset työsuhteiset	10
Määräaikaiset	11

Vakituisista viranhaltijoista lakisääteisillä vapailla kaksi henkilöä.

Alakoulujen oppilasmäärä					
lukuvuosi	Herman Ojala	Kleemola	Sykäräinen	Viitoja	yhteensä
2023–2024	157	16	28	35	236
2024–2025	157	12	19	32	220
2025–2026	153		23	35	211
2026–2027	143		15	31	189
2027–2028	130		15	28	173
2028–2029	120		14	28	162
2029–2030	109		17	25	151
2030–2031	98		18	25	141

Kleemolan alueen oppilaat on jaettu Herman Ojalan ja Sykäräisen kouluihin sen perusteella, missä perheellä on jo muita oppilaita. Muutoin lähikouluperiaatteella.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUTUMA
Perusopetusta järjestetään tarkoituksenmukaisesti	Opetusta toteutetaan neljällä alakoululla Oppilaiden vahvuuksien ja tuentarpeiden huomioiminen	Koulujen oppilasmäärä Kustannukset Ajantasaiset tuen asiakirjat Arvio opetuksen toimivuudesta, erityisesti lasten oppimista ja kasvua ajatellen, pedagogiikka huomioiden.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa <i>Palveleva kunta:</i> Kunnan menestystä tukeva organisaatio-rakenteen järkevä uudistaminen ja palveluverkon optimointi Strategiset linjaukset: Kyläkoulut nähdään vahvuutena	Kevätlukukauden aikana opetus toteutui neljällä alakoululla. Kunnanvaltuusto päätti lakkauttaa Kleemolan koulun 31.5.2025. Tämän seurauksena syksystä 2025 alkaen opetus järjestettiin kolmella alakoululla.
Toimiva yksilöllinen ja yhteisöllinen opiskeluhuo	Yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen ja uusien käytänteiden luominen sekä toimintatapojen kehittäminen, hankerahoitus Yhdessä tekeminen, yhteisöllisyyden lisääminen, alakoulujen hyvinvoinnin vuosikellon hyödyntäminen	Suunnitelmat valmiina ja käytössä Tunne- ja vuorovaikutus-taitojen oppitunnit Hyvinvoinnin vuosikellon toteutuminen	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen, kustannustietoinen johtaminen	Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishankkeen toimintaa toteutui myös alakouluilla. Kaikilla alakouluilla yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä on kokoontunut säännöllisesti. Vuosikellot on päivitetty ja otettu aktiiviseen käyttöön
Koulupäivien rakenteen kehittäminen	Liikkuva koulu ja Move –hanke, vastuuhenkilöt yhdessä oppilaiden kanssa toteuttavat aktiivista väli-tuntitoimintaa Liikunnalliset koulupäivät ja –matkat, liikuntaneuvonta Toiminnalliset oppitunnit	Koulupäivä tukee oppimista Poissaolojen väheneminen Oppilaiden osallisuus	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa	Liikkuva koulu -toiminta ja Move -mittaukset ovat vakiintuneet osaksi alakoulujen arkea. Liikunnalliset koulupäivät ja toiminnalliset oppitunnit ovat lisänneet oppilaiden aktiivisuutta ja tukeneet oppimista Liikuntaneuvoja on jalkautunut koululle.

Perusopetuksen yläkoulu ja lukio

Toholammin perusopetuksen yläluokkien opetus sekä lukio toimivat Kuusiston koulun tiloissa yläkoulun ja lukion yhteisen rehtorin johtamana. Opetusta järjestetään Toholammin kunnan sekä Kokkolan kaupungin Rahkosen alueen oppilaille. Perusopetus on kunnan lakisääteinen tehtävä. Syyslukukaudella 2025-2026 yläkoulun 7. luokat aloittivat kaksisarjaisena, 8. ja 9. luokka jatkoivat kolmisarjaisena.

Lukiokoulutus on oppivelvollisille maksutonta. Lukiolaiset ovat kotoisin pääasiassa Toholammilta, Lestijärveltä sekä Rahkosen alueelta. Lukiokoulutus mahdollistaa lamppilaisen nuoren asumisen kotona vielä toisen asteen opiskelujen aikana. Suomen kaikki kunnat rahoittavat lukiokoulutusta asukaslukuperusteisesti ja valtio jakaa rahoituksen takaisin lukiokoulutusta järjestäville kunnille.

Henkilökunta	henkilöä
Vakituiset viranhaltijat	17
Vakituiset työsuhteiset	2
Määräaikaiset	7

Määräaikaisia työntekijöitä palkattiin lukuvuodelle 2024-2025 runsaasti, koska vakituisia viranhaltijoita eläköityi ja irtisanoutui kevätlukukauden 2024 lopussa. Päätoiminen liikunnan tuntiopettajan virka oli haettavana keväällä 2025 ja tehtävään saatiin runsaasti hakijoita. Tehtävään saatiin palkattua kelpoinen henkilö. Kesäkuussa irtisanoutui historian ja yhteiskuntaopin lehtori, tehtävä on täytetty kuluvalle lukuvuodelle määräaikaisena tehtävänä. Avoin virka tulee hakuun vuonna 2026.

Yläkoulun oppilasmäärän toteuma ja ennuste			
lukuvuosi	Toholampi	Ullava	yhteensä
2023–2024	132	14	146
2024–2025	138	20	158
2025–2026	130	21	151
2026–2027	127	21	148
2027–2028	120	20	140
2028–2029	119	17	136
2029–2030	103	16	119
2030–2031	93	11	104
2031–2032	91	13	104
2032–2033	85	11	96

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUTUMA
Yläkoulu toimii järkevissä tiloissa	Kuusiston koulualueen tilojen käytön suunnittelua pidemmällä aikavälillä jatketaan.	Oppilas-määrän ja tilojen suhde Kustannukset Investoinnin toteutuminen	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen, kustannustietoinen johtaminen	Yläkoulun tilat tehokkaasti käytössä syyslukukauden alkaessa. Myös alakoulun toimintaa Kuusiston koululla. Kesäkauden aikana tehtiin kunnossapitotöitä, mm. Ilmanvaihtoa parannettiin putkistoja laajentamalla. Kunnossapitoa jatketaan edelleen.
Oppilaiden tuen tarpeisiin vastataan yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon sekä erityisopetuksen toimin	Kouluyhteisö laatii suunnitelman tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Avun tarpeisiin puututaan yksilöllisesti tilanteen mukaan. Hyödynnetään käytössä olevaa toimintamallia, jotta toiminta on suunnitelmallista ja vastuut ovat selvillä. Yhteisöllisen opiskeluhoillon vahvistamisen ja kehittämisen hankkeen kautta haetaan uusia keinoja vahvistaa opiskeluhoiltoa ja luoda uusia käytänteitä.	Suunnitelma valmistunut ja toimintamallit käytössä	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen, kustannustietoinen johtaminen	Yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittämishankkeen myötä kokeiltiin erilaisia tapoja edistää hyvinvointia. Yläkoulussa palkattuna erityisluokanopettaja, jolla omaa luokkaopetusta.
Koulupäivän rakenteen kehittäminen	Ruokailu järjestetään n. klo 11–12. Liikkuva koulu ja Move!-hankkeen vetäjät toteuttavat liikuntavälitunteja yläkoululaisten koulupäivän aikana	Kouluruokailu -suositus Koulupäivä vastaa tarkoitusta ja tukee oppimista	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluissa, hyvän palvelutason turvaaminen	Koulupäivän rakenne vielä entisellään, tarkastellaan mahdollisuuksia kehittää sitä koulunmäen ruokailujen sekä myös koulukuljetusten kehittämisen myötä. Liikkuva koulu ja Move! -hanke on toiminut lukuvuoden aikana. Erilaisia aktiviteetteja järjestetty oppilaille. Uusi hanke alkoi elokuussa heti aiemman päätyttyä.

Lukion oppilasmäärä				
lukuvuosi	1 lk	2 lk	3 lk	yhteensä
2023–2024	30	20	24	74
2024–2025	19	32	18	69
2025–2026	19	14	31	65

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUTUMA
Toholammin lukioon haetaan opiskelemaan laadukkaan opetuksen vuoksi	Turvataan riittävin resurssein opetuksen laatu Pyritään saamaan opiskelijoita myös paikkakunnan ulkopuolelta.	Opiskelijamäärä ja kotipaikkakunnat, aloittavien ja valmistuvien määrä Kouluiikkunasta saatavat tiedot, vertailu saman-kokoisten kuntien välillä.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi nuorten palveluissa, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, lukiokoulutuksen jatkaminen	Toholammin lukiosta valmistui keväällä 16 ja syksyllä 1 ylioppilas. Jälleen Keski-Pohjanmaan paras lukio. Resurssit ovat olleet riittävät. Lukiolaisia tulee myös Ullavasta ja Lestijärveltä.
Opiskelijat saavat tarvitsemansa tuen	Yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistamisen ja kehittämisen hankkeen kautta haetaan uusia keinoja vahvistaa opiskeluhoolltoa ja luoda uusia käytänteitä. Lukiokoulutuksen oppimisen tuen hankkeen kautta etsitään sopivia käytänteitä opiskelijoiden opiskelun tukemiseen.	Opiskeluhoollon toteutumista seurataan kyselyn avulla. Erityisopetuksen kehittäminen toteutuu hankkeen tai työryhmän avulla.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi nuorten palveluissa, hyvän palvelutason turvaaminen	Yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämishankkeen myötä on kokeiltu erilaisia tapoja edistää hyvinvointia. Lukion oppimisen tuen muutoksiin valmistauduttu mm. opetussuunnitelman päivittämisellä.
Toholammin lukio on kansainvälinen ja yhteistyövalmis	Yhteistyötä Latvian Jurmalaan jatketaan sekä mm. hankkein osallistutaan myös muihin kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön projekteihin. Rehtori toimii KPEDU:n ja Toholammin kunnan välisessä neuvottelukunnassa, jonka toimet palvelevat lukiota	Liikkuvuuksien määrä, kesto, osallistuja Yhteistyöstä tunnistettava hyöty Saatu hankerahoitus, hankkeiden kytkeytyminen opetussuunnitelmaan Neuvottelukunnan kokoontumisten määrä 2 kertaa /vuosi ja päätökset	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> nuorten huomioiminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, riittävä resursointi nuorten palveluissa, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, lukiokoulutuksen jatkaminen	Neuvottelukunta kokoontui keväällä. Syksyllä 2025 oli saksan opiskelijoiden matka Berliiniin. Jormalan kanssa on haettu Nordplus Junior -hanketta.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut ovat kustannuksiaan merkittävämpi osa sivistyspalveluita ja kuntalaisten arkea. Ne edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä edistävät yleisesti kuntalaisten viihtymistä paikkakunnalla. Talousarvion 2025 laadinnassa hyödynnettiin osallistuvan budjetoinnin menetelmää, jossa kuntalaiset saivat ensimmäisellä ehdotuskierroksella esittää erilaisia toimenpiteitä toteutettavaksi 20 000 € määrärahalla. Saadut ehdotukset koottiin teemoiksi, joiden kesken järjestettiin vielä toinen äänestyskierrös. Siinä eniten ääniä sai toimenpidekokonaisuus retkeilyreitit ja –rakenteet. Teeman edistämiseksi sivistyslautakunta valmisteli seuraavia toimenpiteitä sekä varasi toimenpiteitä varten määrärahat.

1. Kuntalaisen ehdotus: Luistelureitti pesulanrannasta Kannuksen suuntaan

Määräraha 2500 € liikuntapaikkojen käyttötalousmenoihin. Jäätilanteen salliessa toteutetaan Kirkkojärvelle retkiluistelua varten aurattu rata. Mikäli jäätilanne ei ole keväällä 2025 suotuisa, käytetään raha uimarannan rakenteiden parantamiseen kesällä. **Toteuma:** Jäätilanteen vuoksi luistelureitti ei toteutunut. Uimarantojen rakenteita kunnostettiin kesää varten Kirkkojärven molemmilla uimapaikoilla.

2. Kuntalaisen ehdotus: Maastopyöräreitti Pettäjäntieltä Kunnankämpälle

Määräraha 5000 € liikuntapaikkojen käyttötalousmenoihin. Käytettävissä olevan rahan puitteissa voidaan merkitä nykyisten pururatojen alueella olevat reitit kesäajan kyltein sekä laatia kartat ja tiedotteet. Mikäli kunnasta löytyy yhdistys, joka voisi toteuttaa alkuperäisen ehdotuksen mukaisen projektin, voidaan raha antaa yhdistykselle avustuksena omarahoitusosuutta varten. Yhdistys voi hakea isompaa avustusta esimerkiksi Pirityisten kautta. **Toteuma:** Asia ei edennyt, koska muiden osallistuvan budjetoinnin toimien edistämiseen kulut alustavaa arviota enempi määrärahaa. Kunnanvaltuusto hyväksyi lisätalousarviossa 10.11.2025 § 77, että toimenpiteen 2 määräraha muutettiin 0 €.

3. Kuntalaisen ehdotus: Kota Kuusiston alueelle päiväkodin ja koulujen käyttöön

Määräraha 10 000 € sivistystoimen investointeihin. Toteutetaan esteettömänä. Kota olisi muina aikoina kuntalaisten ja yhdistysten varattavissa maksutta käyttöön, avaimen saa kunnantalolta. Lisäksi kunta voi hyödyntää esim. talviliikuntapäivien järjestämiseen. **Toteuma:** Kota valmistui kesäkaudeksi ja avattiin kuntalaisten varattavaksi alkusyksyllä. Avainboksin koodin saa Julius-varauskalenterin kautta maksutta. Kotaa on hyödynnetty eri tilaisuuksissa. Kodan rakennuskustannukset ylittyivät alustavaan määrärahavaraukseen nähden. Kunnanvaltuusto hyväksyi lisätalousarviossa 10.11.2025 § 77, että toimenpiteen 3 määrärahaa kasvatettiin 10 000 € siirtämällä investointiosassa vastaava vapaa-aikatoimen irtaimistohankintoihin varattu määräraha kodan rakentamiseen.

4. Kuntalaisen ehdotus: Lestijoen ja laskupurojen raivaus (esim. Sarkoja)

Määräraha 2500 €. Upeita luontokohteita nekin nevojen lisäksi. Käytetään määräraha kuntalaisten vireille paneman jokiluontoon sijoittuvan ulkoilukohteen perustamishankkeeseen. Raha voidaan käyttää hankkeen omarahoitusosuuteen, toimija on hakemassa rahoitusta Pirityisiltä. Hankkeen aikana joen rantaa raivataan ja reitti on valmistuessaan kuljettavissa jalan myös maisemien ihailua ajatellen. **Toteuma:** Alun perin suunniteltu tuki ulkoilukohteen perustamishankkeen omarahoitusosuuteen ei toteutunut, koska kunnan avustus olisi vähentänyt muuta hankkeelle osoitettua julkista rahoitusta. Toisaalta vuonna 2025 kunta osallistui jättiputken torjuntakustannuksiin Lestijoen ranta-alueella ja muualla kunnassa noin 5470 euron osuudella. Kustannukset on maksettu kunnanhallituksen määrärahoista. Kunnanvaltuusto hyväksyi lisätalousarviossa 10.11.2025 § 77, että toimenpiteen 4 määräraha muutettiin 0 €.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Vastuuhenkilö liikunta- ja nuorisosihteeri.

Kunta huolehtii liikuntapaikoista, joilla kuntalaiset liikkuvat omatoimisesti tai ohjatusti mm. seurojen järjestämissä aktiviteeteissa. Yhdistys- ja seuratoiminnan rooli Toholammin liikuttajana on merkittävä. Liikuntapaikkojen hoitajan tehtävään palkattiin vakituisesti keväällä uudelleen liikuntapaikkahoitaja, jonka työalueelle on siirretty pääosin Kuusiston liikunta-alueen kehittäminen ja huoltotehtävät.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUMA
Liikunta-palvelut tukevat kuntalaisten hyvinvointia	Tavoitetaan vähintään 100 eläkkeellä olevaa kuntalaista liikunnan parissa Järjestetään erilaisia liikuntakampanjoita eri vuodenaikoina tai tapahtumia, joiden kohderyhmät on suunnattu eri ikäisille Tuetaan yhdistystoimintaa avustuksin Hyödynnetään mahdollisuudet saada liikuntahankkeita Liikuntapaikkojen hinnastot ovat yhdistyksille ja kuntalaisille edullisia Seniori- ja erityisliikuntakortti-etuuden tarjoaminen	Osallistuneiden lukumäärät Kampanjoiden ja tapahtumien lukumäärä Osallistujilta saatu palaute Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä ja riittävyys Hinnastot verrattuna naapurikuntiin Käytettyjen seniori- ja erityisliikunta-korttien määrä	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomiointi, terveysliikunnan merkityksen korostaminen, perusarjen helppous ja sujuvuus, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen, kustannustietoinen johtaminen, hyte-kertoimen muuttujiin vastaaminen	Tavoitettu 2025 kuntosaliohjauksissa 112 eläkeläistä ja erilaisissa liikuntatapahtumissa n. 50 eläkeläistä. (Liikuntaneuvonnan asiakasmäärät eivät sisälly näihin lukuihin). Järjestetty maalisi- ja marraskuussa ulkoliikuntakampanja yhteistyössä Kaustisen seutukunnan kuntien ja Perhon kanssa kaikenikäisille. Oltiin mukana valtakunnallisessa pyöräilyn kilometrikisassa, jonka kesto oli 1.5.–30.9. Liikunta- ja nuorisotoimen avustuksia jaettiin yhteensä 22000 €. Kesäkuussa järjestetty Kulttuurikymppi -juoksutapahtuma Pajamäen perinnekeskuksella, osallistujia n. 30 hlöä. Lampin hallin hinnastoa päivitetty 1.3.2025 alkaen muuttuneiden alv-kantojen vuoksi. Hinnaston korotus maltillinen ja pysynyt edelleen edullisena. Seniorikortteja hakenut 93 kuntalaista ja erityisliikuntakortteja myönnetty 12 kuntalaiselle. Myönnettävien korttien arvo yhteensä 45e / hlö. Liikuntaneuvontahanke yhdessä neljän muun kunnan kanssa vuoden loppuun saakka.
Liikuntapaikat ja -välineet vastaavat tarpeita	Tehdään käyttötalous -hankintoja tarpeen mukaan välineitä ja paikkojen kunnossapitoa ajatellen. Liikuntapaikkojen kunnossapito tarpeen mukaan ostopalveluna sivukylillä.	Hankinnat toteutuvat tarpeen mukaan	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> perusarjen helppous ja sujuvuus, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Viihtyisä asuminen:</i> hyvät luonto-, virkistys- ja liikuntareitit <i>Palveleva kunta:</i> laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen, kestävä investointitaso, kustannustietoinen johtaminen, hyte-kertoimen indeksimuuttujiin vastaaminen	Liikuntapaikoille ja kunnossapitoon tehty vain pienempiä väline- ja tarvikkehankintoja. Ostopalveluna hankittu talvella Sykäräisen hiihtolatu, Sykäräisen ja Viitojan luistelukentän auraus sekä Kleemolan luistelukentän jäädyttäminen alkuvaiheessa. Kesän kenttähoitot toteutettu omana työnä. Elokuussa valmistunut hankkeena uusi tekonurmipohjainen monitoimikenttä (mm. tennis, katukoris) Kuusiston kaukalon pohjalle. Kenttä sai liikuntapaikkarakentamisen valtionavusta.

Ehkäistään liikunta-paikkojen vikoja, omaisuuden arvonlaskua sekä vahinkoja riittäväällä kunnossa-pidolla	Liikuntapaikoilla on nimetty hoitaja Käyttäjien turvallisuudesta huolehtiminen: hiekoitus, liikuntapaikkojen ja -välineistön säännöllinen tarkistus	Henkilötyövuodet Liikuntapaikkojen silmämääräinen kunto, reklamaatiot Ei merkittäviä henkilö- tai omaisuusvahinkoja liikuntapaikkojen kunnan vuoksi	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> perusarjen helppous ja sujuvuus, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Viihtyisä asuminen:</i> hyvät luonto-, virkistys- ja liikuntareitit <i>Palveleva kunta:</i> laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen, kestävä investointitaso, kustannustietoinen johtaminen, hyte-kertoimen indeksimuuttuihin vastaaminen	Kunnossapito pääosin kunnan liikuntapaikkojen-hoitajalla (määräaikaisena maaliskuun loppuun, sen jälkeen toistaiseksi voimassa olevana). Yksi osa-aikainen kausityöntekijä palkattu toukokuun alusta alkaen kesän/alkusyksyn ajalle mukaan kenttien hoitamiseen. Välineistöä ja liikuntapaikkoja pidetty kunnossa silmämääräisillä tarkistuksilla, virallisten terveystarkastusten huomioiden mukaisesti sekä käyttäjiltä saadun palautteen perusteella.
Toteutetaan ennalta ehkäisevää ja varhaiseen puuttumiseen perustuvaa nuorisotyötä	Nuorisovaltuusto kokoontuu säännöllisesti ja ottaa osaa maakunnallisiin tilaisuuksiin Mahdollisuuksien rajoissa osallistutaan mm. Villa Elban toimintaan Koulunuorisotyöntekijä hankkeella toukokuun 2025 loppuun saakka. Etsivä nuorisotyö tavoittaa yhteiskunnasta pudonneita ja putoamassa olevia nuoria. Nuorisotilan toiminnan kehittäminen.	Järjestetyt aktiviteetit, määrä ja laatu Osallistujien määrä Saatu hankerahoitus ja -toiminta Nuorilta saadut ideat, aloitteet ja lausunnot Valtionavustukset Kävijämäärien seuranta	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> perusarjen helppous ja sujuvuus, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen, hyte-kertoimen indeksimuuttuihin vastaaminen	Nuorisovaltuusto kokoontunut vuoden aikana neljä kertaa. Koulunuorisotyöntekijä sai hankeavustuksen kevään 2026 loppuun saakka. Järjestetty nuorten laskettelureissu Vuokattiin hiihtolomaviikolla (osallistujia 55) ja syyslomareissu Seinäjoelle (osallistujia 51). Tarjottu nuorille keilareissu joulukuussa (osallistujia 22). Etsivä nuorisotyö (ENT) jatkui Aluehallintoviraston avustuksella. Toholammin kunta toteuttaa palvelua myös Lestijärven kunnan nuorille. ENT teki toimintavuonna yhteistyötä erityisesti KPEDUn Kannuksen toimisteen sekä Keski-Pohjanmaan maaseutukuntien etsivien kanssa. ENT auttoi nuoria työllistymään ja siirtymään jatko-opintoihin. Nuoren avuntarve oli usein lyhyt ja rajattu.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Vastuuhenkilö on kirjastopalveluiden osalta kirjastonjohtaja. Kirjastolla on kaksi toimipaikkaa:pääkirjasto ja Sykäräisen sivukirjasto. Lisäksi toimitaan koulujen kanssa yhteistyössä.

Kulttuuripalveluiden vastuuhenkilö on kulttuurisihteeri. Kulttuuritapahtumia järjestetään mm. Kulttuurisalisissa ja Pajamäen perinnekeskuksessa sekä kesällä torilla.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS STRATEGIAAN	TOTEUTUMA
Järjestetään monipuolisesti lasten kulttuuritoimintaa	Kulttuurikasvatus -suunnitelma käytössä, kts. kasvatus- ja opetus Hyödynnetään lastenkulttuurikeskus Lykyn tarjontaa	Järjestettyjen tilaisuuksien määrä ja laatu Lastenkulttuurikeskus Lykyn kanssa tehdyn yhteistyön laajuus	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen, kustannustietoinen johtaminen, hyte-kertoimen indeksimuuttujiin vastaaminen	Toteutettu suunnitelman kakkostason toimintaa; Risto Räppääjä ja kaksoisolento -elokuva kaikille alakoululaisille Tanssiesitys Vilja Mihalovsky Kuusiston koulun välle Lykky toteutti 4 työpajaa (tanssi, runo, tikku-ukko ja Pajamäen Lastenpäivä) sekä 4 esitystä (Ilmiömaista, Uulu- Eväitä elämään, Tallari ja Marianne Maas alakouluille ja Kuusiston koululle). Lykky teki videot <i>Tarinoita siirtolaisuudesta</i> yhteistyössä Toholammin ja Kaustisen siirtolaisuushankkeiden kanssa.
Toholampi tunnetaan monipuolisista kulttuuriaktiiviteeteistä	Järjestetään tilaisuuksia yhteistyössä yhdistysten ja seurakuntien kanssa n. 100 kpl Hyödynnetään mahdollisuudet saada kulttuurihankkeita Osallistutaan K-P:n siirtolaisuus. ja Kansainvälinen Toholampi -hankkeisiin sekä K-P:n liiton organisoimaan järjestöyhteistyöhön Avustetaan kulttuuri toimijoita Kulttuuri edistää hyvinvointia. Jatketaan Kaiku-kortti- ja ystävänkorttitoimintaa. Järjestetään ikääntyville suunnattua toimintaa esim. Ikääntyvien yliopiston etäluentoja, vanhustenviikon tapahtuma Huomioidaan Toholammin kunnan 160 v. juhlavuosi	Järjestettyjen tilaisuuksien määrä ja laatu Yhteistyöhankkeiden määrä ja saatu rahoitus Jaettujen avustusten määrä	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> perusarjen helppous ja sujuvuus, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen <i>Tasapainoinen talous:</i> Talouden tasapainosta huolehtiminen, hytekertoimen indeksimuuttujiin vastaaminen	Mukana 109 tilaisuuden ja 4 näyttelyn järjestämisessä. Osallistuttu K-P:n siirtolaisuus ja Kansainvälinen Toholampi -hankkeiden toteuttamiseen Jaettu kulttuuriavustuksia 7000 € Kaikukortti-käyntejä 8 kpl Ikäihmisille etäluentoja. 6.10. Vanhusten viikon hyvinvointipäivä. 10.10. Teatteri Rollo: Harmaat Pantterit ja Puuman metsästys. 14.11. Jääkärin rakkaus -musiikillinen teatteridraama. 5.12. Pertti Palmin konsertti. 20.5. v. 2024 syntyneiden vauvojen tervetulotapahtuma. 6.6. Kulttuurikympä. 18.8. lainamakasiinin maalaustalkoot. 5.10. Soiva Ilo -konsertti (peruuntui esiintyjän sairastuttua)

Kirjasto innostaa eri ikäryhmiä lukemaan ja tekee aktiivista koulu-yhteistyötä	Kirjavinkkauksia ja kirjastonkäytön opetusta tarjotaan aktiivisesti koululaisille ja lukiolaisille. Yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen kanssa. Kirjaston palveluiden esittelyä sekä kirjavinkkausta myös aikuisasiakkaille yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. Kirjastossa järjestetään luokkakäyntejä ja kirjastohenkilökunta jalkautuu kouluille. Lampin malli -hankkeessa kirjastohenkilökunta pitää alakoululaisten lukukerhoa . Lukeva Lestijokilaakso -hanketta jatketaan Kannuksen kaupunginkirjaston kanssa: kirjailijavierailuita, ja erilaisia lukemaan innostamiseen liittyviä tapahtumia. Lukeva Lamppi -hanke yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa: kunnallisen lukutaitostrategian laatiminen ja toteuttaminen.	Toiminnan määrä, laatu ja laajuus Vinkkausten, kirjastonkäytön opetuksen ja luokkakäyntien määrä. Kerhoihin osallistuvien lasten määrä Vierailujen ja tapahtumien määrä sekä osallistujamäärä. Saatu rahoitus Lukeva Lamppi -hankkeelle	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> perusarjen helppous ja sujuvuus, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö <i>Tasapainoinen talous:</i> talouden tasapainosta huolehtiminen	Kirjavinkkausta peruskoululaisille 11 kpl, osallistujia 167. Varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyössä näyttelyitä, satutuokioita, kirjapaketteja teeman mukaan Toholammin ja Kannuksen kirjastojen yhteinen Lukeva Lestijokilaakso –hanke päättyi 31.12.2025. Toholammin kirjastossa sekä Kuusiston koululla oli kirjailijavierailuja ja muita hankkeen tapahtumia vuonna 2025 yht. 8, koko hankkeessa Toholammilla yhteensä 16. Aikuisille suunnattua lukutaitotyötä on jatkettu ja kirjastosta on jalkauduttu muun muassa seurakunnan ja eri yhdistysten kerhoihin ja iltoihin pitämään kirjavinkkausta ja esittelemään kirjaston toimintaa. Sykäräisen omatoimikirjaston avajaisten yhteydessä 30.10. Elämäni kirja -tilaisuus. Lukeva Lamppi –hanke sai avustusta 35 500 euroa ja hankkeelle on palkattu työntekijä 1.3.2025 alkaen. Työntekijä laatii kunnan lukutaitostrategian ja myös toteuttaa strategiaan kirjattuja toimenpiteitä. Hanketyöntekijä on kartoittanut sidosryhmät ja niiden kanssa on ollut yhteydenpitoa ja yhteistä toimintaa. Hanketyöntekijä on myös sekä tehostanut että jatkanut hyväksi havaittuja toimenpiteitä sekä toteuttanut myös uusia.
--	---	---	---	---

Kirjasto tarjoaa monipuolisia, ajantasaisia palveluita ja opastaa niiden käyttöön	Kirjastossa monipuolista tapahtumatoimintaa eri ikäisille. Lestijoen digilaakso -hanke jatkuu Kannuksen kirjaston kanssa: asiakkaille tarjotaan digitukea ja -neuvontaa sekä kirjastoissa että jalkautuen kirjastojen ulkopuolelle. Kirjaston tarjoamien e-aineistojen markkinointi: valtakunnallinen E-kirjasto, Cineast-elokuvapalvelu, sekä e-lehtipalvelut. Hakeutuvien kirjastopalveluiden jatkaminen ja kehittäminen: kotipalvelu, jalkautuminen mm. yhdistysten tapahtumiin	Tapahtumien määrä ja monipuolisuus Opastusten ja opastettujen määrät sekä saatu palaute Kotipalveluasiakkaiden ja esittely-tilaisuuksien määrät, e-aineistojen käyttötilastot	<i>Hyvinvoiva kuntalainen:</i> perusarjen helppous ja sujuvuus, hyvän palvelutason turvaaminen <i>Palveleva kunta:</i> asiakaslähtöinen neuvova, joustava ja ystävällinen palveluasenne, laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Omia ja sidosryhmien kanssa järjestettyjä tapahtumia kaikenikäisille yht. 57 ja osallistujia tapahtumiin yht. 752. Tapahtumia mm. lukukoira, satutuokiot, Ikääntyvien yo, Lasten vaalit, kirjailijavierailut ja luennot, Lestijoki-lehden vaalipaneeli. Tapahtumayhteistyötä mm. Marttojen kanssa. Kannuksen ja Toholammin kirjastojen yhteiseen Lestijoen Digilaakso-hankkeen digineuvoja on tarjonnut maksutonta digineuvontaa ja ollut keväällä 2025 kirjastossa 1 pv /viikko. Digineuvoja on vierailut myös mm. Jussinpirtillä. Kotipalveluasiakkaita 6. Aikuisten kirjavinkkausta ja kirjaston palveluiden esittelyä 4 kpl (yhdistykset jne.) yht. 72 osallistujaa. Valtakunnallisen E-kirjaston asiakkaita 117. E-lehtien (sekä aikakauslehdet että ePress-sanomalehdet) käyttökerrat yht. 5051 Kirjaston demokratiahanke sai avustusta 30 000e. Hanketyöntekijä aloitti 1.8.2025. Hankkeessa on järjestetty erilaisia yleisötapahtumia, kuten esim. kielikahvila, opiskelijoiden ilta, ideointi-ilta, uuden kunnanjohtajan Meet and greet-tapahtuma. Hanketyöntekijä on myös jalkautunut kouluille ja varhaiskasvatukseen.
--	--	--	---	--

TUNNUSLUVUT

Suorite	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Kulttuurisalin kävijämäärä	5.109	6.000	5.698
Kulttuuriavustukset yhdistyksille €	8.000	8.000	7.000
Liikuntatoimen avustukset yhdistyksille €	12.000	10.500	10.500
Nuorisotoimen avustukset yhdistyksille €	12.000	10.500	11.500
Nuorisovaltuuston kokoontuminen	6	5	4

Henkilöstö	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TP2025
Vakinaiset viranhaltijat	74*	39	80*	41
Vakinaiset työsuhteiset		36		38
Määräaikaiset viranhaltijat	32*	8	31*	9
Määräaikaiset työsuhteiset		27		25
Yhteensä	106*	110	111*	113

* Henkilöstöraporteissa ei ole eritelty viranhaltijoita ja työsuhteisia työntekijöitä. Luvut sisältävät sekä virat että työsuhteiset tehtävät.

Virka- ja työvapailla 7 henkilöä, jotka eivät sisälly tilinpäätöksen 2025 henkilöstömäärään.

2025 Sivistysosasto

	TA2025	Muutos	TA+muutos	TOT2025	Poikkeama
Myyntituotot	392 970	0	392 970	347 901	-45 069
Maksutuotot	103 550	0	103 550	99 236	-4 314
Tuet ja avustukset	199 500	0	199 500	286 527	87 027
Muut toimintatuotot	92 390	0	92 390	94 946	2 556
TOIMINTATUOTOT	788 410	0	788 410	828 611	40 201
Henkilöstökulut	-5 395 313	-126 500	-5 521 813	-5 371 506	150 307
Palvelujen ostot	-1 724 903	0	-1 724 903	-1 784 780	-59 877
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-276 125	0	-276 125	-246 881	29 244
Avustukset	-147 100	0	-147 100	-153 267	-6 167
Muut toimintakulut	-1 670 645	0	-1 670 645	-1 754 452	-83 807
TOIMINTAKULUT	-9 214 085	-126 500	-9 340 585	-9 310 885	29 700
TOIMINTAKATE	-8 425 675	-126 500	-8 552 175	-8 482 275	69 901
VUOSIKATE	-8 425 675	-126 500	-8 552 175	-8 482 275	69 901
Poistot ja arvonalentumiset	-86 153	0	-86 153	-85 571	582
TILIKAUDEN TULOS	-8 511 829	-126 500	-8 638 329	-8 567 846	70 483
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-8 511 829	-126 500	-8 638 329	-8 567 846	70 483

KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ

2025					
	TA2025	Muutos	TA+muutos	TOT2025	Poikkeama
Myyntituotot	21 072 789	0	21 072 789	20 319 512	-753 277
Maksutuotot	2 604 250	0	2 604 250	2 607 295	3 045
Tuet ja avustukset	447 800	0	447 800	475 518	27 718
Muut toimintatuotot	3 338 394	0	3 338 394	3 382 029	43 635
TOIMINTATUOTOT	27 463 233	0	27 463 233	26 784 354	-678 880
Henkilöstökulut	-24 047 599	-176 500	-24 224 099	-22 892 296	1 331 803
Palvelujen ostot	-8 156 069	0	-8 156 069	-7 570 261	585 807
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 795 401	176 500	-1 618 901	-1 436 539	182 362
Avustukset	-1 372 487	0	-1 372 487	-1 742 450	-369 963
Muut toimintakulut	-2 260 500	0	-2 260 500	-2 424 481	-163 981
TOIMINTAKULUT	-37 632 056	0	-37 632 056	-36 066 027	1 566 028
TOIMINTAKATE	-10 168 823	0	-10 168 823	-9 281 674	887 149
VUOSIKATE	-10 168 823	0	-10 168 823	-9 281 674	887 149
Poistot ja arvonalentumiset	-960 071	0	-960 071	-924 148	35 923
TILIKAUDEN TULOS	-11 128 894	0	-11 128 894	-10 205 822	923 072
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-11 128 894	0	-11 128 894	-10 205 822	923 072

4.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

2025

	TA2025	Muutos	TA+muutos	TOT2025	Poikkeama
Myyntituotot	21 072 789	0	21 072 789	20 319 512	-753 277
Maksutuotot	2 604 250	0	2 604 250	2 607 295	3 045
Tuet ja avustukset	447 800	0	447 800	475 518	27 718
Muut toimintatuotot	3 338 394	0	3 338 394	3 382 029	43 635
TOIMINTATUOTOT	27 463 233	0	27 463 233	26 784 354	-678 880
Henkilöstökulut	-24 047 599	-176 500	-24 224 099	-22 892 296	1 331 803
Palvelujen ostot	-8 156 069	0	-8 156 069	-7 570 102	585 967
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 795 401	176 500	-1 618 901	-1 436 698	182 203
Avustukset	-1 372 487	0	-1 372 487	-1 742 450	-369 963
Muut toimintakulut	-2 260 500	0	-2 260 500	-2 424 481	-163 981
TOIMINTAKULUT	-37 632 056	0	-37 632 056	-36 066 027	1 566 028
TOIMINTAKATE	-10 168 823	0	-10 168 823	-9 281 674	887 149
Verotulot	6 112 000	0	6 112 000	6 107 133	-4 867
Valtionosuudet	5 286 024	0	5 286 024	5 338 308	52 284
Rahoitustuotot ja -kulut	-269 131	0	-269 131	-1 059 001	-789 870
VUOSIKATE	960 070	0	960 070	1 104 766	144 696
Poistot ja arvonalentumiset	-960 071	0	-960 071	-924 148	35 923
TILIKAUDEN TULOS	-1	0	-1	180 618	180 619
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1	0	-1	180 618	180 619

Tilikaudella tehtiin seuraavat muutokset talousarvioon (Kvalt 10.11.2025 § 76):

Käyttötalousosa:

- tekninen osasto: elintarvikehankintojen säästö - 176 500 eur
 - hallinto-osasto: palkka- ja palkkiokulut + 50 000 eur
 - sivistysosasto: palkkakulut + 126 500 eur
- = nettovaikutus 0 euroa.

Investointiosa:

Sivistys: vapaa-aikatoimen irtaininvestoinneista (16 000 euroa varaus) siirrettiin 10 000 euroa kodan rakentamiskustannuksiin.

= nettovaikutus 0 euroa.

Muutosten jälkeen talousarvion netto on 0.

VEROTULOJEN ERITTELY

	2025 Talousarvio	TA + LisäTA	Joulukuu 2025 vuoden alusta	Poikkeama
5000 Kunnan tulovero	4 760 000	4 760 000	4 672 857,27	-87 143
5100 Kiinteistövero.	800 000	800 000	805 958,75	5 959
5200 Osuus yhteisöveron tuotosta	552 000	552 000	628 316,75	76 317
Verotulot	6 112 000	6 112 000	6 107 132,77	-4 867

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

5500 Yleinen valtionosuus	2 741 188	2 741 188	2 753 560,00	12 372
5502 Verotuloihin perust. tasaus	1 825 350	1 825 350	1 821 311,00	-4 039
5504 Veroperustemuutosten korvaus	497 042	497 042	500 652,00	3 610
5700 Opetus- ja kultt.t.valt.osuus	222 444	222 444	262 785,00	40 341
Valtionosuudet	5 286 024	5 286 024	5 338 308,00	52 284

4.3.3 Investointien toteutuminen

INVESTOINNIT	TA2025	Muutos	TA + muutos	TOT2025	Poikkeama
HALLINTO					
Osakkeet ja osuudet	-10 000		-10 000	386,00	10 386,00
Maa-alueet	-50 000		-50 000	9 500,00	59 500,00
Tietokoneohjelmat	-10 000		-10 000		10 000,00
TEKNINEN					
Kiinteistöjen korjaukset MR	-125 000		-125 000		70 253,22
Männistön ja tk:n lukitusjärjestelmä				-54 746,78	
Kaavateiden rakentaminen MR	-125 000		-125 000		
Kuusistontien korjaus				-97 475,02	25 980,80
Juustotien korjaus				-1 544,18	
Kaasutankausaseman pohjatyöt	-225 000		-225 000	-7 675,56	217 324,44
Liikenneympyrän maisemointi	-30 000		-30 000		30 000,00
SIVISTYS					
Kuusiston koulualueen muutostyöt	-100 000		-100 000	-3 255,09	59 826,64
Artesaanin iv-koneen uusinta				-11 087,43	
Kuusiston koulun iv-muutos				-25 830,84	
Monitoimikenttä	-37 500		-37 500	-30 352,37	7 147,63
Vapaa-aikapalv. irtaininvestoinnit	-16 000	10 000	-6 000	-8 316,08	-2 316,08
Osallistuva budjetointi, kota	-10 000	-10 000	-20 000	-18 142,02	1 857,98
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Investointihankinnat yht.	-738 500	0	-738 500	-248 539,37	489 960,63
Muut tuet ja avustukset	12 500		12 500	8 000,00	-4 500,00
Investoinnit netto (-/tulo)	-726 000	0	-726 000	-240 539,37	485 460,63

4.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSLASKELMA	TA2025	Muutos	TA + muutos	TOT2025	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	960 070	0	960 070	1 104 766,20	144 695,91
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0,00	0,00
	960 070	0	960 070	1 104 766,20	144 695,91
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-738 500	0	-738 500	-258 425,37	480 074,63
Rah.osuudet investointimenoihin	12 500	0	12 500	8 000,00	-4 500,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	9 886,00	9 886,00
	-726 000	0	-726 000	-240 539,37	485 460,63
Toiminnan ja invest.rahavirta	234 070	0	234 070	864 226,83	630 156,54
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	129 068	0	129 068	1 042 285,90	913 217,90
	129 068	0	129 068	1 042 285,90	913 217,90
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	0	0	0,00	0,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-449 092	0	-449 092	-449 092,00	0,00
Lyhytaik.lainojen muutos	0	0	0	0,00	0,00
	-449 092	0	-449 092	-449 092,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant.var.ja po:n muut.	0	0	0	39 868,30	39 868,30
Saamisten muutos	0	0	0	127 317,10	127 317,10
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-59 814,43	-59 814,43
	0	0	0	107 370,97	107 370,97
Rahoituksen rahavirta	-320 024	0	-320 024	700 564,87	1 020 588,87
RAHAVAROJEN MUUTOS	-85 954	0	-85 954	1 564 791,70	1 650 745,41
 Rahavarat 31.12.				2 787 399,60	
Rahavarat 01.01.				1 222 607,90	
				<u>1 564 791,70</u>	

4.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	TA2025	Muutos	TA + muutos	TOT2025	Poikkeama
HALLINTO-OSASTO					
Tulot yht.	703064	0	703 064	733 586,67	30 523
Menot yht.	-2324503	-50 000	-2 374 503	-2 304 235,53	70 268
Netto	-1621439	-50 000	-1 671 439	-1 570 648,86	100 791
LOMATOIMEN OSASTO					
Tulot yht.	21273880	0	21 273 880	21 383 825,18	109 945
Menot yht.	-21273880	0	-21 273 880	-20 977 029,64	296 851
Netto	0	0	0	406 795,54	406 796
TEKNINEN OSASTO					
Tulot yht.	4697879	0	4 697 879	3 838 330,85	-859 548
Menot yht.	-4819586	176 500	-4 643 086	-3 473 876,92	1 169 209
Netto	-121707	176 500	54 793	364 453,93	309 661
SIVISTYSOSASTO					
Tulot yht.	788410	0	788 410	828 610,85	40 201
Menot yht.	-9214085	-126 500	-9 340 585	-9 310 885,38	29 700
Netto	-8425675	-126 500	-8 552 175	-8 482 274,53	69 901
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
Tulot yht.	27463233	0	27 463 233	26 784 353,55	-678 880
Menot yht.	-37632056	0	-37 632 056	-36 066 027,47	1 566 028
Netto	-10 168 823	0	-10 168 823	-9 281 673,92	887 149
TULOSLASKELMAOSA					
Verotulot	6 112 000	0	6 112 000	6 107 132,77	-4 867
Valtionosuudet	5 286 024	0	5 286 024	5 338 308,00	52 284
Korkotuotot	16 753	0	16 753	104 610,98	87 858
Muut rahoitustuotot	35 000	0	35 000	52 163,38	17 163
Korkokulut	-311 284	0	-311 284	-294 472,17	16 812
Muut rahoituskulut	-9 600	0	-9 600	-921 302,84	-911 703
Netto	11 128 893	0	11 128 893	10 386 440	-742 453
INVESTOINTIOSA					
Investointihankinnat	-738 500	0	-738 500	-258 425,37	480 075
Rahoitusosuudet	12 500	0	12 500	8 000,00	-4 500
Myynnit	0	0	0	9 886,00	9 886
Netto	-726 000	0	-726 000	-240 539,37	485 461
RAHOITUS					
Antolainauksen muutokset	129 068	0	129 068	1 042 285,90	913 218
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-449 092	0	-449 092	-449 092	0
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	0	0	0	0	0
Yhteensä	-320 024	0	-320 024	593 194	913 218

5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

5.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase ja konsernitase. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja -asetusta kirjanpitolausakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

Tuloslaskelmassa on ilmoitettava tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi (KPA 1: 10.1 §).

Tuloslaskelma ja tase laaditaan sentin tarkkuudella. Rahoituslaskelma ja konsernitase voidaan esittää myös tuhansin euroin.

5.2 Tuloslaskelma

KUNTA

TULOSLASKELMA

	01.01.-31.12.2025		01.01.-31.12.2024	
Toimintatuotot				
Myyntitulot	19 031 684,97		19 179 705,77	
Maksutulot	2 607 294,81		2 772 334,22	
Tuet ja avustukset	475 517,50		454 313,38	
Muut tulot	1 438 554,64	23 553 051,92	1 605 126,48	24 011 479,85
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-18 816 821,53		-19 294 473,65	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-3 337 619,54		-3 449 102,24	
Muut henkilösivukulut	-635 837,26		-608 342,13	
Palvelujen ostot	-6 334 266,24		-5 839 414,76	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 384 706,50		-1 770 394,19	
Avustukset	-1 742 450,34		-1 566 900,22	
Muut toimintakulut	-583 024,43	-32 834 725,84	-549 923,26	-33 078 550,45
Toimintakate		-9 281 673,92		-9 067 070,60
Verotulot		6 107 132,77		5 870 019,77
Valtionosuudet		5 338 308,00		5 118 908,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	104 610,98		69 718,71	
Muut rahoitustuotot	52 163,38		63 445,25	
Korkokulut	-294 472,17		-342 222,60	
Muut rahoituskulut	-921 302,84	-1 059 000,65	-9 237,83	-218 296,47
Vuosikate		1 104 766,20		1 703 560,70
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-924 148,20		-1 261 421,74
Arvonalentumiset				
Tilikauden tulos		180 618,00		442 138,96
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)		180 618,00		442 138,96

5.3 Rahoituslaskelma
**TOHOLAMMIN KUNTA
RAHOITUSLASKELMA**

	2025		2024	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 104 766,20		1 703 560,70	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	1 104 766,20	0,00	1 703 560,70
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-258 425,37		-281 913,99	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	8 000,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 886,00	-240 539,37	2 016,00	-279 897,99
Toiminnan ja investointien rahavirta		864 226,83		1 423 662,71
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0,00		-100 000,00	
Antolainasaamisten vähennykset	1 042 285,90	1 042 285,90	69 389,00	-30 611,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-449 092,00		-449 092,00	
Lyhtyaikaisten lainojen muutos	0,00	-449 092,00	-1 000 000,00	-1 449 092,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	39 868,30		-2 400,00	
Saamisten muutos	127 317,10		603 635,11	
Korottomien velkojen muutos	-59 814,43	107 370,97	275 813,39	877 048,50
Rahoituksen rahavirta		700 564,87		-602 654,50
Rahavarojen muutos		1 564 791,70		821 008,21
Kassavarat 31.12.	2 787 399,60		1 222 607,90	
Kassavarat 1.1.	1 222 607,90	1 564 791,70	401 599,69	821 008,21

5.4 Tase

TASE 31.12.2025

VASTAAVAA	2025	2024	VASTATTAVAA	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	9 093 368,12	9 093 368,12
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00	Arvonkorotusrahasto		
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00	Muut omat rahastot		
Ennakkomaksut			Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 778 030,51	5 335 891,55
Aineettomat hyödykkeet yht.	0,00	0,00	Tilikauden yli-/alijäämä	180 618,00	442 138,96
Aineelliset hyödykkeet				15 052 016,63	14 871 398,63
Maa- ja vesialueet	1 842 195,53	1 851 695,53	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Rakennukset	13 521 570,28	14 188 897,24	Valtion toimeksiannot		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 482 005,56	2 309 990,55	Lahjoitusrahastojen pääomat	75 379,59	35 511,29
Koneet ja kalusto	34 815,45	56 758,53	Toimeksiantojen pääomat yht.	75 379,59	35 511,29
Muut aineelliset hyödykkeet	15 357,21	15 357,21	VIERAS PÄÄOMA		
Ennakkomaksut ja kesken-			Pitkäaikainen		
eräiset hankinnat	116 032,12	272 499,92	Joukkovelkakirjalainat		
Aineelliset hyödykkeet yht.	18 011 976,15	18 695 198,98	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 677 346,00	8 989 839,00
Sijoitukset			Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat		
Osakkeet ja osuudet	6 171 605,78	6 171 991,78	Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	8 677 346,00	8 989 839,00
Muut lainasaamiset	2 253 807,23	3 296 093,13	Lyhytaikainen		
Sijoitukset yht.	8 425 413,01	9 468 084,91	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	312 493,00	449 092,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Saadut ennakot	189 060,95	144 402,36
Valtion toimeksiannot			Ostovelat	866 571,48	719 700,56
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet			Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	563 636,57	552 796,82
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.			Siirtovelat	4 802 712,67	5 064 896,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	6 734 474,67	6 930 888,10
Saamiset			(vieras pääoma)	15 411 820,67	15 920 727,10
Pitkäaikaiset saamiset	55 471,0	0,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	30 539 216,89	30 827 637,02
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	496 229,90	606 343,28			
Lainasaamiset	200 000,00	200 000,00			
Muut saamiset	544 934,59	598 370,62			
Siirtosaamiset	17 792,64	37 031,33			
Lyhytaikaiset saamiset yht.	1 258 957,13	1 441 745,23			
Rahat ja pankkisaamiset	2 787 399,60	1 222 607,90			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	30 539 216,89	30 827 637,02			

5.5 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA	2025	2024
Toimintatuotot	31 719 705,44	33 652 735,88
Toimintakulut	-40 221 192,51	-40 871 061,04
Toimintakate	-8 501 487,07	-7 218 325,16
Verotulot	6 069 479,59	5 834 509,17
Valtionosuudet	6 785 571,77	6 625 372,46
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	45 539,12	29 721,53
Muut rahoitustuotot	65 941,32	75 497,41
Korkokulut	-471 795,22	-590 366,26
Muut rahoituskulut	-126 108,15	-197 649,96
Vuosikate	3 867 141,36	4 558 759,19
Poistot ja arvonalentumiset		
Sumupoistot	-2 482 912,63	-2 659 728,30
Arvonalentumiset	-34 280,58	
Satunnaiset erät		-700,20
Tilikauden tulos	1 349 948,15	1 898 330,69
Tilinpäätössiirrot	89 912,57	60 120,44
Tilikauden verot	-1 206,22	
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	-8 628,45	-4 639,99
Tilikauden ylijäämä	1 430 026,05	1 953 811,14
Oman pääoman muutos rahoituslaskelma	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserä	104 638,00	-903 470,30
Pysyvien vastaavien myyntivoitto/-tappio	0,00	0,00

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	2025		2024	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 867 141		4 558 759	
Satunnaiset erät				
Tilikauden verot	-1 206			
Tulorahoituksen korjauserät	104 638	3 970 573	-768 080	3 790 679
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 425 775		-1 412 702	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	16 582		6 659	
Investointien taseen luovutukset	9 886		227 384	
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	0	-1 399 307	995 589	-183 070
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 571 266		3 607 609	
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset	129 000	129 000	158 000	158 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	135 900		387 889	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 761 004		-1 978 266	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-22 231	-1 647 335	-1 120 041	-2 710 418
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	72 929		-4 147	
Vaihto-omaisuuden muutos	-47 455		-17 219	
Saamisten muutos	301 219		942 418	
Korottomien velkojen muutos	-21 560	305 133	-197 184	723 868
Rahoituksen rahavirta	-1 213 202		-1 828 550	
Rahavarojen muutos	1 358 064		1 779 059	
Kassavarat 31.12.	7 174 904		5 704 226	
Kassavarat 1.1.	5 816 839		3 925 167	
Rahavarojen muutos	1 358 064		1 779 059	

KONSERNITASE 31.12.2025

VASTAAVAA	2025	2024	VASTATTAVAA	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet	442 661,38	393 878,82	Peruspääoma	9 093 368,15	9 093 368,15
Aineelliset hyödykkeet			Arvonkorotusrahoasto	1 138 429,81	1 138 310,76
Maa- ja vesialueet	2 470 801,00	2 512 413,39	Muut omat rahastot	1 986 058,26	1 886 505,60
Rakennukset	21 857 176,83	23 036 586,75	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 181 279,31	6 436 301,06
Kinteät rakenteet ja laitteet	8 213 848,37	8 073 231,17	Tilikauden yli-/alijäämä	1 430 026,04	1 953 811,13
Koneet ja kalusto	3 842 580,60	2 838 050,83		21 829 161,57	20 508 296,70
Muut aineelliset hyödykkeet	1 333 352,70	1 502 779,78	VÄHEMMISTÖOSUUDET	109 653,97	130 648,07
Ennakkomaksut ja kesken-			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
eräiset hankinnat	215 509,03	555 893,99	Valtion toimeksiannot	48 485,35	220 029,90
	37 933 268,53	38 518 955,91	Lahjoitusrahastojen pääomat	75 379,59	35 511,29
			Muut toimeksiantojen pääomat	16 307,31	16 166,16
Sijoitukset				140 172,25	271 707,35
Osakkuusyhteisöosuudet	1 895 915,26	3 641 633,21	VIERAS PÄÄOMA		
Muut osakkeet ja osuudet	2 229 763,08	1 285 990,34	Pitkäaikainen		
Muut lainasaamiset	79 778,60	208 778,59	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 000 945,08	18 459 552,61
Muut saamiset	90,15	90,15	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	3 976 476,56	4 035 378,11
	4 205 547,09	5 136 492,28	Laskennalliset verovelat	91 576,78	91 900,26
	42 581 477,00	44 049 327,01		21 068 998,42	22 586 830,99
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lyhytaikainen		
Muut toimeksiantojen varat	32 976,46	237 440,76	Joukkovelkakirjalainat	0,00	22 231,14
	32 976,46	237 440,76	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 185 039,53	1 351 536,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lainat muilta luotonantajilta	208 248,00	208 248,00
Vaihto-omaisuus			Saadut ennakot	232 916,89	280 133,64
Aineet ja tarvikkeet	315 310,74	240 707,27	Ostovelat	1 494 248,78	1 151 039,40
Valmiit tuotteet	58 652,93	60 001,78	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 142 653,14	1 136 257,30
Muu vaihto-omaisuus	14 378,21	13 425,69	Siirtovelat	5 356 336,43	5 391 044,11
Ennakkomaksut	0,00	26 752,20	Laskennalliset verovelat	0,00	700,20
	388 341,88	340 886,94		9 619 442,77	9 541 189,80
Pitkäaikaiset saamiset			(vieras pääoma)	30 688 441,19	32 128 020,79
Myyntisaamiset	74,56	4 425,98	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	52 767 428,98	53 038 672,59
Muut saamiset	59 896,98	0,00			
	59 971,54	4 425,98			
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	1 747 634,28	1 811 589,13			
Lainasaamiset	0,00	150,00			
Muut saamiset	693 044,77	820 229,41			
Siirtosaamiset	89 079,38	70 397,34			
	2 529 758,43	2 702 365,88			
Saamiset	2 589 729,97	2 706 791,86			
Rahoitusarvopaperit	909 000,00	0,00			
Rahat ja pankkisaamiset	6 265 903,67	5 704 226,02			
	10 152 975,52	8 751 904,82			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	52 767 428,98	53 038 672,59			

6 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

6.1.1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet sekä sijoitusluontoiset erät on merkitty taseessa hankintameno arvoon.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

6.2. Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

6.2.1 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikaudet ovat keskenään vertailukelpoisia.

6.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

6.3.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Myös Toholammin Energian tytäryhteisö Energisoiva Oy on yhdistelty konserniin tytäryhteisön tavoin.

Sisäiset liiketapahtumat

Tuloslaskelman tuotoista ja kuluista on eliminoitu keskinäiset erät siinä laajuudessa mitä eri yhteisöiltä on saatu tietoja. Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistaminen kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernirahoituslaskelma on johdettu konsernituloslaskelmasta ja tietoja on kerätty yhteisöjen lähettämistä materiaaleista.

Keskinäisten omistusten eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty nimellis- eli pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Toholammin Energia Oy:n, Energisoiva Oy:n ja As Oy Kerttulanrivin vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen käyttöomaisuuden poistot on oikaistu kunnan suunnitelmapoistojen mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisöjen oman pääoman erään edellisten tilikausien ylijäämää (alijäämää) vastaan.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöistä on yhdistelty KASE Kehitys Oy. Osakkuusyhteisö As Oy Kultavieri on jätetty yhdistelemättä.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Yhdistellyissä yhteisöissä ei ole poikkeavia arvostus- ja jaksotusperiaatteita ja menetelmiä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikaudet ovat keskenään vertailukelpoisia.

6.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6.4.1 Toimintatuotot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Yleishallinto	187 038,56	170 292,38	187 038,56	170 292,38
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 166 484,69	1 170 806,90	760 468,92	773 507,90
Muut palvelut	9 054 707,97	10 789 352,31	1 252 194,76	1 545 395,28
Lomituspalvelut	21 311 474,22	21 522 284,29	21 353 349,68	21 522 284,29
Yhteensä	31 719 705,44	33 652 735,88	23 553 051,92	24 011 479,85

6.4.2 Verotulojen erittely

Verotulojen erittely	2025	2024
Kunnan tulovero	4 672 857,27	4 529 308,13
Osuus yhteisöveron tuotosta	628 316,75	564 346,69
Kiinteistövero	805 958,75	776 364,95
Verotulot yhteensä	6 107 132,77	5 870 019,77

6.4.3 Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely	2025	2024
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 574 871,00	4 238 137,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseaus	1 821 311,00	1 619 606,00
Verotulomenetysten korvaus	500 652,00	697 005,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	262 785,00	183 766,00
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset	5 338 308,00	5 118 908,00

6.4.4 Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	597 640,27	630 659,99
Muiden palvelujen ostot	5 745 436,50	5 208 754,77
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	6 343 076,77	5 839 414,76

6.4.5 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty kunnanvaltuuston 02.09.2002 § 48 vahvistamaa poistosuunnitelmaa ja 12.11.2012 § 40 tarkistettua poistosuunnitelmaa. Tarkistetun poistosuunnitelman mukaan vuonna 2013 ja sen jälkeen valmistuneisiin hyödykkeisiin sovelletaan Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen 2011 liitteen 1 mukaisia poistoaikojen alarajoja. Poistomenetelmäksi on vahvistettu tasapoisto ja poistoajat ovat:

	Ennen vuotta 2013 valmistuneet	2013 ja sen jälkeen valmistuneet
Aineettomat hyödykkeet	5 vuotta	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta	2 vuotta
Rakennukset		
Asuinrakennukset	50 vuotta	30 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	50 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotanto- sekä vapaa-ajanrakennukset	30 vuotta	20 vuotta
Talousrakennukset	20 vuotta	10 vuotta
Kiinteitä rakenteita ja laitteita		
Viemäriverkko	40 vuotta	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	20 vuotta	15 vuotta
Kadut, tiet, torit, puistot ym. Maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	15 vuotta	10 vuotta
Yleisurheilukenttä		30 vuotta
Koneet ja kalusto		
Sairaala-, terv.huolto- yms. laitteet	10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	10 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	10 vuotta	3 vuotta

Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelmaan pienhankintarajaksi 8 400 euroa. Pienet käyttökustannushankkeet, joiden hankinta-arvo on alle 8 400 euroa, kirjataan vuosikuluksi. Vuosikulut on koottu omaksi luetteloksi. Mikäli hankinta-arvon alittava hanke on osa suurempaa kokonaisuutta, on se kirjattu käyttöomaisuuteen.

6.4.6 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut toimintatuotot				
Rakennusten luovutusvoitot				
Muut luovutusvoitot	0,00	995 589,37		
Luovutusvoitot yhteensä	0,00	995 589,37		
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen luovutustappiot				
Luovutustappiot yhteensä				

6.4.7 Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				

6.4.8 Osinkotuottojen erittely

Osinkotuottojen erittely	2025	2024
Osinkotuotot muista yhteisöistä	21 772,39	26 802,00

6.5 Tasetta koskevat liitetiedot

6.5.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

6.5.1.1 Tiedot pysyivistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											
	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.				0,00	1 851 695,53	14 188 897,24	2 309 990,55	56 758,53	15 357,21	272 499,92	18 695 198,98
Lisäykset tilikauden aikana				0,00						258 425,37	258 425,37
Rahoitusosuudet tilikaudella							8 000,00				8 000,00
Vähennykset tilikauden aikana					9 500,00						9 500,00
Siirto erien välillä				0,00		25 830,84	389 062,33			-414 893,17	0,00
Tilikauden poisto				0,00		693 157,80	209 047,32	21 943,08			924 148,20
Arvonlennukset ja niiden palautukset											0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	1 842 195,53	13 521 570,28	2 482 005,56	34 815,45	15 357,21	116 032,12	18 011 976,15
Arvonkorotukset											
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	1 842 195,53	13 521 570,28	2 482 005,56	34 815,45	15 357,21	116 032,12	18 011 976,15
Erittely olennaisista lisäpoistoista											

Pysyvien vastaavien sijoitukset											
	Osakkeet ja osuudet					Jvk., muut laina- ja muut saamiset					
	Tytäryhteisö- osakkeet ja -osuudet	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Liikelaitosten osuudet	Yhteensä	Muut lainasaamiset	Muut lainasaamiset	Muut saamiset	Muut saamiset	Muut saamiset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	5 281 049,59	445 575,84	445 366,35	0,00	6 171 991,78	3 296 093,13	0,00	0,00	0,00	0,00	3 296 093,13
Lisäykset											100 000,00
Vähennykset			386,00		386,00	129 068,00					129 068,00
Siirto erien välillä											
Hankintameno 31.12.	5 281 049,59	445 575,84	444 980,35	0,00	6 171 605,78	3 167 025,13	0,00	0,00	0,00	0,00	3 167 025,13
Arvonlennukset						913 217,90					
Arvonkorotukset											
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 281 049,59	445 575,84	444 980,35	0,00	6 171 605,78	2 253 807,23	0,00	0,00	0,00	0,00	2 253 807,23

Kunnan osuus Lampin yhteismetsästä on 42,08 %.

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset				
	Tasearvo 01.01.2025	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.2025
Keski-Pohjanmaan Liitto	21 427,03			21 427,03
Korpelan Voima	4 875,77			4 875,77
K-P:n Koulutusyhtymä	419 273,04			419 273,04
	445 575,84	0,00	0,00	445 575,84

6.5.1.2 Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt			Kunnan	Konsernin	Kuntakonsernin osuus 1000€		
	Y-tunnus		omistus- osuus %	omistus-osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt	Toholammin Energia Oy	0726682-1	96,66 %	96,66 %	-1 884	4 412	-437
	Energisoiva Oy	3393374-7	96,66 %	96,66 %	42	6	29
	KOY Toholammin Vuokratalot	0888764-6	100 %	100 %	712	128	133
	As. Oy Kerttulanrivi	0309146-2	59,04 %	59,04 %	-3	2	-5
	Toholammin kehitys Oy	2155867-9	100 %	100 %	198	579	79
	Toholammin Viemäri Oy	3409407-6	100 %	100 %	-2	240	78
Kuntayhtymät	Keski-Pohjanmaan koulutusky	0208916-8	4,53 %	4,53 %	925	1 351	120
	Keski-Pohjanmaan Liitto ky	0959806-1	4,88 %	4,88 %	75	27	3
	Korpelan Voima ky	0178464-4	18,18 %	18,18 %	6 780	7 809	36
Osakkuusyhteisöt	KASE Kehitysyhtiö	3409175-6	20 %	20 %	0	0	-3
Yhdistelemätön osakkuusyhteisö	As Oy Kultavieri	0656969-5	27 %	27 %			

6.5.1.3 Lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä sekä osakkuusyhteisöiltä

Saamisten erittely	2025		2024	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		11 933,11		24 060,62
Lainasaamiset		200 000,00		200 000,00
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		7 125,20		11 021,32
Yhteensä		219 058,31		235 081,94
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset		117,00		
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä		117,00		0,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistuyhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä		0,00		0,00

6.5.1.4 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin ja muihin saamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset muut saamiset:				
Tulojäämät				
Alv-saaminen	194 650,80	86 489,12	192 339,76	86 489,12
KELAn korvaus työterveydenhuollosta	155 425,91	155 912,40	155 137,50	155 912,40
Maaseutuyksikkö KaseKa	8 810,53	8 021,87	8 810,53	8 021,87
KELA:n korvaus sairaspäivärahasta	9 629,21	18 791,84	9 629,21	18 791,84
Kansalaisopiston palautus	5 513,85	1 758,36	5 513,85	1 758,36
Itse järjestetty lomitus	3 111,89	0,00	3 111,89	0,00
Lomituksen sijaisapu	2 139,81	1 584,00	2 139,81	1 584,00
Tapaturmavakuutussaaminen	7 157,45	71 160,20	7 068,04	71 160,20
Punmyyntitulo	0,00		0,00	16 296,43
Palkkatuki	0,00	12 208,60	0,00	12 208,60
Toimistopalvelujen/Heta palautus	93 798,38	75 096,94	93 798,38	75 096,94
Seutukunnan palautus	13 646,00	60 217,56	13 646,00	60 217,56
Eläinlääkintähuollon palautus	41 160,00	55 643,00	41 160,00	55 643,00
Muut tulojäämät	160 689,80	257 049,09	12 579,62	35 190,30
Lyhytaikaiset muut saamiset yhteensä	693 044,77	820 229,41	544 934,59	598 370,62
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	7 125,20	11 021,32	7 125,20	11 021,32
Muut tulojäämät	81 954,18	59 376,02	10 667,44	26 010,01
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	89 079,38	70 397,34	17 792,64	37 031,33

6.5.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

6.5.2.1 Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	9 093 368,15	9 093 368,15	9 093 368,12	9 093 368,12
Alkutase muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	9 093 368,15	9 093 368,15	9 093 368,12	9 093 368,12
Arvonkorotusrahasto 1.1.	1 138 310,76	1 137 834,64		
Lisäykset	119,05	476,12		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	1 138 429,81	1 138 310,76		
Muut omat rahastot				
Pääoma 1.1.	1 886 505,60	1 876 670,38		
Siirrot rahastosta	99 552,66	9 835,22		
Muut omat rahastot 31.12.	1 986 058,26	1 886 505,60		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	8 390 112,19	6 454 034,56	5 778 030,51	5 335 891,55
Kirjaukset tilikaudella	-208 832,88	-17 733,50		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	8 181 279,31	6 436 301,06	5 778 030,51	5 335 891,55
Tilikauden yli-/alijäämä	1 430 026,04	1 953 811,13	180 618,00	442 138,96
Oma pääoma yhteensä	21 829 161,57	20 508 296,70	15 052 016,63	14 871 398,63

6.5.2.2 Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät 01.01.2031 tai sen jälkeen		
	2025	2024
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (Kuntarahoitus)	2 965 879	3 019 669

6.5.2.3 Lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille

Vieras pääoma	2025		2024	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		68 905,55		75 826,42
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		68 905,55		75 826,42
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		16 383,27		18 769,61
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		16 383,27		18 769,61
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä				
Vieras pääoma yhteensä		85 288,82		94 596,03

6.5.2.4 Sekkitililimiitti

Sekkitililimiitti	2025	2024
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	20 000,00	20 000,00
-siitä käyttämättä oleva määrä	20 000,00	20 000,00

6.5.2.5 Muut velat

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Liittymismaksut	3 976 476,56	4 035 378,00		
Muut velat	91 576,78	91 900,00		

6.5.2.6 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 324 606,30	3 303 226,35	3 121 693,11	3 114 124,95
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 197 283,40	1 254 212,63	1 167 822,01	1 240 291,65
Korkojaksotukset	111 961,28	139 992,47	75 535,97	91 893,06
Muut menojäämät	722 485,45	694 312,86	437 661,58	618 586,70
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	5 356 336,43	5 391 744,31	4 802 712,67	5 064 896,36
Siirtovelat yhteensä	5 356 336,43	5 391 744,31	4 802 712,67	5 064 896,36

6.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

6.6.1 Vuokravastuut

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Vuokravastuut yhteensä	402 785,33	552 006,06	253 855,90	386 633,45
-siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	183 935,40	215 925,38	145 781,47	179 390,80
-siitä PPP-hankkeet (public-private partnerships)				
-siitä sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet				
Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olenaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.				

6.6.2 Muut vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			9 562 000,00	9 562 000,00
Jäljellä oleva pääoma			4 862 360,00	5 515 514,00
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 388 479,50	1 417 071,50	912 829,50	941 421,50
Jäljellä oleva pääoma	758 559,66	852 993,91	601 486,44	683 843,71

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2025	2024
Kunnan osuus takausvastuista 31.12.	25 999 378,00	24 622 530,00
Kunnan osuus kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	33 279,00	26 422,00

6.6.3 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimusista kunnalle aiheutuvat velvoitteet				
Sitoumukset avustukseen				
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut				
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset				
Sopimusvastuut yhteensä				
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Arvonlisäveron palautusvastuu	356 597,32	370 507,93	0,00	0,00
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu				

Arvonlisäveron palautusvastuu on aikaisemmin ilmoitettu kokonaismäärällisesti, eli koko palautusvastuu mikä kunnalla on voimassa. Tässä on tarpeellista kuitenkin ilmoittaa vain todennäköisesti realisoitumassa oleva palautusvastuu ja 2025 vuonna tehty niin.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Hyödykejohdannaiset				
Sähköjohdannais sopimukset				
Korpelan Voimalla 2026-2028 voimassaolevat sopimukset sähkönhankinnan ja -myynnin sekä häviösähkön hankinnan hintariskeiltä suojautumista varten. Realisoimattomia sopimuksia ei ole kirjattu tuloslaskelmaan.				
Ostosuojauskset, GWh	16,10	17,96		
Käypä arvo	-28 733,85	-119 323,16		
Myyntisuojauskset, GWh	-3,60	-24,67		
Käypä arvo	8 445,52	-115 642,80		

Päästöoikeudet

Toholammin energiatoiminta on sen verran pientä, että emme ole mukana päästökaupassa. Raja laitossyksikön koossa on 20 MW, jotta päästökauppaa on velvoitettu käymään. Meillä Toholammin ORC-voimalaitoksen yksikkökoko 8,2 MW + 1,5 MW = 9,7 MW.

6.7 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

6.7.1 Henkilöstön lukumäärä

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2025	2024
Hallinto	10	10
Lomatoimi	413	427
Sivistys	121	121
Tekninen	5	27
Yhteensä	549	585

Erillisessä henkilöstöraportissa on käsitelty henkilöstömäärä ja henkilöstörakennetta tarkemmin

6.7.2 Taseeseen aktivoidut henkilöstömenot

Henkilöstökulut	2025	2024
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	22 788 372,24	23 351 918,02
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä	22 788 372,24	23 351 918,02

6.7.3 Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2025	2024
Keskustapuolue Toholampi	4 979,97	2 700,50
Toholammin Kokoomus	564,75	493,88
Toholammin Perussuomalaiset		
Toholammin Sosialidemokraatit	431,00	382,73
Kristillisdemokraatit	148,50	
Yhteensä	6 124,22	3 577,11

6.7.4 Tilintarkastusyhteisölle suoritettut palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	2025	2024
SK-Reviisorit Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot	3 512,88	4 930,13
Tilintarkastajan lausunnot	0,00	276,75
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	3 843,15	3 110,67
Muut palkkiot	0,00	0,00
Palkkiot yhteensä	7 356,03	8 317,55

7 ERIYTETTYT TILINPÄÄTÖKSET

7.1 Tytäryhtiöiden tilinpäätökset

KIINTEISTÖ OY TOHOLAMMIN VUOKRATALOT (100 %)

Vastuuhenkilö: Toimitusjohtaja Maija Hjelmeroos
Kiinteistö Oy Toholammin vuokratilojen hallitus

Toiminta-ajatus: Omistaa ja hallita Toholammin kunnassa vuokratilokiinteistöjä sekä vuokrata niiden huoneistoja. Vuokraus tapahtuu omakustannusperiaatteella.

TAVOITTEET 2025

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut
Toimintaedellytykset mahdollistava tulorahoitus	Käyttöaste	>80 %	87,38
Asukkaiden tarpeisiin vastaava vuokrataso ja asuntokanta	Asukkaiden vaihtuvuus	< 25 %	9 %
Onnistunut asukasvalinta ja riskien hallinta vuokrasuhteissa	Luottotappioiden määrä	<1500 €	847 €

Suunnitelmavuosien tavoitteet 2026 – 2029

- Kiinteistöjen hoidon ja teknisen kunnon tason nostaminen käyttöastetta ylläpitävällä tavalla.
- Asukaskokemusten parantaminen sähköisiä asiointipalveluja ja asukasdemokratiaa kehittämällä.
- Asuntokannan pienentäminen ja peruskorjausten käynnistäminen 2026 – 2029.

Tunnusluvut

Suorite	TP2024	TA2025	TP2025
Vuokrattavia asuntoja	134	134	134
Asuntojen käyttöaste %	83,8	85	87,38
Keskivuokra €/m2	8,91	8,91	8,91

KOY Toholammin Vuokratalot

TULOSLASKELMA

KIINTEISTÖN TUOTOT

Vuokrat	675 368,63	646 651,22
Käyttökorvaukset	39 560,61	36 578,91
Muut kiinteistön tuotot	145,88	42 089,49
	715 075,12	725 319,62

LUOTTOTAPPIOT JA OIKAISUERÄT

KIINTEISTÖN HOITOKULUT	-583 997,07	-562 670,08
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	131 569,63	164 498,98
Rahoitustuotot ja kulut	-24 567,05	-32 872,96

Poistot ja arvonalentumiset	-214 856,71	-180 576,12
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINP.S	-107 854,13	-48 950,10
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-107 854,13	-48 950,10

KOY Toholammin Vuokratalot

T A S E

VASTAAVAA	2025	2024	VASTATTAVAA	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet	131 158,16	131 158,16	Osakepääoma	794 015,19	794 015,19
			Ed.tilikausien yli-/alijäämä	-338 233,62	-289 283,52
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden yli-/alijäämä	-107 854,13	-48 950,10
Omistuskiinteistöt	91 715,27	91 715,27	Oma pääoma yhteensä	347 927,44	455 781,57
Rakennukset	1 380 578,60	1 595 435,31			
			VIERAS PÄÄOMA		
Koneet ja kalusto			Pitkäaikainen		
Aineelliset hyödykkeet yht.	1 472 293,87	1 687 150,58	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	792 500,00	843 500,00
			Lainat julkisyhteisöiltä	263 482,14	271 482,14
Sijoitukset			Pitkäaikaiset velat yht.	1 055 982,14	1 114 982,14
Osakkeet ja osuudet	740,76	740,76	Lyhytaikainen		
Sijoitukset yht.	740,76	740,76	Luotto rahoituslaitoksilta	0,00	22 231,14
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	1 604 192,79	1 819 049,50	Lainat rahoituslaitoksilta	59 000,00	59 000,00
			Lainat julkisyhteisöiltä	100 000,00	100 000,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Saadut ennakot	40 810,94	41 036,21
Myyntisaamiset	5 231,94	7 771,06	Ostovelat	27 408,89	26910,75
Siirtosaamiset			Velat saman konsernin yrityksille	34 239,71	27357,30
Saamiset yht.	5 231,94	7 771,06	Muut velat	75,30	44,10
			Siirtovelat	6 681,41	10 832,09
Rahat ja pankkisaamiset	62 701,10	31 354,74	Lyhytaikaiset velat yhteensä	268 216,25	287 411,59
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	67 933,04	39 125,80	Vieras pääoma yhteensä	1 324 198,39	1 402 393,73
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 672 125,83	1 858 175,30	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 672 125,83	1 858 175,30

TOHOLAMMIN KEHITYS OY (100 %)**Vastuuhenkilö:** Toholammin Kehitys Oy:n hallitus

Toiminta-ajatus: Toholammin kehitys Oy tuottaa kiinteistönhoitopalveluita omistamilleen kiinteistöille.

TAVOITTEET 2025

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut
Toimitilojen vuokrausaste ja tuotto	Vuokrausaste, tuotto €	100 %, Budjetoitu tuotto	90 % vuokrausaste, 90 % tuotto
Sijoitustoiminnan tuotto	Tuotto €	Budjetoitu tuotto	Budjetoitu tuotto

SUUNNITELMAVUOSIEN TAVOITTEET 2026–2029

Toimitilavuokraus: Toimitilojen vuokrausasteen ja tuoton varmistaminen. Toimitilojen hoito- ja ylläpitokulujen hallinta ennakoivan kiinteistöhoidon avulla.

Sijoittuvat yritykset: Tuulipuistorakentamiseen ja ylläpitoon osallistuvat sijoittuvat yritykset, muut sijoittuvat yritykset.

Henkilöstö	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Vakinaiset työsuhteiset	0	0	0
Määräaikaiset työsuhteiset	0	0	0

Toholammin kehitys Oy:llä ei ole palkattua toimitusjohtajaa. Toholammin kunta ostaa yritysneuvonnan Kaustisen seutukuntaan KASE yrityspalveluilta.

Tuloslaskelma

Toholammin kehitys Oy
 2155867-9
 Tilinpäätös 01.01.2025-31.12.2025

	1.1.2025 - 31.12.2025	1.1.2024 - 31.12.2024
LIKEVAIHTO	428 953,76	475 080,93
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-2 667,38	-1 515,00
Henkilöstökulut yhteensä	-2 667,38	-1 515,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-174 532,32	-174 796,29
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-174 532,32	-174 796,29
Liiketoiminnan muut kulut	-136 060,24	-176 005,81
LIKEVOITTO(-TAPPIO)	115 693,82	122 763,83
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	9 634,97	19 674,36
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-33 289,65	-44 006,30
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-23 654,68	-24 331,94
VOITTO(TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	92 039,14	98 431,89
Tuloverot	-32 504,77	-20 587,84
TILIKAUDEN VOITTO(TAPPIO)	59 534,37	77 844,05

Tase

Toholammin kehitys Oy
 2155867-9
 Tilinpäätös 01.01.2025-31.12.2025

	31.12.2025	31.12.2024
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa - ja vesialueet		
Omistetut	367 933,22	401 015,62
Maa - ja vesialueet yhteensä	367 933,22	401 015,62
 Rakennukset ja rakennelmat		
Omistetut	1 689 820,01	1 863 195,89
Rakennukset ja rakennelmat yhteensä	1 689 820,01	1 863 195,89
 Muut aineelliset hyödykkeet	2 846,51	4 002,95
Ennakkomaksut ja keskener hankinnat	59 000,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2 119 599,74	2 268 214,46
 Sijoitukset		
Osuudet omistusyhteisyrityksissä	1 320,00	1 320,00
Muut osakkeet ja osuudet	375,00	0,00
Muut saamiset	62 642,51	191 642,51
Sijoitukset yhteensä	64 337,51	192 962,51
 PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 183 937,25	2 461 176,97
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	36 540,40	24 154,16
Lainasaamiset	0,00	150,00
Muut saamiset	10 091,33	7 032,46
Siirtosaamiset	750,00	4 862,51
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	47 381,73	36 199,13
 Saamiset yhteensä	47 381,73	36 199,13
 Rahat ja pankkisaamiset	644 085,64	687 042,95
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	691 467,37	723 242,08
 VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 875 404,62	3 184 419,05

Toholammin kehitys Oy
 2155867-9
 Tilinpäätös 01.01.2025-31.12.2025

	31.12.2025	31.12.2024
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma		
Osakepääoma	2 115 000,00	2 115 000,00
Osakepääoma yhteensä	2 115 000,00	2 115 000,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	119 256,33	41 412,28
Tilikauden voitto (tappio)	59 534,37	77 844,05
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 293 790,70	2 234 256,33
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	294 396,00	684 356,00
Pitkäaikainen yhteensä	294 396,00	684 356,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	189 960,00	229 906,00
Ostovelat	84 608,17	14 182,71
Muut velat	8 581,80	16 291,65
Siirtovelat	4 067,95	5 426,36
Lyhytaikainen yhteensä	287 217,92	265 806,72
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	581 613,92	950 162,72
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 875 404,62	3 184 419,05

TOHOLAMMIN ENERGIA OY (96,66 %)

Vastuuhenkilö Toimitusjohtaja Toni Mäki-Asiala
Toholammin Energia Oy:n hallitus

Toiminta-ajatus: Jotta ihmisillä olisi joku, jonka kanssa lämmitys on helppoa, varmaa ja edistyksellistä.

Tavoitteet 2025

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteuma 31.12.2025
Automatisoinnin parantaminen	Sähköntuotannon säätö	Tuotannon suuruuden säätöminen automaattisesti hinnan mukaan.	Ok
Uusien lämpöasiakkuuksien hankinta	Määrä	2 kpl	Ok
Tuotannon energiatehokkuuden parannus	Polttoaineesta myydyksi energiaksi	2,0 %-yksikön parannus verrattuna vuoden 2023 toteumaan.	5,2 %-yksikköä

Vuosi 2025

Henkilöstö	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Vakinaiset työsuhteiset	3	3	3
Määräaikaiset työsuhteiset	0,25	0,25	0,25
Tilapäiset			

Tilikausi 2025 oli Toholammin Energia Oy:lle merkittävä investointivuosi ja taloudellisen käänteen aikaa. Yhtiön taloudellinen tilanne parantui merkittävästi hyvän tuloksen myötä, ja oma pääoma nousi yli 700 000 euroon. Tämän kehityksen myötä yhtiö poistui Euroopan unionin määrittelemältä vaikeuksissa olevien yritysten listalta.

Investointien osalta tilikausi oli aktiivisin sitten voimalaitoksen rakentamisen. Merkittävin hanke oli uuden sähkökattilan käyttöönotto marraskuussa, mikä mahdollisti uuden liiketoiminnan aloittamisen Fingridin valtakunnanverkon taajuussäätömarkkinalla. Lisäksi ORC-voimalaitoksen energiatehokkuutta parannettiin automatisoimalla kuumaöljyn lämpötilaoptimointia ja sähköntuotantoa.

Kaukolämpöliiketoiminnassa nähtiin sekä kasvua että haasteita. Verkostoon liitettiin kaksi uutta teollisuushallia, ja runkolinjaa laajennettiin noin 200 metriä Porkolan teollisuusalueelle. Vastapainona asiakaskunnassa tapahtui poistumaa huonokuntoisten rivitalojen purkuvalmisteluiden vuoksi. Lisäksi yksi suuri teollisuusasiakas ilmoitti siirtävänsä toimintansa pois paikkakunnalta vuoden 2026 aikana. Polttoaineena jyrsturve säilyi pääpolttoaineena, mutta kierrätyspuun ja metsähakkeen käyttöä jatkettiin. Kierrätyspuun lisääntyneen hyödyntäminen, odotettua pienemmät kunnossapitokustannukset sekä uudet liiketoiminnot siivittivät osaltaan yhtiön voitolliseen tulokseen.

Henkilöstörintamalla tapahtui muutoksia laitosmiehen vaihtaessa työpaikkaa, ja uusi työntekijä aloitti maaliskuun lopussa. Lisäksi yhtiö alkoi tuottaa asiantuntijapalveluita myymällä toimitusjohtajan työpanosta Toholammin Viemäri Oy:lle.

Henkilöstörintamalla tapahtui muutoksia laitosmiehen vaihtaessa työpaikkaa, ja uusi työntekijä aloitti maaliskuun lopussa. Lisäksi yhtiö alkoi tuottaa asiantuntijapalveluita myymällä toimitusjohtajan työpanosta Toholammin Viemäri Oy:lle.

Arviot lähitulevaisuuden tapahtumista

Alkuvuodesta 2026 yhtiö siirtyy kaukolämmön tuntiluentaan, mikä mahdollistaa laajan verkoston lämpötilaoptimointiprojektin käynnistämisen. Uusia asiakasliityntöjä on tiedossa heti alkuvuodesta, ja jatkamme selvitystyötä teollisuusasiakkaiden lämmitysratkaisujen kehittämiseksi.

Fingridille tarjottavan taajuudensäätöpalvelun odotetaan tuovan merkittävää lisätuloa ensimmäisellä täydellä toimintavuodellaan. Aktiivisella toiminnallamme etsimme edelleen yhteistyökumppaneita, joille voisimme tuottaa lisäarvoa prosessihöyryn tai 300 °C kuumaöljylämmön muodossa.

Vaikka talous on vahvistunut, korkea vieras pääoma ja mahdolliset energiatehokkuushankkeiden aiheuttamat myynnin laskut pitävät riskitason koholla. Myös yleinen epävarmuus energiamarkkinoilla ja mahdolliset uudet polttamiseen liittyvät ympäristömääräykset vaativat jatkuvaa seurantaa.

Talous

Toholammin Energia Oy konserni	TP2024	TA2025	TP2025
Liikevaihto	1 470 418 €	1 534 004 €	1 561 012 €
Liiketoiminnan muut tuotot	15 387 €	250 €	250 €
Materiaalit ja palvelut	- 610 315 €	- 697 872 €	- 618 573 €
Henkilöstökulut	- 235 833 €	- 244 413 €	- 224 571 €
Poistot ja arvonalentumiset	- 227 870 €	- 271 219 €	- 281 890 €
Liiketoiminnan muut kulut	- 161 848 €	- 134 669 €	- 146 001 €
Liikevoitto	249 938 €	186 081 €	290 227 €
Rahoituskulut ja tuotot	- 186 046 €	- 122 015 €	- 115 846 €
Voitto ennen tp-siirtoja ja veroja	63 892 €	64 066 €	174 380 €
Verot	-	- 2 149 €	- 1 206 €
Konserniavustus	75 000 €		
Tilikauden voitto	138 892 €	61 918 €	173 174 €

TOHOLAMMIN VIEMÄRI OY (100 %)**Vastuuhenkilö** Toholammin Viemäri Oy:n hallitus**Toiminta-ajatus:** Huolehtii asiakkaiden jätevesien poisjohtamisesta ja käsittelystä Toholammin kirkonkylällä sekä Sykäräisen toiminta-alueella.**Tavoitteet 2025**

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.12.2025
Puhdistamot täyttävät ympäristöluvan vaatimukset	Poikkeamien lukumäärä	Poikkeamien lukumäärä <1	2
Viemäriverkoston toiminta ei aiheuta ympäristöhaittaa	Ympäristöhaittaa aiheuttavat tapahtumat	Tapahtumien lukumäärä <1	0
Talouden tasapainottaminen	Osavuosikatsaukset ja tilinpäätös	Tulos arvioitua parempi	Ei
Laitoksen kunnossapidon kehittäminen	Toteutuneet toimenpiteet	Toimenpiteiden lukumäärä >4	Kyllä

Vuosi 2025

Tilikausi 2025 oli Toholammin Viemäri Oy:lle muutosten ja rakenteellisen uudistumisen vuosi. Yhtiö ulkoisti kesällä jätevesilaitosten operoinnin ja kunnossapidon alihankkijoille, ja elokuun lopussa myös yhtiön johtaminen siirrettiin ostopalveluna Toholammin Energia Oy:lle. Järjestelyillä tavoitellaan tehokkuutta ja kustannusten hallintaa tulevina vuosina.

Teollisen asiakkaan kanssa toteutettiin vuoden alussa flotaatiotestihanke, jossa esikäsiteltiin jätevesiä ennen niiden johtamista jätevedenpuhdistamolle. Rasvalietteen loppusijoitus siirtyi Pietarsaaresta Toholammin biokaasulaitokselle.

Syksyllä aloitettiin verkoston hulevesivuotojen etsintä savutuksilla, ja havaittuja vuotokohtia korjattiin. Samalla todettiin jätevedenpuhdistamon biotorni rakenteiltaan ja laitteistoltaan heikossa kunnossa. Hallitus päätti tilikauden lopussa teettää puhdistamosta ja verkostosta ulkopuolisen nykyarvonmäärittelyn.

Tilikauden päättyttyä yhtiön taseen käyttöomaisuuteen tehtiin 913 217,90 euron alaskirjaus omaisuuden teknisen kunnan ja jäljellä olevan käyttöiän perusteella. Toholammin kunta pääomitti yhtiötä vastaavalla summalla vuoden 2026 alussa.

Toholampi–Kannus siirtoviemärin kannattavuusselvitys valmistui vuoden lopussa. Vuoden lopussa käynnistettiin myös uuden teollisen esikäsittelylaitosinvestoinnin karkea suunnittelu.

Talous

Tilikauden 2025 tulos oli –897 687,25 € tappiollinen. Tulokseen vaikutti erityisesti käyttöomaisuuden alaskirjaus. Operoinnin ulkoistamisen ja aiempien hinnankorotusten odotetaan parantavan taloudellista tulosta seuraavalla tilikaudella. Yhtiön taloudellinen asema on kuitenkin edelleen haastava suuren vieraan pääoman vuoksi.

Lähitulevaisuus

Vuonna 2026 jatketaan teollisen jäteveden esikäsittelyhankkeen suunnittelua sekä jätevedenpuhdistamon tulevien investointien vertailua siirtoviemäriratkaisun kustannuksiin. Puhdistamon kunnossapitosuunnitelma valmistuu keväällä opinnäytetyönä.

Toholammin Viemäri Oy, Y-tunnus: 3409407-6

Tuloslaskelma1.1.2025 - 31.12.2025

LIKEVAIHTO	817 593,06
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
Ostot tilikauden aikana	-261 458,31
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	0,00
Ulkopuoliset palvelut	-100 876,39
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-362 334,70
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-80 226,54
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-11 806,56
Muut henkilösivukulut	-2 914,94
Henkilöstökulut yhteensä	-94 948,04
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-150 982,67
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-913 217,89
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 064 200,56
Liiketoiminnan muut kulut	
Liiketoiminnan muut kulut	-130 194,31
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-130 194,31
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-834 084,55
Rahoitustuotot ja -kulut	
Muut korko- ja rahoitustuotot	
Muilta	5,13
Korkokulut ja muut rahoituskulut	
Muille	-63 607,83
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-63 602,70
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TP-SIIRTOJA JA VEROJA	-897 687,25
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-897 687,25

Toholammin Viemäri Oy, Y-tunnus: 3409407-6

Tase

31.12.2025

VASTAAVAA**PYSYVÄT VASTAAVAT****Aineelliset hyödykkeet**

Rakennukset ja rakennelmat

Omistettut

963 898,46

Koneet ja kalusto

258 481,02

Muut aineelliset hyödykkeet

1 043 214,89

Aineelliset hyödykkeet yhteensä**2 265 594,37****Sijoitukset**

Muut osakkeet ja osuudet

15 000,00

Sijoitukset yhteensä**15 000,00****PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ****2 280 594,37****VAIHTUVAT VASTAAVAT****Vaihto-omaisuus**

Valmiit tuotteet/tavarat

1 348,85

Vaihto-omaisuus yhteensä**1 348,85****Saamiset****Lyhytaikaiset**

Myyntisaamiset

154 987,57

Muut saamiset

2 311,04

Siirtosaamiset

89,41

Saamiset, lyhytaikaiset yhteensä**157 388,02****Saamiset yhteensä****157 388,02****Rahat ja pankkisaamiset****51 840,90****VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ****210 577,77****VASTAAVAA YHTEENSÄ****2 491 172,14**

Toholammin Viemäri Oy, Y-tunnus: 3409407-6

Tase**31.12.2025****VASTATTAVAA****OMA PÄÄOMA****Muut rahastot**

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1 140 008,04

Edellisten tilikausien voitto (tappio) -80 790,92**Tilikauden voitto (tappio) -897 687,25****OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ 161 529,87****VIERAS PÄÄOMA****Pitkäaikainen**

Velat saman konsernin yrityksille 1 861 257,10

Muut velat 158 971,24

Pitkäaikainen, yhteensä 2 020 228,34**Lyhytaikainen**

Pääomalaina 100 000,00

Velat saman konsernin yrityksille 121 068,00

Ostovelat 68 193,50

Muut velat 20 152,43

Siirtovelat 0,00

Lyhytaikainen, yhteensä 309 413,93**VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ 2 329 642,27****VASTATTAVAA YHTEENSÄ 2 491 172,14**

9 TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Kunnan taloushallinnossa on käytössä sähköinen arkistointijärjestelmä Visma Archive.

Päiväkirja	Sähköinen arkistointi
Pääkirja	Sähköinen arkistointi
Reskontrat	Sähköinen arkistointi

Palkkakirjanpito	Sähköinen arkistointi (Kuntien Hetapalvelut)
Tilinpäätösasiakirja	Sähköinen, Dynasty
Tase-erittelyt	Sähköinen arkistointi

Tositelajit:

- 1 pankkitositteet
- 4 palkkatapahtumat
- 7 lomituskulut
- 10 muistiotositteet
- 12 käyttöomaisuus
- 25 ostoreskontran maksut Intime-Plus
- 26 ostoreskontralaskut Intime-Plus
- 29 myyntireskontran suoritukset Intime-Plus
- 30 myyntireskontra yleislaskutus Intime-Plus
- 50 myyntireskontra/korkolaskut Intime-Plus
- 51 myyntireskontra/luottotappiot Intime-Plus
- 96 kirjanpidon tulos

8 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TOHOLAMMIN KUNNAN VUODEN 2025 TILINPÄÄTÖS

Kh 30.3.2026

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Toholammilla 30.3.2026

Kunnanhallitus

Ville Suomala, puheenjohtaja

Hanna Nurmela, varapuheenjohtaja

Niko Aihio, jäsen

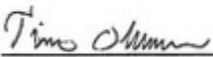
Virpi Ali-Haapala, jäsen

Annika Mäki-Asiala, jäsen

Pasi Lintilä, Jäsen

Timo Olkkola, jäsen

Juho Niemelä, kunnanjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

.2026

Oy SK-Reviisorit Ab

Ilari Karhu

vastuullinen tilintarkastaja JHT

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Virpi Inkeri Ali-Haapala	Telia	02.04.2026 10:17:12 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (1 sivu)

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Ilari Samuli Karhu	Telia	11.05.2026 14:43:44 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (104 sivua)